

יראה כליזברך את פנוי יהוה אליה במקום אשר יבחר בבחן המצוות ובבחן השבעות ובבחן הפטחות ולא יראה את פנוי יהוה ריקם איש מתקנת ידו בברכה יהוה אלהיך אשר נתנו לך ססם

קכ"ו. פלחה סימן. ומפניין עלייה סורה נישטה סימן כ"ה:

אבן עזרא

יוס טוב קולמן לנטה נט) ל: (טו) ולא טז ולא יראה. זה טסת נדבת ידר (כ) יראה את פנוי ה' ריקם. חלה הזה את פנוי ה'. פירשטי (נה): טלות רחיה וסמי חנינה: (יז) איש ז' בבחנת ידו. כי טש לא הולין קרבה וככמיס מלוכיס יכול טלות מלוכות וסמייס מלוכיס לא):

חסלה פרישה ראה

יהל אור

לו תsie כ"ה שמח, וו"ת ומקוון קרס פלין אונשות (פסוק י): (כח) נטעות ט' (ד) דעתו כי טעס צויל, וא' (ה) היה היה היה כמתנה:

מנחת יהודה

יב ט', י"ס י"ג ט', מדרט לנוש: ל) סמי, שלפניו, אך דחאת להלק אתה לרבותليل עם טוב פסחים ע"מ ט', סוכה מ"מ ט': לא) סמי, חנינה ט', האחרון שיש שנחה לענו (חוקוני): ב' כס"ז:

יח שופטים ושוטרים תנתנו לך בכל שעריך אשר יהוה אלהיך נתן

אבן עזרא

(יח) שופטים ושוטרים. שופטים דיניים יה אע"פ שבכל מציה ומצוה עומדת בפני הרכזים הtot קדינ: ושוטרים. עצמה יש ברוטה דריש להרבך הפריטיות: טעם שופטים. אע"ט שאתה חייב ללבת שלשה קלודין חט כעס חמל מולasses סמכין וכופין שפטים לתקים הבהיר הטקדים: ישם במקל וכברועה עה טיקל עליו חט דין תשאל מהகומות והמשפטים לא יספיק לך עד כזופט א): בכל שעריך. הכל עיל שיינו לך שופטים בכל שעריך (ט) ושוטרים הם הוטשלים מנורת ישער: מישער: מישעל: (טשי וז) וכן טשרו הארץ (איוב אלה לנו) (ט), והטעם כי השופט יישפט והשופט יבריח

יהל אור

(ט) הה' ז' יפלס טעס כסמיות שופטים, לפ' סקודמת מלט פעמים נטה: (ט) כמו ממלאתו:

מקורי רשי'

א) עין סיכל' ט' ב' וכרט' סט, ועין תנומת ט' ב', תנומת ב' ג', עין דנ'ר כ' ס' כס' ילקוט תמק' בנהר'

קדם לאלהך בארכאי יתרא עבנה דפטיביא ובנה דשבועיא ובנה דפטיליא ולא יתמי קדם עירקון: יגבר במתנה יהה בברכתא דיע אלהך די ישב לך: ססם

ית עמא דין דקשות: לא תא תצלי דין לא תשׁת טודע אפין ולא תקבי שחרא ארישחרא טעור עיני חביבין ומקוק פתגמץ תרייצין: ב קשṭא קשṭא תה' בדיף בדיל דתמי ותירת ית אראעא דיא לאלהך יחוב

לך לשׁבטייך ושפטו את־העם משפט־צדך: יט לא־תטפה משפט לא תכיר פנים ולא־תתקח שחדר כי השׁחר יעור עיני חכמים ויסוף דברי צדיקם: כ צדק צדק תרדף למן תחיה וירשת את־הארץ אשר־יהוה אלהיך נתן לך: ס

רשוי

ושיל ב) לשׁבטייך. מוסב על מתן לך. סופטים וסוטרים גמן לך בסכטיך בכל שעריך הצל כי הלא נותר לך לשׁבטייך. מלמד סמוסיכין דיבין לכל סכט וסכט וכל טיר וועל ה) ושפטו את העם וגנו'. מכדי דיבין מומחים ולדיקיס לפוטך לך כ) ר): לא (יט) לא תטה משפט. כמסמך: לא תכיר פנים. אף בנטת כתנות הולכה לדין סלה יכל לך לו וקאה לך חמד עומד ולחמד יוצב לפי סכלויה סכלין מכבד הلت פבilo מסתמן טענותיו ה): ולא תקח שחדר. חפלו לפוטך לך ו) ב) כי השׁחד יעור. מסקל סודה ממנו חי הפל סלה יט הلت נבכו הלא לפנק צוכומו ג): דברי צדיקים. דבכים פמלוקים מצפטי לממת ד): (כ) צדק צדק תרדף. כלך מהל בית דין יפה ח): למן תחיה וירשת. כלחי סוח מני כדיין סכליס לכמהות היל סלה ור

(ג) הטעות (ג) (א): בבל שעריך. וכן טצאנו שעה יהושפט (7): לשׁבטייך. בבל שער שבט ושבט (ג): ושפטו את העם. שב אל השופטים (1): יט לא הטה משפט. עם כל אחד טהו שופטים ידבר (ז): הביר. פירשתי בפסקוק לא תבירו פנים במשפט (לעיל א יז): ב צדק צדק. עם בעלי הריב ידבר, וטעם שני פעמים לדבר צדק שירוי בו או יפסיד (ח), או פעם אחר פעם כל ימי היוחך (ט), או להזוק (י): למן תחיה. עם הבאים אל הארץ ידבר: וירשת. עם בנייהם ידבר והטעם שתעמור לך זו היושבה (יל), והדבר שיחיל השופט לדקדק הוא על עבודה זרה הפטורסתה בתחלת (יז), כמו לא תטע לך אשרה, כי בן משפט עבודה זרה, אחר אחת בתוך

בן עורה

הטעות (ג) (א): בבל שעריך. וכן טצאנו שעה יהושפט (7): לשׁבטייך. בבל שער שבט ושבט (ג): ושפטו את העם. שב אל השופטים (1): יט לא הטה משפט. עם כל אחד טהו שופטים ידבר (ז): הביר. פירשתי בפסקוק לא תבירו פנים במשפט (לעיל א יז): ב צדק צדק. עם בעלי הריב ידבר, וטעם שני פעמים לדבר צדק שירוי בו או יפסיד (ח), או פעם אחר פעם כל ימי היוחך (ט), או להזוק (י): למן תחיה. עם הבאים אל הארץ ידבר: וירשת. עם בנייהם ידבר והטעם שתעמור לך זו היושבה (יל), והדבר שיחיל השופט לדקדק הוא על עבודה זרה הפטורסתה בתחלת (יז), כמו לא תטע לך אשרה, כי בן משפט עבודה זרה, אחר אחת בתוך

קרני אור

(ג) תלדעת סרמ"ס וכטוו סס בעלי מקל ויגועם שנמודים על סלייניס, וכן חול (מנקומת מ ב מנוקמת ג) טיקס נרכין וכ לוס. מס לין טופט מין (ל) דה"ב (יט כ), ויעמל סופטים כהאן לכל ערי טעור, מס לין טופט לין טופט, מלמלה לימיון טל יומב למ סיס יכול דוד פ"ס לפוטם כדין, ועין ביהור סריל סכתב לין ספק כי סוטרים מינס טומבי ב"ל טורדים יטפו, הלו מקרים: (ז) וכשה הורה לדין: (ח) כן לרום ובן להפמד, מהויב לדנור רק הממת נדך: (ט) פ"י כל ימי סיוח נטולס, וכשה כל ימי סיוח: י"ז (ז) וככל סוח להזוק: (יל) ובלה יקומה מנק: (יז) והעוז הזהות סיימת מפורמת לנוכניה,

מקורי רישי

ב) סיכל' סס: ג) סיכל' סס, מדרס מג'ס פס ג' ועין טריך (חרא"ס) וע"ד המשפט שיעור הכתוב, שופטים ישוטרים התן לך לשׁבטייך בכל שעריך, יאמר שניינו שופטים לשׁבטייהם והם ישבטו בכל שעריהם, שופט השבט ישבוט בכל שעריו (רמב"ן): כ) והוא ציוו לישראל שיטנו דיניהם שיזערכו לשופט צדק שיהיו מומחים וצדיקים: ג) כי השׁוחר יעשה שהנתן והמקבל געשו אחר, וזה שחדר, שהוא חד, ושוב אינו רואה לו חוכחה: ד) ולפיו סלה "צדיקים" תאר למלה "רבורי" וכן ת"א

אֲצָל מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵיךְ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ : כב וְלֹא־תַּקְרִים לְךָ מִצְבָּה אֲשֶׁר שָׁנָא יְהוָה אֱלֹהֵיךְ : ס יְזִין אֶלְאַתְּבָחַת לְיְהוָה אֱלֹהֵיךְ שֻׁזְבֵּחַ אֲשֶׁר יְהוָה בּוֹ מָסֵם כָּל הַבָּר רַע בְּכִי תַּזְעַבְתָּ יְהוָה אֱלֹהֵיךְ הוּא :

אבן עוזרא

(ישע' טז יז) [ב]: כב ולא תקים לך מזבחה. לע"ז והעד אשר שנא (יז), רק מזבחה שלא לע"ז איננה אסורה, והעד הנאמן בפרשׁת ווילך יעקב (טו): א לא תזבח לה אלהיך. הנה באשר הוכיר האשורה והטבבה ה' אלהיך. הוכיר כי נס הוא אסור לזבחות לשם כל בעל הוביר כי נס הוא אסור לזבחות לשם כל בעל טומ (ה): כל דבר רע. פירוש טום: כי תועבה. בטעם, הקריבתו נא לסתור (טלאבי א ח) (ב), ויש עונש לזבחתו, ואין עונש לאשר איננו זבח כלל (ג), חז"ן מהחוב (ד):

פנוי כי חק סתייה לנכניות וולע"פ סתייה להובנה לו בימי קדימות עכשו טהרה מלחול טהורה הלו מזבחה. מלהמת הלו לחחת להקליג עליה חפלו נסמים (ז) יב): אשר שנא. מזבחה הצעיס ומוצת הדרמה הוו לטאות וולת זו ח' למפגל בקדשים ט"י לדבור רע (ה) א) ועוד נדרקו צו טהרה לרשות נסימות קדשים ב) :

קרני אור

במקל וכליותיהם, כי נמורות סרוודיס במקל סיyo נקיוטים נוגדים למ' צוותים, ועיין במלס למקולם בכתוב ולוציאתי שבג בירוחם, כי נוגדי מלים סיyo מלומים למ' עכניות, וכענבריים סמותים על קטע סיyo נקלמים במלמת שוטרים עיי"ט, ולענthead למ"ל (פטון מלמות) יסיו. סטוטרים סכותניים פסק רין כי כן טפס מלמת טהרה בערבי מעין כתיבת סוף, וכן קרנילו בו טו"ל, פטר קווב, ציטו גומת: (ב) פטוטיס דקרום לטז שורין לטאות כן. מהכם פטוטל לדלעכמן גבוי גדען ענטן מוכס פגען וטערילס מהר עליון כלה, ועוד סטוקרייבן על סטומס יסיו כווחס טפס קלטרכן יסיו מקריבין (דעת וקינס) ועיין להס מקורה מש סטוקרייב לבחר מענייני סמלים ומטוטה, ומסנתיותם פגטו נטען:

מנחת יהודיה

ח"א פתנמיין הריצין, וכ"ה מכילתא (טשעטס) ייסלפ' דברי צדיקים, משנה רברים התצדוקים שנאמרו בסיני: ס) ואשרה של כל עז שיחיה, בן היה חק חאטוריים להאהיל סבך עז על מובח, ועל אליליהם, והיו עובדין גם להאשרה (רל"ש) ולפי שהאשרות היו טפין אילן טיזחד, לכון הוטיפה חתורה לאמר כל עז טאייה מן שיחיה, בין אילן. מאכל בין אילן סרך: 1) ט"י מלא תפטע נפקא לנו גוטע אילן, ומכל עז נפקא לנו אפלו תלוש ולבסוף חכרו (הוקמי) ועיין הכהה"ק מה שהעיר ע"ז: 2) סבאה אבן אהת, מזבח שלשה אבני: ח) פ"י מצבת אבן אהת: ח) פ"י שפתפנול ע"ז דבר רע שרודר בשעת שחופה, וה"ה להפחשב בשעת שחופה, חזק לובננו וחוזק למקומו: עיין

כך: נא לא תצוב לך אשרת כל אילן בסטר פרבחה די לאלהקה די תעבד לך: כב לא תקים לך קמאדי סני יי אלהקה לא תפומם קדם יי אלהקה הור ואמר די יהי בה מזמאפל מדעם ביש ארי טרחקק כס יי אלהקה הווא:

רש"

לידמן ט): (כל) לא תטע לך אשורה. לחיינו עלייה מעת נטעת נטעתה (ה) ווילפו לך עבדך מוגר כל עז מעשה על נטעתה (ו): לא תטע לך אשורה כל עז אצל מזבח לא אלהיך. חalles לנוטע חילן ולטנא בית באל סבית (ז) יא): (כט) ולא תקים לך מזבחה. מלהמת הלו לחחת להקליג עליה לאשורה. מלהמת הלו לחחת להקליג עליה חפלו נסמים (ז) יב): אשר שנא. מזבחה הצעיס ומוצת הדרמה הוו לטאות וולת זו ח' למפגל בקדשים ט"י לדבור רע (ה) א) ועוד נדרקו צו טהרה לרשות נסימות קדשים ב) :

יהל אור

ט"כ כוquier עליה נתמלה: (וינ) ופי' שם ה' ז"ל, להר סחתה, להר חצפה, וטעמ סתוק, שמי' סוכניות את הנטיצה מפה ומפה, והנה הוה נתוך: (ז) ופי' לך חקיס לך מלהמת להר סנה, כי יט מלהמת שחותה בקמלה: (ו) נכרחות (לה יד), שמי' יטק נגנה: (ח) ובמו ציפרטס: (ט) ופי' ער זלעט, כמו פתת יבודה (חני ה מ) ויטיס שם ככתוב, קירען הוו ציאט פניך: (ט) כמ"כ וכי חהיל גנדול לה יטיה נך חטף (למטה בגן): (ט) כמו טולות רטיא, וטהר קדרנות טמיון:

מקורי רשי

ט) ספלוי, ועיין דב"ר פ"ס ז: י) ספלוי, פס"ז: יא) ספלוי, ילקוט מתק"ז: יב) ספלוי, פס"ז, מילוט מגיס: יג) מעין ספלוי, ועיין טום ע"ז י"ט ל"ס, ומי מוקס: א) עיין ספלוי: ב) וכמיס ג"ז כ':

טפין אילן טיזחד, לכון הוטיפה חתורה לאמר כל עז טאייה מן שיחיה, בין אילן. מאכל בין אילן סרך: 1) ט"י מלא תפטע נפקא לנו גוטע אילן, ומכל עז נפקא לנו אפלו תלוש ולבסוף חכרו (הוקמי) ועיין הכהה"ק מה שהעיר ע"ז: 2) סבאה אבן אהת, מזבח שלשה אבני: ח) פ"י מצבת אבן אהת: ח) פ"י שפתפנול ע"ז דבר רע שרודר בשעת שחופה, וה"ה להפחשב בשעת שחופה, חזק לובננו וחוזק למקומו: עיין

אונקלוס

ב אלי ישtabח בינה
בחרא מקרון ובין אללה
יבב לך גבר או אתה
די עבד ית דבר שקדם יי
אללה למעבר על קיומה
ונואל ופלח לטעות
עטמי ואסניד להונ
ולשם שא או לסתרא או
לכלי חיל שפיא די לא
פקודית: ר וימין לך
וישמע ותבע יאות
זהא קשṭא כוֹן פרטמא
אתעבנית הוועבתא
הרא בישראל: ה ובפק
ית גברא היהוא או ית
אתה התיידי עבדו ית
פטגט א בישא הרין

ס ב פידימצא בקרבן באחד
שעליך אשר יהוה אלהיך נהנו לך
איש או אשה אשר יעשה את
הרע בעני יהודה אלהיך לעבר
בריתו: ז וילך ויעבד אלהים
אחרים ושתחז להם ולשמש או
לייח או לבלא צבא השמים אשר
לא צויתך: ג זה נטה אמרת נבון
ודרשת היטוב והנה אמרת נבון
הדבר נעשה התועבה הזאת
בישראל: ה והוצאה אתה איש
ההוא או אתה אשחה ההוא אשר עשו אתה הך בך
הרע הזה אל-שער אתה איש או אתה אשחה

ריש

ב כי ימצא בקרבן. ואחר שהוכיר האשרה (ב) לעבור בריתו. אבל ככל כתם ס' חתכם
אל הסובה שהוא בפרהסיא לכל, שב צלע לעול מעולם כוכבים: (ג) אשר לא
להזהיר על הייחור על עבודה זורה [א]: צויתי. לעזס (ד) נבון. מכון
לעבור בריתו. הפק להעמידו (ה). דקדוק
כבודת (ג): (ה) והוצאה את האיש ההוא
וישתחוו. בספר היסודות (ו): ג אלהים אחרים.
פסילים טעה בני אדם (ז): ולשמש ולירח
ולצבא השמים. שהם טעה אלהים: אשר
לא צויתי. לעבדם ואם הם טישי (ח) [ב]:
ד ודרשת היטוב. טאד פאד (ט), וכן, היטוב
חרה לי (יונה ד ט) (י), והוא מעת רחוק מנורת טוב (יג):

יהל אור

[א] הוכיר לפון בקרבן, וכן כסוף כלשה וכוננות הרבה
מיינך, ללי סדרן פוכרי ענילס לעטתך
נסתר (יב"ט): [ב] בגין פ"י ה"ה ז"ל (למטה כת יג) ע"פ לעברך נגידת:
(1) עיין פ"י ה"ה ז"ל (זכריה כב ו) ונגמר בז' בס:
נטש נפטר נמי נמי לחיות, כי סום נ"ז יוגר בכל
(2) זיפכון מלהניש על הרוץ, ווועס גס מעליים מס"ב,
סומ גס עליקס וויזמלו ימד, וויכס"ז ימלט מהר למ' קויי
קנווהים הוה עז פסלים (יטע"מ מכ'), וסחריתו לאל טסה
היינו ווועס על יסודל, מהלט למ' קויי לחי"ע לנאנס,
לפכלו (זס מד יז): (ה) ולפי זה, האל למ' קויי
חוור על הקבודה ועיין קרייז הור: (ט) לפי סדרך
וענרי טנירא לעטתך נסטר, ולכך נריכת טויכ: (י) פ"י ג"כ מלוד מהוד, ונמלס
מלוד: (יג) כי פון לומד טויכ הרכה לי, ומלה ביעיב פניינו הווק בטניין:

בקרוי ראש

ג עין קרוי אור הערה ב': ג) בגין ת"א וויכ"ע :
ד) מגילה ט' כ' ; ג) מגילה ט' כ' וויכ"ע :

אונקלוס

דברים יז שופטים סה 135

**וְסִקְלַתָּם בְּאֶבֶנִים וּמִתּוֹ: וְעַל־פִּיו
שְׁנִים עֲלֵים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוּמַת
הַפִּתָּה לֹא יוּמַת עַל־פִּי עַד אֶחָד:
וְיֶד הַעֲלֵים תַּהֲיוּהָ בְּרָאשָׂנָה
לְהַמִּיתָו וְיֶד כָּלִיחָעַם בְּאַחֲרָנָה
וּבְעַרְתָּת הַרְעָם קָרְבָּה: פ ח כִּי
יִפְלַא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָט בֵּין־דִּסּוֹ
לְדִם בֵּין־דִין לְדִין וּבֵין נָגָע לְנָגָע
דָּבָרִי רִיבָת בְּשֻׁעָרִיה וּקְמַת וּעֲלִיתָ**

אבן עוזרא

שנדון צו נלמר טעリンク למטה 7) ונחלג ה וסקלהם באבניים . זה או זאת (יב) , כמו , באיש ישפטו אותו ואתהן (ויקרא ז יד) (יב) . ובעבור שאמר והונדר לך בסתר ושמעת הדבר בנלי הוציאך לפרש אף על פי שהונדר לך ושמעת לא יוסתו רק על פי שנים עדים ; ואו שלשה עדים . טקכליים עדות שנים על דעת הנזון (יד) [ג] , והנה לא פורש בתורה אם תקובל עדות השאר (טו) , והאשה , ועדות אויב המת , ויש אמרים אם היו שני עדות סבchosים שני עדים , השלישי יברוע לזכות או לחובה (טו) , ויש אמרים שנים עדים מהחכמים ושלשה מהאחרים (י) ונם אנחנו מנק דם : בין דם לדם . בין דם טעה לבב העם (יהושע ז ה) (כ) , ורביט בין : ובערת . פירשחו (כג) : ח כי יפלא מנק דבר . עם השופט ידבר , בעבור היהות עדות שנים להמית המת (ככ) , וזה פי' בין דם בין דם נקי לדם

קרני אור

לחיקלן מכך סביחתו גוס : [ג] ו[ג] כתוב קראמגין , מהין כתוב קבלת עדות רק עדיס , אבל כמוד Micha ל' בטעה סגנון נלית כי יצות דיני נפותה לך קונגך רק נפה סניים עדים , לו סלאה מקכלים עדות הסניים : (טו) פי' סאלר נסאר : (טו) ולזה יהמර הכלוגה לו סלאה : (יז) סולינס הרים : (יה) שין רס"י מדרו"ל : (יט) כי פיל"ל ידי הרים : (כ) והיל"ל נאות ל"ר : (כג) גמל' (כל ככ) : (ככ) הה' ז"ל יפרך טעם כסמיות כי יפלל , לפסוק שלפני יד העדים , ויהמאל כנתוכך מס נעלמת

מנחת יהודה

?תרכזית דינקהית נברא או ית אפתחה ותרכזנו באבניא זימורה : ו עלי מיר פרין סחרין או תחת א סחרין יתקטל דחיב קטול לא יתקטל על מיר טהיד חדוי ידא דסבדיא תהי בה בקדמי תא ?טקטלה וידא דבל עמא בבריה ותפל עבד דביש מבינה : ח ארוי הכס מנק פתגמ' א לדנא בין דמ' א לדנא בין דינא ובין ריש'

שנדון צו נלמר טעリンク למטה 7) ונחלג ה וסקלהם באבניים . מהין טעリンク למטה ה) מה טעリンク כהמול למטה טען טען כהמול טען טען לקלון ו) (ו) שנים עדים או שלשה . חס מתקיים עדות נסניות למה פרט לך סלאה להקיס סלאה נסניות מה נסניות טלוט החתה לך סלאה עדות החתה ו) ולין נטעין זוממן על סלאה ציומו כולם : (ח) כי יפלא . כל קפלה נסן סנדלה ופליס סנדאל נבדל ומכוון מנק דם : בין דם לדם . בין דם טעה לבב העם (יהושע ז ה) (כ) , ורביט בין : ובערת . פירשחו (כג) : ח כי יפלא מנק דבר . עם השופט ידבר , בעבור היהות עדות שנים להמית המת (ככ) , וזה פי' בין דם בין דם נקי לדם

יהל אור

(יג) פי' מהיות לו את הסאה : (יג) ופי' ה' ז' ו' ז' ז' ומית לו זמת : (יד) קום רבינו טעליה נחון , ודעתו סניים עדים , לו סלאה מקכלים עדות הסניים : (טו) פי' סאלר נסאר : (טו) ולזה יהמර הכלוגה לו סלאה : (יז) סולינס הרים : (יה) שין רס"י מדרו"ל : (יט) כי פיל"ל ידי הרים : (כ) והיל"ל נאות ל"ר : (כג) גמל'

מקורי רשות

ה) פסוק ב' : ו) מכות ס' ב' מלוות מגוז פס' : ד) פי' אל שעריך האמור באן : ס פ' ב' , באחד שעריך : ו) ובאמת טוקשה ביאוד , שחרי בכל הטערים המזריקים מצענו הנוטחא להרע בית דין"ך ולכן נלע"ד לומר שפוזן לטה שאמרו בש"ס (בחובות מ"ח ב') דבעיר שרוכת נכריהם סוקלן אותו על פטה ב"ד , וכ"פ הרמב"ם (אט"ו מה' סנהדרין) וטוה ג"כ ראייה שאונקלס היה חי אחר תחרונבן שידושלים הייתה רוכבה נכדרים , ועי"ש בתים' ד"ה פטה ב"ד (או"ג) ועיין היכיה"ק שחציר ע"ז וכותב שאין זה מספיק : ג) פי' שאם הוכחת אחד מהם , אין הגזות מתקייבות בשנית הנותרים , אעפ"ז שניםם הן ורביהם סכונין : ח) הערה בונה כי כל לשון הפלאה , בין אthon הטעמים באלו"ף , ובין אותן הטעמים בה"א כתו והפלאה ה' בין פקח ישראל (שםות ט' ד') והפלאי בזאת ההוא (צ"ב ח' י"ח) נולם אין בעיקר יסודם כי אם פל ומט נאצלים

מִכְתֵּשׁ סָגִירׁוֹ ? מַכְתֵּשׁ
סָגִירׁוֹ פָּתָגֶטִי פָּלִינְתָּא
דִּינָא בְּקָרְנוֹנָה וְתָקוֹם
וְתָסַקְ לְאַתְּרָא דִי יְתָרְעֵי
יְאַלְהָה בְּבָהָה: שָׂוְתִּיתִילָות
בְּהָנְנָא ? לְוָאִי וְלוֹתָה דִינָא
דִי יְתִי בְּיוֹמָא הָעֲנָן
וְתָרְבָע וְיְחֻוֹן לְהַיְתָה
פָּתָגֶטִא דִינָא: יְמַעַבְדָ
עַלְמִימָר פָּתָגֶטִא דִי יְמַוּן
? הַמָּן אַתְּרָא הַחְוָא דִי
יְתָרְעֵי יְיַוְטֵר ? מַעַבְדָ
בְּכָל דִינָא ? פָּנָה: יְאַעֲלֵי
מִימָר אָוְרִיתָא דִי יְלָפָה
וְעַל דִינָא דִי יְמַרְוֹן ? הַ
תָּעָבָד ? אַתְּסַטְיָה ?

רשי

לְדָס טָהָול ?) : בֵין דִין לְדִין . בֵין דִין זְכָרִי
מִה' דָבָר (ברא' יְחִידָה) , וְשֵם טָפָוֶרֶשׁ (כד) :
לְדִין חִיבָה : וּבֵין נְגַע לְנְגַע . בֵין נְגַע טָמֵל
בֵין דִין לְדִין . בְּמַטּוֹן (כג) : בֵין נְגַע לְנְגַע .
כָטוֹ פָצָע וְחַבּוֹרָה (כו) , וְהַכְלֵל דָבָרִי
רִיבּוֹת (כו) : וּקְמָה וּעֲלֵית . סִירְשָׁתוֹ (כח) :
טְהָרָת הַכֹּהֲנִים הַלּוּיִם . כַּאֲשֶׁר פִּירְשָׁתוֹ (כט) , כִּי
ישׁ כַּהֲנִים שָׁאוּלִים סִיחָוָס לְוִי (ל) : וְאֶל
הַשּׁוֹפֵט . הַוְאַהֲלָךְ שְׁכַתְבָּה טְשָׁנָה הַתּוֹרָה טִיד
הַכֹּהֲנִים (למ) : וְאֶל הַשּׁוֹפֵט . בְּמִקְומָשִׁיחָה (לכ) :
יְאַעֲלֵי פִי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יְרוֹן . בְּדָבָר
שְׁיוֹ לְפָנָיו חַטָּאת לְרִיכָּךְ לְקָמוּנָה לְוִין לְךָ חָלָג שְׁופֵט סְבִימִיךְ יְאַ) : (יְה) יְמִין וּשְׁמָאל .

יהל אוד

(ד) וְכָאן פִי "סְרָטְבָּס וְכָרְמִיבָּז" לְפִי פְּטוּנוֹ כַּיְן לְרִימָה מִמְךָ לְדִין זְכָה לְפִנֵּיךְ לְהַמִּית הַמְתָעֵז כָּל
סְגָנִים : (כג) סְלָג יְדַע הַשּׁוֹפֵט לְכָהְלִיט פְּלִיךְ כִּיתָה הַכְּרִינָה כְּוֹתָה , הַס נְגַנְגָה וְמָס כּוֹדוֹן : (כד) פְּס פִי 'הַת'
וְ"ל "הַיְעָלָס" וְפִי "כִּיפְלָה וְוַעֲלָס מַה" דָכָר : (כה) צְחַנְיָה מַמְוָן : (כו) הַכְּלָוָת וְהַכְּלָוָת , וְכָן מְלִינוֹ נְגַע
וּקְלֹונָ יְמָלָה (מְסָלִי וְלָגָן) וְסָס יְדָכָר מַוְקָמָת הַכְּנָעָל הַבָּרְכָה וְפָלוּעָה : (כג) פִי 'כָל דָכָר רִיכָות הַבָּרְכָה יְהִי
צְמָעָרֵיךְ : (כה) צְמָד' (עו' יְנָ) : (כט) פְּס זָס לְגָן : (ל) כְּדַעַתָּה וְ"ל כִּי כָל מִשְׁרָת לְפָס הַוְאַלְעָכָס נְקָרָה כָּהָן כְּסָכָל
רַק פְּלָמָת הַכֹּהֲנִים (כָּרְלָה מַז כב) וְכָאן כְּהַנִּי הַכְּמָוֹת (מַע' יְנָב) לְכָן יְהִמּוֹר הַכֹּהֲנִים כָּלּוֹס הַכֹּהֲנִים סָהָס מִיְהָוָס
סְכָט לְוִי : (למ) כָמ"ב , וְכָתָב לוֹ מַתָּה מְנָה הַתּוֹרָה כְּזָהָה טַל סְפָר מַלְפִיכִי הַכֹּהֲנִים (פ' יְה) : (לכ) נִימִיס הַכָּס :

תקורי ריש"

נאצלים פָלָה גַם פָלָה , לְכָן הַס שָׁוִים בְּעֵיקָר פְּתָרוֹנָה
וּגְבָדְלִים רַק בָּצֶר סָה , וּלְכָן אָוְנְקָלָס נִס הָוָא לְפָעֵפִים
תְּמִ' , וְעַיְן סְנִכְדָ' פְּזִ' מַ' מְרוֹת הַגְּדָה : (ט) סְפִי וּעַיְן
תְּרִנְמָס בְּלֶשׁוֹן הַבְּדָלָה וּפְרִישָׁה , וּלְפָעֵפִים בְּלֶשׁוֹן כְּסָוי .
כָּדוֹי לְיִשְׁבָּה הַלְּשׁוֹן עַל הַעֲנִין (רוֹוְהָה) וְאָוְנְקָלָס הַרְגָּמָן
בָּאָן יְתָבְסִי לְשָׁוֹן כְּסָוי , פִי 'שְׁנַהְכַּסְתָּה טְמָנָה הַרְגָּמָן לְפִי
שְׁהַבְּרִיּוֹן חֹלְקָוָן עַלְיוֹ : (ט) וּבְסְפָרִי בֵין דָמָם לְדָמָם , בֵין דִין לְדִין , בֵין דִין
סְטוֹנוֹת לְדִינָי נְפָשָׁה , וְדִינָי טְכָוָת , בֵין נְגַע לְנְגַע , בֵין גַּנְגָי בְּתִים , לְגַנְגָי בְּגַדִים : (ו) וְאַיְם יְוֹדָעִים
עַל סִ' רָאוּי לְסָטוֹר : (ו) וּבְסְפָרִי הַנִּי' , מְלָטָר שָׁא"ז נְכוֹה מְכָל הָאָרֶץ וּבְיַהְבָקָ נְכוֹה מְכָל אַיִ' וּבְוֹחַש
גַּר בְּ' סְנָהָר' פְּזִ' אַ' , קְדוּשָׁין סְזִ' אַ' , מְלָטָר שְׁבִיחָטָק גְּנוֹה מְכָל הָאָרֶץ : (ז) וְכִיתָה
יְוֹבָע'

מנחת יהודת

ז) סְיִין סְפִי נְסָה יְטִ' פְּסִ' לְיְקָט תְּקִיקָט : (ח) פִי
וּגְבָדְלִים רַק בָּצֶר סָה , וּלְכָן אָוְנְקָלָס נִס הָוָא לְפָעֵפִים
תְּמִ' , וְעַיְן סְנִכְדָ' פְּזִ' מַ' מְרוֹת הַגְּדָה : (ט) סְפִי וּעַיְן
מְנִמְמָת יְסָולָס מְרוֹת הַגְּדָה : (י) כָמ"י , פְּסִ' : (יא) עַיְן
כָּדוֹי לְיִשְׁבָּה הַלְּשׁוֹן עַל הַעֲנִין (רוֹוְהָה) וְאָוְנְקָלָס הַרְגָּמָן
סְפִי רְגָ' כִּי' כִּי' כָ' מְרוֹת הַגְּדָה יְלָקָוט תְּקִיקָט :
שְׁהַבְּרִיּוֹן חֹלְקָוָן עַלְיוֹ : (ט) וּבְסְפָרִי בֵין דָמָם לְדָמָם , בֵין דִין לְדִין , בֵין דִין
סְטוֹנוֹת לְדִינָי נְפָשָׁה , וְדִינָי טְכָוָת , בֵין נְגַע לְנְגַע , בֵין גַּנְגָי בְּתִים , לְגַנְגָי בְּגַדִים : (ו) וְאַיְם יְוֹדָעִים
עַל סִ' רָאוּי לְסָטוֹר : (ו) וּבְסְפָרִי הַנִּי' , מְלָטָר שָׁא"ז נְכוֹה מְכָל הָאָרֶץ וּבְיַהְבָקָ נְכוֹה מְכָל אַיִ' וּבְוֹחַש
גַּר בְּ' סְנָהָר' פְּזִ' אַ' , קְדוּשָׁין סְזִ' אַ' , מְלָטָר שְׁבִיחָטָק גְּנוֹה מְכָל הָאָרֶץ : (ז) וְכִיתָה
יְוֹבָע'

**מִנְדָּה-דָּבָר אֲשֶׁר-יָגַדְתָּ לְךָ יְמִין
וִשְׁמָלֵל: יְבָרָא אֲשֶׁר-יְעַשָּׂה
בְּזֹרְזֹן לְבָלְתִּי שָׁמָעַ אֱלֹהִים כְּפָהָן
הַעֲמֵד לְשָׁרֶת שָׁם אֶת-יִהּוָה
אֱלֹהִיךְ אָוֹ אֱלֹהִים שֶׁפֶט וּמִתְּהִאָישׁ
הַהּוּא וּבְעָרָתְּ הַרְעָה מִישראל: גַּבְּלֵה-הָעָם יִשְׁמַעַן וַיַּרְאֵנוּ וְלֹא יִזְדֹּחַ
עַזְדָּה: סִמְנֵי יְד כִּירְתָּבָא אֱלֹהִים
אֲשֶׁר יִהּוָה אֱלֹהִיךְ נָתַן לְךָ וַיַּרְשֵׁתָה
וַיַּשְׁבַּתָּה בָּה וַיֹּאמֶרְתָּ אֲשִׁימָה עַל
מֶלֶךְ בְּכָל-הָגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבָתִי:
טו שָׁוֹם תִּשְׁמַם עַלְיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר
יִבְּחַר יְהָוָה אֱלֹהִיךְ בּוֹ מִקְרָב אֶחָיךְ תִּשְׁמַם עַלְיךָ מֶלֶךְ
לֹא תִּכְלֶל לְתִתְתַּחַת עַלְיךָ אֲישׁ נְכָרֵי אֲשֶׁר לֹא-אֶחָד**

אבן עזרא**רש"**

הפילו הומלך נך מל' ימין סקוּן סמול וועל הטופלא (לג): יב ומית האיש הדוא. בית דין יסיתוהו (לד), והטעם וכל ישראל ישפטו ייראו (לכ), וכאשר הוציאר השופט (לו), בא ר' ימין ימין וועל סמול סמול (לג): (יג) וכל המשפטים שהוא חייב לשפטם (לו): טו שום העם ישמעו. מכלון סממתין לו עד קרגל תשימים. רשות (למ), אשר יבחר על פי נביא או טפש האורים והטעם לא אשר תבחר אתה: לא תובל. סדרך האמת (לט), לא אחיך שאיננו טמשחת ישראל (מ), ולא אdotמי ע"פ שכחוב בו אחיך (מל) ובבעור כי הסוסים ביטים ההם היו טוצאים והעד דבריו שלטה, ותצא מרבה טטרים (ס"א י' בט) (מכ), והנה יצטרך לטען הרבות סוטיו ישיחטיא העם לשוב אל טטרים, וזה דבר ברור כי שם נאלם טעם ובשובם יהללו השם ואוריה הנביא בסכנת הנפש ברא להם (מנ), גם ירטינו בעל כrhoו הילך להם (מד):

ידל אור

(לג) ט"י נדכו כמוסלה ומכופה ממק: (לד) מיתתו לית נך רטו: (מ) הפי' מן לחיך נך לחיך ממס, יכיך פ"י נ"ד, וולג נ"ד, וכל נ"ד סמויים: (לה) פ"י כלו סכל רק נקלות מוקוד מי טהור ממתפקת יטראל: (אל) כ"כ, יטראל ליטמו ווירלו: (לו) סקוּן המלך: (לו) סקוּן סכל נך מהעכבר לחיך כוּן (למלה כב' ח): סיה לו חייכ למסמרס: (לח) וליינו חוכם: (לט) פ"י (מכ) ומוד, ומוגה כסוטיס מאר נטלה ממוגרים (מ"ט) מדוך כהמת נך תוכל, ופי' לחיך רצחי, וכון ת"ה, י' כת: (מנ) ירמיה (כו כט): (מד) ט (מן ה

מנחת יהודה**מקורי רש"**

יונ"ג לות כחניא דטשכת לאי: יג) עיין רדי"א בהitor
הפסק

יב) פ"ז ספלי מילוט מגלה:

אונקלוס

דברים יז שופטים

138

שִׁמְנָאָה עַלְךָ גָּבָר נוֹכֶרֶת
דִּילְאָ אֲחֹתָה הוּא: טו לְחוֹדֵד
לֹא יִסְגִּי לְהָ סְפָנוֹ וְלֹא
יִתְבַּ יִתְעַטָּא לְמִצְרִים
בְּדִילֵ לְאַסְמָנָה לְהָ סְפָנוֹ
וַיֹּאמֶר לְבָנָן לֹא תִּסְפְּנוֹ
לְמִתּוֹב בְּאֶרְחָה רָא עֹודֵה:
וְלֹא יִסְגִּי לְהָ נְשִׁין וְלֹא
יַטְעֵי לְבָה וּכְסָפָא וּדְהָבָא
לְאַסְגִּילָה לְחָדָא: יְהִוָּה
בְּמִתְבָּה עַל בְּרִסָּא

הָוָא: טו רְקִילָא יִרְבָּה הַלּוֹ סְוָסִים
וְלֹא יִשְׁבַּ אֶתְדְּהָעָם מֵאַרְיִמָּה
לְמַעַן הַרְבּוֹת סְוָס וַיְהִוָּה אָמַר לְכָם
לֹא תִּסְפְּנוֹ לְשֻׁבָּ בְּדָרְךָ הָוָה עֹודֵה:
וְלֹא יִרְבָּה הַלּוֹ נְשִׁים וְלֹא יִסְוֹר
לְבָבָו וּכְסָפָה וְזָהָב לֹא יִרְבָּה הַלּוֹ
מֵאָרֵד: יְהִוָּה בְּשַׁבְּתָו עַל פְּסָא

ריש'

וּמְמִינֵן חָמָתוֹ בְּרָגְלֵי יְהִוָה (ט) לֹא יִרְבָּה
לֹו סְוָסִים. הָלָן כָּלִי מְלָכָתוֹ בְּלֹא יִטְבַּח חָמֵת
קָעֵס מַלְרִימָה יְדֵי סְוָסִים. כָּלִיס מְסֵס כָּמוֹ
סְנַהֲמָל בְּסַלְמָה וּמְטָל וּמְלָה מְלָכָה מְמָלִים
בָּסְסָס מְלָחָות כְּקָפָה וּסְסָס כְּחָמָסִים וּמְלָחָה טו):
(ז) וְלֹא יִרְבָּה לֹו נְשִׁים. הָלָן יְמִחְטָה טו)
סְמָלִיעָו סְכִיו לֹו לְדוֹד סְסָס נְטִיס וּנוֹהָמָל לֹו
וְהָס מַעַט וּוֹסְטִיפָה נְקָדָה כְּכָנָה וּכְכָנָה ז):
וְכְסָפָה וּזְהָבָה לֹא יִרְבָּה לֹו מַאָד. הָלָן
כָּלִי לִתְנַן לְהַכְסִינָה (ס'ה לְהַפְּסִינָה טו) (ט) יְחִי:
(ח) וְהִיה בְּשַׁבְּתָו. הָס טְסָס כָּנָן כָּלְחֵי סְוָס
שְׂמַחְקִים מַלְכָתוֹ יְט): אֶת מְשָׁנָה הַתּוֹרָה. שְׂטִי סְפָרִי תּוֹרוֹת לְחַמְתָּה סְכִילָה

ירֵה אוֹר

כִּין סְוָגָג לְמַוְיִד וְכִן תְּוֹכֵעַ: [ה] וְגַס רְלֵל כְּלֹוי לְמַיִּר וְ, ז): (מַה) פִי' מִהְמָר פָּס וְס' הַמָּר לְכָס, גַּל
זַוְל "מַעֲפֵי" זָמָן סְמָגָלָס כָּו גַּרְמָה סְפָוֵל, בְּמַה תְּסִיפָּוּ לְפָזָב כְּדָרָךְ כָּזָב מְלָוָה, בְּלֹא נְכַתְּכָה
כְּהָרָה: (מו) פִי' כִּי לְהָ קִיתָה מְלָוָה, הָלָן הַכְּנָהה הַכְּנָהה מְסָה בְּלֹא יְסִיפָּוּ לְרָמָוֹתָס וּבְלֹא יוֹכְלוּ
מְסָס: (מו) הָכָל מָה שְׁכָתוֹכָה כְּהָן לְמַעַט תְּסִיפָּוּ לְטוֹזֵב כְּדָרָךְ כָּזָב שָׁוֹד, כְּוֹה מְלָוָה: (מַה) נְפִי' שְׁכָלהה תְּפָתָה
לְמַוְתָּו מִירָהָתָה כָּסָס: (מַט) לְקַמָּת מְסָס מְסָס כְּרָכָה, וְכִן פִי' רְסֵי עַכְ"פָ, וְיַעַטְסָה לְהָתָה כְּמָלָן (דָק"ב לֹו ד)
לְיַתְּחַנְמָס: (ג) וְנִקְרָא כְּסָף מְעַנְיָן כְּוֹסָף, וְכִן שְׁטוּסָל גְּמַטְל לְהָדָה כָּל מָה שְׁחָזָרָוּ סְיִלְדִּיס
(גַּנְבָּה) וְזָס נְכַתּוֹכָה "הַנִּזְקָן" הַקְּפָה לְהָתָה גַּלְגָּלוֹ (מַג יְכָד) "וְחַכְיָן" כְּכָלָיְהָתָה
לְדָכָר נְפִי' רְחַכְמָס מְלָמָד גַּעַס (סְס סְס יְכָד): (גַּג) שְׁטוּסָל גְּמַטְל כָּנוֹת, כְּמַטְבָּכָ (מַג כְּכָד): (גַּג) וְיַסְפֵּל סְלָמָה
כָּל הַלְּגָצִים הַגְּרָיִס הַלְּזָר בְּמָלָן יְסָרְחָלָן וְגַנוֹּו, וְיַמְלָאָו מְלָה וְהַמְּצָיָס מְלָקָב וְשְׁלָמָת הַלְּפִים וְשְׁמָמָת הַלְּפִים לְכַעַנְיוֹר מְתָה
זָו): (נְד) וְנִקְרָא גַּנְבָּה מְלָדָוָס, וְסִיחָה סְרָסָמִיס צִימִי דָוָד (סְבָבָב כְּכָד) וְהַמְּגָכָב צִימִי סְלָמָה, וְזָס נִקְרָא
קְלוֹנִירָס (מַג ד וְוְהַמְּגָכָב צִימִי רְחַכְמָס צָלָה לוֹתוֹ שְׁכָמָה לְנִגְוָה הַמָּס: (גַּה) פִי' גְּנוֹת צָלָמָה כְּצָלָמָה

מקורי רישי'

יג) סְנַכָּל פְּטַב מְלָי וְעַיְינָן יְכָט סְס יְלָקּוּט מִתְקִיָּמָה:
יד) סְס כִּימָה בָּ' סְפָרִי אַלְוָס מְגָלָס פְּסָס יְלָקּוּט תְּקִיָּמָה:
אין עֲוֹנְשָׁן בְּיוֹ"ט, חָהָו וְכָל הַעַם בְּוֹטָן שִׁיחָיו כָּל הַעַם
טו) מַמְּלָי יְכָט: טו) טְפִי סְנַכָּל כִּימָה מְדָרָס מְגָלָס:
ז) סְבָב יְכָבָב וְעַיְינָן טְפִי סְנַכָּל כִּימָה מְלָי מְלָזָס מְגָלָס
ישָׁרָאֵל יְשָׁמְעוּ, וְכִן בְּעָדוֹס זְוֹסְטִים (לְמַטָּה יְטַב בָּבָי)

זְהָנְשָׁאָרִים יְשָׁמְעוּ, וְכִן בְּנַן סְוָמָט (לְמַטָּה כָּא כָּא) וְכָל
יְשָׁרָאֵל יְשָׁטְפוּ, וְלֹא אָוּמְרִים כְּהָו שְׁמַתְיִינִים לְהָמָר עַד הַרְגָּל,
שְׁכִירּוּשָׁלִים כְּדָחָן הַחָס, לְכִן שִׁיאַיְךְ לְוֹטָר בְּוֹ הַמְּתָחָה שְׁכִרְגָּל
אוֹתָם בְּכִיְ"ד שְׁבָעִירָם מְתָה אַחֲנִי אָמִתְיִינִו כְּהָמָר עַד הַרְגָּל
בְּוֹתָהִין שָׁם (פְּשָׁכְיַל לְדוֹד): טו) פִי' לְסִפְקָה חִילָתָיו מְתָשְׁרִיךְ לְהָמָר: טו) בְּיְהִי כָּבָב
בְּעָרוֹך

טז לְאַתְּסִיפָּוּן. טָאוּה הִוְתָּה, וְלֹא נְכַתְּבָה (מַה),
בְּשָׁאָוּמְרִים מְטָעָם לֹא תְּסִוְסָוּ לְרָאוֹתָם עוֹד עַד
עוֹלָם (שְׁמָוֹת יְדֵי יְגָן) (מַלְי), וְזָאת דָרְךְ אַחֲרָת (מַי) [ה]:
לֹז וְלֹא יְסֹר לְבָבָו. כִּי יַלְךְ אֲחָרִי תָּאוֹתוֹ (מַמְּ):
וְכְסָפָה וְזָהָב לֹא יִרְבָּה לֹו. שְׁלֹא יַעֲנִישׁ אֶת
יִשְׂרָאֵל (מַעְ), וְהָנָה שְׁלָטָה שְׁנָתָן רְכָסָפָה בְּאַבָּנִים
בִּירוּשָׁלָם מְרָב אַהֲבָתוֹ לְמַטָּוֹן (ג) הַתְּרָעָם עַל יְהִי
יִשְׂרָאֵל וְאַטְרוֹ אַבְּיךָ הַכְּבִיד אֶת עַוְלָנוֹ (מַיְא) יְבָ
ז (גַּג), וְיַש אִיטָרִים בְּעַבְורְה הַבְּנִינִים הַתְּרָעָם (גַּג),
וְאַיִן זֶה אֶסְתָּה כִּי הָנָרִים בְּנָוָה בְּבֵית בַּיְתָבָן
בְּתִיבוֹב (גַּג), וְהָנָה אַדְוִינִירָם שְׁהָוָה עַל הַמָּס (גַּג),
רְגָטוֹהוּ בְּכָתוֹו (גַּג): יְהִי וְהִיה בְּשַׁבָּתוֹ. בְּתִחְלָת

ע 139

דברים יז יח שופטים

**מִמְלָכָתוֹ וּבַתֵּבֶל לוֹ אֶת־מִשְׁנָה
הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סְפִר מִקְפָּנִי
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם: יְט וְהִתְהַנֵּה עַמּוֹ
וְקָרָא בָּו בְּלִימִי חַיּוֹ לְמַעַן יַלְמֹד
לִירָא אֶת־יְהֻדָּה אֱלֹהִיו לְשִׁמְרָה
אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־
הַחֲקִים הָאֱלֹהִים לְעִשְׂתָם: כְּלַבְלָתִי
רֹום־לְבָבוֹ מָאָחִיו וְלַבְלָתִי סֹור מִן־
הַמִּצְוָה יִמְין וִשְׁמָאוֹל לְמַעַן יַאֲרִיךְ
יָמִים עַל־מִמְלָכָתוֹ וְאַבְנֵיו בְּקָרְבָּ
יִשְׂרָאֵל: סֶלְשִׁי יְח אֶלְאִידָּה**

אבן עוזרא

טלכותו: טשנה. נסחה שניית (ט): יט והיתה עמו. התורה (ט): וקרא בו. בספר (ט): ווּחָנָקָלוּם תְּרָגָס פְּתַגְּנָס פְּתַגְּנָס פְּתַגְּנָס נְטוּן סְנוּן וְדָכוֹל יְח): (יט) דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. כְּמַמְמָנוֹ: (כ) וְלַבְלָתִי סֹור מִן הַמִּצְוָה. כְּלַבְלָתִי רֹום לְבָבוֹ. כי אם לא ה필 מלה קלה כל נכיה: לְמַעַן יַאֲרִיךְ טהציות (ס): וְלַבְלָתִי סֹור. כי אם לא ימים. מכלל כן לחטא טומע להו וכן מלינו צחול סחמל לו צמוקל סכנת ימים. כאשר הוכיר משפט הטעך שהוא השופט, הוכיח נם שפט הכהנים שהם טורי התורה, וכתיב ויוחל סכנת ימים כב) וכל סמל הנטחטו לסמור כל סיוס וכל כספיק לנטלות כעולה עד צחו צמוקל וחיל נסכלת כחץ כל גביה סכנת וגנו' בג) וטמה מלכתחך לה תkos כר) אה למדת צבעין מלה קלה כל גביה נכח: הוא ובניו. מניד צחים בנו סגנון למלכות טוח קודס לכל חרס כה):

יהל אור

ל"ז, ע"ב חמל נו טהו ג"כ ל"ז: (ט) פ"י טהינו טהינו רחכמת נגנות רגמו כעס, ופס נקרת מהדרס (מ"ג יב יט, דס"ג י' יט) ווס פיש מפני רכוי סמיס טנכח מכס כפי טלה: (ט) פ"י טיכתוב לו טוי ספרי התורה: (ט) כי מלת כתורה הוּא ל"ג, אכן יטמל וסיטה עמו ג"כ ל"ג: (ט) כי ספר הום

מנחת יהודת

כ) סינ"ל כ"ל ב' פס"ז: בא) ס"ל י', ס' כב) פס י"ג ט': בערוך בערכו, ובנו, שנחד' כ"א ב' בשפטות אפפניא, ופי' ברג) ע"ס הוּא, וגדל "נסכלת לה טלה". פס י"ג י"ג: בלי" שכר אנשי המלחמה: ט) וא"ב הפה', מן משנה כפוף, כטו להם משה (שםות ט"ז כ"ב) ובבגדי התוטם כתוב בר) פט' פט' י"ד: כת) עיין פוריות י"ה ב' פס"ז: שמעתי כי אותו ס"ת התלו依 בורועו לא היה בתובנו, ב"א עשרה הדברים, ולפי שיש סן אגבי עד לרענן. תרי"ג אותן מוצאות קריי ס"ת: יט) עיין נל"ג מה שביאר

אונקלוס

מִלְכָותה וַיַּכְתּוּב לְתֵית פְּתַשְׁגָן אֲוֹרִיתָא הַדָּא עַל סְפִרָא סְנָן קָדָם בְּהַנִּיא לְזָא: יְש וְתָהִי עַמְתָה וַיְהִי קָרֵי בָה כָּל יוֹטֵי חַיּוֹת בְּדִיל דִּילָפ לְמַדְחָל קָדָם יְה אֱלֹהָה לְמַטְרָה יְתֵת כָּל פְּתַגְּנָס אֲוֹרִיתָא הַדָּא וְיִתְחַטֵּא כִּי טָבָא הַאֲלִין לְמַעַבְדָהוֹן: כְּבָדִיל דָלָא יְרִים לְבָה מְאַחֲדָה וּבְדִיל דָלָא יְסָטִי מִן תְּפִקְדָתָא יְמִינָא וּשְׁמָאָלָא בְּדִיל דִיּוֹרָה יְמִינָעַל פְּלִכּוּתָה הַזָּא זְבָנוּהָי בְּגַנוּ יִשְׂרָאֵל: אַלְא יְהָא לְכָהָנָיא לְזָא כָּל שְׁבָטָא דָלָי חַק

ריש'

גניזה ולחמת סכינסת יוולחט טמו י"ז) כ) טשנה. נסחה שניית (ט): יט והיתה ווּחָנָקָלוּם תְּרָגָס פְּתַגְּנָס פְּתַגְּנָס פְּתַגְּנָס נְטוּן סְנוּן וְדָכוֹל יְח): (יט) דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. כְּמַמְמָנוֹ: (כ) וְלַבְלָתִי סֹור מִן הַמִּצְוָה. כְּלַבְלָתִי רֹום לְבָבוֹ. כי אם לא הפיל מלה קלה כל נכיה: לְמַעַן יַאֲרִיךְ טהציות (ס): וְלַבְלָתִי סֹור. כי אם לא ימים. מכלל כן לחטא טומע להו וכן מלינו צחול סחמל לו צמוקל סכנת ימים. טהור עד צוויי חליק לנטלות שלות בא) הוכיח נם שפט הכהנים שהם טורי התורה, וכתיב ויוחל סכנת ימים כב) וכל סמל הנטחטו לסמור כל סיוס וכל כספיק לנטלות כעולה עד צחו צמוקל וחיל נסכלת כחץ כל גביה סכנת וגנו' בג) וטמה מלכתחך לה תkos כר) אה למדת צבעין מלה קלה כל גביה נכח: הוא ובניו. מניד צחים בנו סגנון למלכות טוח קודס לכל חרס כה):

מקורי ריש'

כ) סינ"ל כ"ל ב' פס"ז: בא) ס"ל י', ס' כב) פס י"ג ט': בלא" שכר אנשי המלחמה: ט) וא"ב הפה', מן משנה כפוף, ברג) ע"ס הוּא, וגדל "נסכלת לה טלה". פס י"ג י"ג: כטו להם משה (שםות ט"ז כ"ב) ובבגדי התוטם כתוב בר) פט' פט' י"ד: כת) עיין פוריות י"ה ב' פס"ז: שמעתי כי אותו ס"ת התלו依 בורועו לא היה בתובנו, ב"א עשרה הדברים, ולפי שיש סן אגבי עד לרענן. תרי"ג אותן מוצאות קריי ס"ת: יט) עיין נל"ג מה שביאר

אונקלוס

וְאַחֲשָׁנָא עִם יִשְׂרָאֵל
גָּרְבָּנְיָא בְּיַי וְאַחֲשָׁנָתָה
יַיְכּוֹן: בְּזַי אַחֲשָׁנָא לְאַתְּיָ
לְהַבְּלָה יְיָ אַנְזָן אַחֲשָׁנָתָה
בְּפֶמֶא דַי מְלִילְיָה: בְּזַי
יְהִי רְחֻבוֹ? בְּקָהָנָיא מִן עַמָּא
מִן גְּבָסִי נְכָסָתָא אַם תּוֹר
אַם אַטְרָן זַיְתָן? בְּקָהָנָא

דברים יח שופטים

**לְפָהָנִים הַלְוִיִּם כָּל-שְׁבָט לְיוֹחָלָק
וּנְחָלָה עַם-יִשְׂרָאֵל אֲשִׁיר יְהֹוָה
וּנְחָלָתָנוּ יִאֱכָלוּן: בְּוּנְחָלָה לְאַיְהָיָה
לְזַי בְּקָרְבָּ אֲחִיו יְהֹוָה הַוָּא נְחָלָתָנוּ
כְּאַשְׁר דִּבְרֵינוּ: סַג זַוְהָ יְהָיָה
מִשְׁפָט הַפָּהָנִים מִאַת הָעָם מִאַת
זַבְתִּי הַזְּבָחָ אַם-שָׁוֹר אַם-שָׂהָה וּנְתַנָּן**

רש"י

(ה) כל שבט לוי. אין תמיין אין צעל
מוミニ א): חלק. צבioso: ונהלה. נולך ב):
אשר (סנ) והליך שהלשן בינויים
טהראש (ספ), והקייבת טהראב (ספ), ודרך
דרש כי הבחן הוא שוחט השליטים [ה*].
הזרע שבר זרווע בשחיטה, והליך שבר
הברכה, והקייבת שבר הבדיקה [ו]. ועל דרך
הפשט כי אלה טובים טשר האבר (סו), גם
הזכיר דבר לוי כי גם הם יזרו התורה בשעריהם

מה כו ון"ל שלך כנני סמוכר קידון ולייל נקרחת לין חמץ עממים וכל סייחון
ונונג צני עממים להוציא וכגעני ה) ונחלתך באל לרזות קייני וקניי וקדמוני וכן
בכ' מתנות ון) סנחים על כן לך קיה לעוי וגוי ז) לאויל על קייני וקניי וקדמוני יס).
סוב נמלא צדכי לרינו קלוניום כי נרטין נספרי: ונהלה לא יהיה לו. אל
נחלת חמץ: בקרב אחיו. אל נחלת סצט. נחלת חמץ סכטיס ונחלת סכטה
סכטיס ומתק שמתה ויוקט על מלון נחלת לאויל ולפליס ולחלו סכט מתה וסכטה
ללהוין וגדר וחיל. סכט מתה ויוקט הנחל ליקוד ולפליס ולחלו סכט מתה וסכטה
המלחינס נטו מהליכן הלחין מות יקוט מוקך כך זוכיר חמץ בלבד זגד זגד:
באשר דבר לו. נחלס לך תנחל וגוי ח) אל חלק: (ג) מאה העם. ולע' מלהת
סכוnis ט): אַם שׁוֹר אַם שָׂהָה. פְּלַט לְמִיחָה י): הַזְּרוּעַ. מִן קְפָלָק סָל הַלְּכוֹבָה עַד כַּף צָל

יהל אור

קכלה סכום מינעס": [ה*] עיין פתרון סמלות לרמ"ל
עמ' ססניאל פ"ז: [ו] וסלנט'ג נתן סמלוי שלחו ס' כו'
ימלטו, ספן סיתנו לככן טורע וכטמיס וכקיכך, נסיעיל
מהלכרים הפניימים: (סו) כי בטוג זנגוף הזרע,
וכטוג טרלה הלהים וטלון, וכטוג זנרכט

אבן עזרא

ואחר שאמיר שאין להם נחה, יקחו מאת
הזרע הזרע והליך והקייבת, הזרע
טהנוף (סנ) והליך שהלשן בינויים
טהראש (ספ), והקייבת טהראב (ספ), ודרך
דרש כי הבחן הוא שוחט השליטים [ה*].
הזרע שבר זרווע בשחיטה, והליך שבר
הברכה, והקייבת שבר הבדיקה [ו]. ועל דרך
הפשט כי אלה טובים טשר האבר (סו), גם
הזכיר דבר לוי כי גם הם יזרו התורה בשעריהם

קרני אור

קכלה סכום מינעס": [ה*] עיין פתרון סמלות לרמ"ל
(סנ) ומיל'ג נתן סמלוי שלחו ס' כו'
ימלטו, ספן סיתנו לככן טורע וכטמיס וכקיכך, נסיעיל
טוג זנגוף הזרע, וכטוג זנרכט עלייס

מקורי רש"י

א) ספrio: ב) ספלי: ג) ספלי: ד) ספלי: ה) עיין רש"י:
צמות כ"ג כ"מ: ו) עיין ספלי פ' קلام, ילקוט תתקנתו:
) לעיל י', ט': ח) נמל' י"ט כ': ט) ספלי, מולין קל"ב
כ': י) ספלו ויקיל' כ"ב כ"ס:

מנחת יהודה

שביאר בוה: יט) ובספריו שלנו, ונהלה זו נחלת שלשה
(פי) שהם קניי וקניי וקדמוני לא יהיה לו בקרב אחיו
ז) נחלת חפשה (פי) ארץ חמשה עטמין) יש נ"א נחלת
שבעה (פי) שבעה עטמין), עיין רש"י (שפטות י"ג ה)
ובפ' הרמב"ן שם שהביא נ"ב הספריו בזה הלשון. ונהלה
לא יהיה לו, זו נחלת ה' עטמין. בקרב אחיו זו נחלת שני עטמין: כ) ועיין בחוקינו שהביא הספריו ויפרש,
ונחלת לא יהיה לו זו נחלת שאר, פ' אונתם שלא היה ללי אחיהם אלא מצד אביו, וכן יוסף בן גן ונפתחי נר
ואשר ובנויין, בקרב אחיו, זו נחלת חפשה, אותו שהוא אחיו מצד אביו ומצד אמו בנון ראוון שפטון יהודה
יששכר ואבלון, וכ"ה ברבותינו בפל' התנס: כלו להוציא היה, וכן דרשו (כפרה) מה' ויקרא כ"ב כ"ח:

שביאר בוה: יט) ובספריו שלנו, ונהלה זו נחלת שלשה
(פי) שהם קניי וקניי וקדמוני לא יהיה לו בקרב אחיו
ז) נחלת חפשה (פי) ארץ חמשה עטמין) יש נ"א נחלת
שבעה (פי) שבעה עטמין), עיין רש"י (שפטות י"ג ה)
ובפ' הרמב"ן שם שהביא נ"ב הספריו בזה הלשון. ונהלה
לא יהיה לו, זו נחלת ה' עטמין. בקרב אחיו זו נחלת שני עטמין: כ) ועיין בחוקינו שהביא הספריו ויפרש,
ונחלת לא יהיה לו זו נחלת שאר, פ' אונתם שלא היה ללי אחיהם אלא מצד אביו, וכן יוסף בן גן ונפתחי נר
ואשר ובנויין, בקרב אחיו, זו נחלת חפשה, אותו שהוא אחיו מצד אביו ומצד אמו בנון ראוון שפטון יהודה
יששכר ואבלון, וכ"ה ברבותינו בפל' התנס: כלו להוציא היה, וכן דרשו (כפרה) מה' ויקרא כ"ב כ"ח:

דברים יח שופטים

לְפָנֵן הַזֶּרֶע וְהַלְּחִינִים וְהַקְבָּה :
דַּרְאָשִׁית דְּגַנְךְ תִּרְשֶׁשׁ וַיַּצְהַרְךְ
וַרְאָשִׁית גַּנוֹ צָאנָה תִּתְנוּלּוּ: הַכִּיּוֹן
בְּחֶרֶב יְהוָה אֱלֹהִיךְ מִכְלִי-שְׁבָטִיךְ
לְעַמְּדָךְ לְשִׁרְתָּת בְּשָׁם-יְהוָה הוּא
וּבְנָיו פְּלִידִים: סְמִיכָה וּכְרִיבָה
הַלְּכוֹן מְאַחֲרָךְ שְׁעָלִיךְ מִכְלִי-שְׁרָאֵל
אֲשֶׁר-הָאֱלֹהִים נָגֵר שְׁם וּבָא בְּכָל-אֹתָת
נְפָשָׁוֹ אֶל-הַמִּקְׁוּם אֲשֶׁר-יְבָרֵךְ
יְהוָה: וְשִׁרְתָּת בְּשָׁם יְהוָה אֱלֹהִיךְ
בְּכָל-אָחִיו הַלְוִיִּם הַעֲמָדִים שְׁם

רש"

יד א) סקולין האפלודין (גג): והלחים. ולא פירס כה קישול. ורכותינו נתנו כה מס קלפון דוכשי לכומרות (גג) כי הומלים טיעור ה' מציס יח). וכמה לנו חייכם זרעות תחת יד יב) סגולמל ויקח רומה בידו גג): כלחותם וגנו חמס רחלות יט) סגולמל וומחס לחים. מחת תפלה סגולמל ויתמוד פינחס לנו טזיות ב) רע"ה רחלית וגנו שטיס. לאנד ויפלן יד): והקבה. מחת כלסה אל לשרת. מכון שלין צירות הלא מונענה (ה) באה): (ה) לעמוד קנטה טו): (ד) ראשית דגנך. זו פרומת ולו פירס כה קישול חכל רכומתנו נתנו כה טימוכ עין יפה חד מלרכניש. עין רעה סגולט מדרבל בב) מיל וקלת כו) ילו נויס חד מציס. ביגונית חד מחמסיס טו) שלין רחון לבילות כו): ובא בכל אותן ומכו פל פמקיל שלם נפחות מהחד גפשו וגנו: (ו) ושרת. לימר על הכהן סגול ומקלייך קרכנות נדבטו לו חוצתו ואפילו גוטסיס יו) סגולמל וסקיטס הלייפה מהומל במטמל שלין סלו גג). ר"ה ועוד לימד טל נוון חלי סלה לכוול כרי ה' מציס סגולול סלקיס סלהן: וראשית גנו צאנך. כסלהה מוספי הרגל והעיפ שלין אגסמל שלקס בד): גנו לחן הכל טנה פמן מהכח לכהן

מנחת יהודה

כג) שולטער: (גג) פ"י דורשי הפסוקים הסתוםים והחותומים כמה דאת אמר את הרשות בכתב אמת (רניאל י' ב"א): (ד) ראשית הגנו מצויה בחללה, ובריעבד אם הפוריש בין באומצע בין בסוף יצא (יור"ד סי' של"ג פ"מ): (ה) לטרד הכהוב שאין שרויות אלא בעמידה: (ו) ושרת בשם ה' אלהיו (פ' ז'): (ו) עיין ספרי, ועיין יגמות פ"ז ב' בכ"ר טקומות הכהנים קרוים לויים, וזה אחד מהם, והכהנים ילקוט תפקידי: (ב) ב"ה כ"כ י"ק: (בא) ספרי, טומך

לט מ': (בב) ספרי: (גג) עיין ספרי, ב"ה ק"ט ב', מנחות ע"ד מ': (גד) טורי, סוכס נ"כ כ' פס"ז: ספרי

אונקלום

דרזעא ולזעא זקבטא: ד' ריש עבורקה טמך ומשקה וריש גוא דענעה פטען לה: ה' ארי בהיתר עיי ז' אלזק טבל שבטיך ?טוקם ?שטשא בשטמא ביזהיא ובנזהיב ליזטיא: יואר כיתי גואה מחהא מקרזיך טבל ישראל די היא דר תפנו וייתר בכל רעות נפשה לאחרא די יתרעיעי: יושטש בשטמא די אלזקה בכל אחוזה גוא? דטשטשין תפנו

מקורי רש"

יא) ספרי, חולין קל"ד ב' ועיין יור"ל סימן ס"ה טיעור מהונאות שלו בכל מרטיכס: (יב) ספרי מולין טט, מדרת מגיל פס"ז ילקוט תפקודי: (גג) במד' כ"ס ז': יל' מ"ס ק"ז ל': טו) במד' כ"ס ח': טז) תרומות פ"ל מ"ג: (ח) חנות טט: (ז*) ימו' מ"ס י"ג: (ח) חולין קל"ז ב': יט) ספרי, חולין קל"ס ה' מדרת הנוס, לפ"ז, ילקוט תפקידי: (ב) ב"ה כ"כ י"ק: (בא) ספרי, טומך למ' מ': (בב) ספרי: (גג) עיין ספרי, ב"ה ק"ט ב', מנחות ע"ד מ': (גד) טורי, סוכס נ"כ כ' פס"ז: 9

דברים יח שופטים

אונקלום

בצלו קדם יי: ה תלאק בחלק יילו בחלק יילו בראן בר מטטרת אדייתיב שבתא דכן אתקינו אבחתא: פארוי אתה על לא רעה בז אלהך יתב לך לא תא תיפת? מעבד בטעות עטמיא האנו: לא ישתחבך מעבר בלה וברתה בנירא קסם

רשוי

(ח) חלק בחלוקת יאללו. מלמד שחולקין בטעות ונכשל טעלי חטאות בה) יכול היה כדרליים סנחים כל מה מחייב הרגל כגון פמילדיס ומוספי טכת ונדריס ונדרות פיל לוד ממכליים על הוצאות חזק ממה סמכרו סחנות צמי דוד וסמלל סנקבעו סמקמות בה) וככלו זה נס פול חמה טכת וחני חטול שנתי כה) כו) : (ט) לא תלמד לעישות. חבל חחה למד נבון ולפנות כו) כלומר לבין מטעיקס כמה כס מקולקלין ולפנות לבנייך ליה טפשך כד וכך צוף סוח מוק שוכבי כוכבים: (ו) מעביר בנו וברתו באש. סוח עבودת אמולך עוקה מדורות לך מclin ומחן ומטעילו בין טמיים כה) : כסם קסמים. חייזר קוסס כלוחו חם מילו ולחמל חס חילך חס נס חילך כת) וככ"ה טמי בנו יגולו יגיד לו ז) לו:

יהל אור

הקיינש: (טו) צמי יספסט, צבלים לטריו ופמאס לישקב וטורף ליטרעל (למעט גב) וכolumbia טוון לפס פלטוטו כמו טקנ"ס מכין סמוון נסנו ונדג', ועין מוויס כפ' ליט' מכם' סג': [ז] סכח ל"כ ככילה להונן סכיביליס ככטומיס סמלך לנגייל סכלויס וסכליסים כס ב' סמדרונות כרלטונס וספניש מסקנסקס סלומינית וסענולדס וסקינס סהילסית, וטמר דיני מתנותם למ סורן פלוטס כמן למי סכמ' נמנמו כרמי, ולמי רכס כי מס לנמר סבלמי מנולג (רדי'ה):

טוכרים וקוניות הותם ממס, יקווורים להם לדין ממכל נית: (עט) מה צויהל, נס ממכוו פל הולכות: (עג) של מכרת ציתך וכאן עטיר: (עד) למ חטול פנו חילך כהילך: (עה) עיין ויקרמ' (יח כה) וככ"ה טס מה טהילרכתי צוז: (עו) פ"י כס גולל כל מלחה מאר תפסק לדעת העמידות וסעל וכז'

מקורי רשוי

בג) ספלי: (בג*) עיין תענית צז מ': כו) סוכס נז' ל' מדוט לוגו: (בו) ספלי, סיכר, ס"ק מ' סנת פ"ס ה' ר'ס כ"ד ב': כה) עיין ספלי סיכר, ס"ל ב' פס' כת) ספלי: (ל) סופט לר' י"ב:

ברנלים, אבל לא בדרכיהם של שאר יסודות החנוך של דבריהם שבלא טחות הריגל, לפי שכבר אבותיהם של כוהנים חקנו כל אחר לחבירו שבתותיהם, וההקנה להבירו שבת זו, כלל יותר כל מה שוכחה בו היכן בשבוע זו (חוכרון): (עט) עיין (ויקרא י"ח ב"א) קרני אור הזרה פ"ז: (ג) ו"ט טוד סקלו באזבגו או בז'

לפנֵי יְהֹוָה: ח חָלֵק כְּחָלֵק יַאֲלֹו
לִבְרֵד מִמְּבָרֵיו עַל־הָאָבוֹת: ס ט בְּרֵי
אַתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהֹוָה
אֶל־הָיָה נָתַן לְךָ לְאַתְלֵמֶר לְעִשּׂוֹת
כְּתֹועַבָּת הָגּוֹיִם הָהָם: לֹא־יִמְצָא
בָּהּ מַעֲבֵר בְּנוֹזְבָּהּ בָּאַשׁ קְסָם

אבן עזרא

והעד דברי הימים (טו): ח לבר ממכרו. יש אומרם שהוא בטו, מאת טבריהם (ט"ב יב ח) (טמ), בדרך רחוקה טעת, ולא אבה הדקדוק (טט), רק הוא מנורת, וכי הטענו טבר (ויקרא בה יד), והטעם כי אם מבר ביתו שירש טברותיו (ט) כאשר כחוב, ויצא מבר ביתו ועיר אחוזתו (שם שם לנ) (על), וזה פירוש על האבות (עכ), לא יאטר לו הנה יש לך (טג), לא תאכל עוד (על), אלא לאך בהליך האבלו, ובאשר השליט להוביר כבר השופט והכחן הוביר דבר הנביא [ז]: י, מעביר בנו. ע"א היתה כי יש נס היום בינו נוים רבים עובדי האש (על), ופירושו קסמים. יתרון היותו שם כלל (על), ואחריו שותה האותרים כי בן יהיה בלי ספק, והותכי טשפט האותרים כי בן יהיה בלי ספק, מכך ומכאן ומטבilo בז' טמי בנו וברתו באש.

קרני אור

ומישר חותם בטלונים מל דרכו סתומים כל מהו יוין מטפטייך הלאים, ויסנו הכל טרי יהודת, וילמדו במס, עיין (הה"כ יז י' ח ט): (סח) צ"ל מהה מכריכס, וכן פלטוטו כמו טקנ"ס מכין סמוון נסנו ונדג', ועין מוויס כפ' ליט' מכם' סג': [ז] סכח ל"כ ככילה להונן סכיביליס ככטומיס סמלך לנגייל סכלויס וסכליסים כס ב' סמדרונות כרלטונס וספניש מסקנסקס סלומינית וסענולדס וסקינס סהילסית, וטמר דיני מתנותם למ סורן פלוטס כמן למי סכמ' נמנמו כרמי, ולמי רכס כי מס לנמר סבלמי מנולג (רדי'ה):

מנחת יהודת

הלהם בני אודוק (יח' ט"ז ט"ו): כה) פ"י אעפ"י שכל משאנט וטשרר עונדר שבתו ולא יוכלו. אנשי משמר יה לשמש בשבת שאינה שליהם, אפילו הימי ברכeries הבאים מחמת הריגל יד כלום שווה, כגון באטוריה הריגל, ובערירות העולות של רגילים, ובכל הדברים שוכין בהם הכהנים ברנלים, אבל לא בדרכיהם של שאר יסודות החנוך כל אחר לחבירו שבתותיהם, וההקנה להבירו שבת זו, כלל יותר כל מה שוכחה בו היכן בשבוע זו (חוכרון): (עט) עיין (ויקרא י"ח ב"א) קרני אור הזרה פ"ז: (ג) ו"ט טוד סקלו באזבגו או בז'

קסמים מעונן ומגנש ומבלשף;
יא וחבר חבר ישאל אוב ויידענִי
ודרש אל-הפטרים; יב כירתו עבת
יהודה כל-עשאה אלה ובעניל
התועבת האקה יהודה אל-היך
מוריש אוֹתָם מפניך; יג חטאים

אבן עזרא

ובן נורין (דניאל ב ב') (ס), וקיווב מטנו, קסם על שפתו שלך (פסלי פ' י) (עמ), והפרט מעונן ומגנש ומכשף נם יתכן היוט שם פרט להברוי טמים (עמ), והטעם קסמים שיש בטשטי הכבאים הנקראים ראשונים ושניות (ס) : מעונן ומגנש. פירושים (ס) : אוב וידעוני. האוטרים שייחרו השדים (ס) : אוב וידעוני. פירושתיו (ס) : ודוש אל המתים. בהולכיהם אל בית הקברות ולוקחים עצם אדם מטה ובכבוד מחשבתו ושנענו, תראה לו דמות אורות בחולם נם בהקיז, וכל אלה תועבות השם כי האמת להיות לב האדם תפיד תפיס עם בוראו (ס) וכאשר ישען על חבטתו לבקש האמת, ומה שייה (ס), חזן טהשם (ס), הנה לבו חסר כי הוא משובש (ס), והרואה לדוש ידרוש מהsem על פי הנביא על בן בתוב אחורי נביה טרכד, זה יהושע (ס), והעד. שאטר אליו תשמעון, ובתוב יוישטו אליו בני ישראל (לטפה לד ט), ועוד ראייה אחרת כי לא טצאנו נביו שנכננו עם ישראל לא רק כי אם יהושע נם בן יתכן להיות זה כלל לבן נביו שיקום אחר טשה (ס) :

יהל אור

סס מה' ו'ל, דין ריע לו וטמו חכמי טמים, היל חוווה : (ס) ופי' רס"ג. סס זרוי שמותכין כס חכמי המגולות : (ס) טין נם' הקטנים, וכמ' מקומ' מה סניילרנו נזה : (ס) נוירלן (יס כ) : פל' פיקס לנרי מלכות, כמו ותגורר מומר (ליוכ כב כח) : (עמ) וכ"ה בכ"י המזוקם להם' זיל סס, כל היל היל נחמל היל כל טסק היל היל ציטו ליחת مكان' (ז) : (יג) תמים תהיה עם ה' אל-היך. כתעלק עמו כתמיות וחלפה לו וללה טמוך היל העמידות היל כל מיל טיכל אחרת כי לא טצאנו נביו שנכננו עם ישראל לא רק כי אם יהושע נם בן יתכן להיות זה

מנחת יהודה

בידזו, פעם אחת אומר אלק, וטעם אותה אומר לא אלק, ואם בטוף המקל יארע לא אלק איינו הטלך, וחחו אהו בתקין (חווקני) : (ה) ותורא לשון עונה : (ה) והוא טלשן גין, ועיין פ' הראב"ע ויקרא (י"ט ב"ז) ורבאו ריש : סס : לה) סס וסס : לו) ספלוי, סינכל' ס'ס ב' :

כוננות

זקסטין מטען וממחש וחרש : יא ורטין רטן ושייל בדין זוכרו ותבע פון פטה : יכ ארוי מרך יכ כל דיעבד אלין זבריל תועבתה האין זאל-הה טטרך יתהון מקדמה : יג שלים פה' בדמ' פא

רשי

מעונן. רע"ה היל נחמי טנות ט hollowries שעונה פלונית יפה להAMIL היל ומכל היל חומו עטיניס (ג) לא) : מנחש. פטו נפל מפיו לכי ספסיקו זריך מקלו נפל מילו לב) : (יל) וחבר חבר. טמלליך נחסיס היל טקלביס היל סמל מיות למקום להה (ג) לג) : וושאאל אוב. וזה מכפות סצ'יו פיטוס' ומילך מטפו ומעלך לסת סמת בבית כסמי קלו לד) : וידעוני. מכנים עלס היה טסמה ידוע לתוכ פז' ומדכל קעלס ט'י מכפות לה) : ודוש ידריש אל המתים. כנון כמעלך בזכלומו וגטאל גנגנולת לו) : (יב) כל עוזה אלה. עטס כל היל היל נחמל היל כל טסק היל היל ציטו ליחת مكان' (ז) : (יג) תמים תהיה עם ה' אל-היך. כתעלק עמו כתמיות וחלפה לו וללה טמוך היל העמידות היל כל מיל טיכל כל מיל טיכל כו' היל היל ציטו ליחת על צפאי מילן צינזיר נמספט הלהמתה : (עמ) פסוק הוו (יסע' מו'יג) "הוורי טמים החוויות נוכנויות" ופי'

מקורי רשי

לא) ספלוי סינכל' ס'ס ב' מודוס טגוס פס' ילקוט מהקי'ם : לב) סס וסס : לג) ספלוי, סינכל' ס'ס סוף ע"מ, ועיין רס' סס, מלוט מגוט, פס' ז' לד) סס, סס : לה) סס וסס : לו) ספלוי, סינכל' ס'ס ב' :

אונקלוס

144

דברים יח שופטים

דָּיו אֱלֹהֶיךָ יְאָרֵי עַמְּטִיא
הָאֲלֵין דִּי אַתְּ יִרְתְּתַהּוֹן
מִן מַעֲנֵנִיא יִמְּנוּ קָסְפִּיא
שְׁמַעְיוֹן וְאַתְּ יְאָבוֹן יְהָב
לְהַיְיָ אֱלֹהֶךָ: טו נְבִיא
מִכְּנֶךָ טָאַחַךָ כּוֹתִיְקִים
לְהַיְיָ אֱלֹהֶךָ מִגְּהַתְּקָבְלוֹן:
טו בְּכָלְךָ דִּי שָׁאַלְתָּ מִקְּדָם
יְאָלֹהֶךָ בְּחַרְבָּ בְּזִימָא
דְּקָהָא לְמִימְרָא אָסָף
לְמִשְׁפְּטָעָ יִתְּקַיְּ טִימְרָא
רְדוּ אֱלֹהֶי וַיְתַאֲשֵׁתָ
רְבָתָהָהָדָא לְאָחוֹן יֻודָּ
וְלֹא אָמוֹת: י' וַיֹּאמֶר יְלִי
אָוֹתִיבּוּ רִי מְלִילָה חֲנִכְיָא
אֲקִים לְהֹן מְנוּ אַמְּיהֹן
כְּנַתְךָ וְאַתְּ פְּתַנְמִ
גְּבוּאָתִי בְּפָנָה וַיְמַלֵּ
עַמְּהֹןִית בְּלִי אַפְּקָדָנָה
שׁוֹיְהִינְבָּרָא דִּי לֹא יִקְבְּלָ
לְפָרָגָנִי דִּי יִמְלָל בְּשָׂמִ
טִימְרִי תְּבָעָמָגָה: י' בְּרָם

דְּבָרִי בְּפִיו וְדָבָר אֲלֵיכֶם אֶת בְּלִי אֲשֶׁר אָצַוְנוּ:
יט וְהַיְהָ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרִי אֲשֶׁר
יְדָבֵר בְּשָׁמֵי אָנָכִי אֶדְרִישׁ מַעַמּוֹ: כ' אֲהָ

רשוי

טו בְּמוֹנִי. שֶׁהוּא נְבִיא הַשֵּׁם לֹא מְנַחֵש (טט): מַלְיךָ כָּל צְחָמִימֹת וְלוּ מַכְּסִים טָמוּ וַיְמַלְכוּ לוֹ(ז): יְט אָנָכִי אָדָרֹשׁ מַעַמּוֹ. וְהַנֵּה סִיחָתוֹ בִּירִי (יז) לֹא בָן נָתַן לְךָ הֵ' אֱלֹהֶיךָ. לְצָמוֹעַ שְׁמִים (טט), וְהַעֲדָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שָׁמַע אֵלָי חָל מַטְוָנִים וְאֶל קָסְפִּים שָׁפָרָה כָּלָלָה שְׁכִינָה דָבָרוֹ הַנְּבִיא שָׁאָמַר הַכֹּנִי נָא (טט'א ב' לְה) (טט) עַל תְּנִכְיָוִס וְוּלְוִיס וְמוֹמִיס (לד) לְט (טט) מִקְרָבָךְ מַאֲחִיךָ בְּמוֹנִי. כַּמְּ שְׁלָמִי

מקלעך מְלֻחִיךָ יְקָס נָךְ מְתַמֵּי לְה (טט):

יְהָל אָור

(טט). עִין רְבָנָס מִתְּנִילָר כּוֹ: (טט) וְכָא דְמַת חַוְל (ספְּרִי) וְכָא פִי רְסִי זְלָ: (טט) וְסַפְּרִי כְּמַכְּבִּיךְ וְיִמְלֹן
מְנַחַת יְהָוָה

(ז) כוֹנְנָתוֹ שְׁהַפְּטוֹק גַּמְשָׁךְ אֶל חַמְּאָטָר הַאֲפָטוֹן, כְּלֹוֹטָר לֹא

וְאֶת נָתַן הֵ' לְךָ, וְאֶת נְבִיא וּנוּ: (טט) פִי שְׁלָא יְהָוָה
מַעַם אֶתְרָא לְאָסְקָרָן וְמַאֲחִיךָ: (טט) מִתְּשִׁבְדָּה יְהָוָה בְּךָ נְבִיאוֹת:

ובתִּזְבָּע

16 9

ענ' 145

דברים יח שאפטים

הַנְּבִיא אָשֵׁר יִזְהָר לֹאמֶר בְּשָׂمִי אֶת אָשֵׁר לֹא־צִוִּיתָךְ לֹאמֶר וְאָשֵׁר יַדְבֵּר בְּשָׁם אֱלֹהִים אֶחָרִים וְמֵת הַנְּבִיא הַהוּא: כִּי וְכִי תֹאמֶר בְּלֹבֶבֶךְ אֵיכֶה גָּדוּ אֶת־הַדָּבָר אָשֵׁר לֹא־יַדְבֵּר יְהוָה: כִּי וְכִי יַדְבֵּר הַנְּבִיא בְּשָׁם יְהוָה וְלֹא־יַדְבֵּר הַדָּבָר וְלֹא יָלֹא הוּא הַדָּבָר אָשֵׁר לֹא־יַדְבֵּר יְהוָה בְּזֹהֵן דְּבָרָיו הַנְּבִיא

•אבון עוזרא

(ב) אשר לא צויתו לדבר. אבל לויתיו נודע (ד) : כב אשר ידבר הנביא . (ג) לחכינו ט) : ואשר ידבר בשם אליהם י"כ דבריו יortsito בבא דבר הנביא (ג), בזמנן שיופיע (ג), ואחר שהשלים לבאר אחרים. אףלו כוון הם סכלת להסוכתם היהר שלא ישפך דם נקי הארץ ותענוג עז ומת. נחנק (ג) טב) סלטה מיתתן כדי שתהייה הארץ טהורה שתועבת הטוענים נסחף סמוננו מה סלה סטוף ומה סלה נחמל לו ונחמל לחכינו וממוננו נס ענודה כוכבים חכל וכוכביהם חכל נכויתו מה) וכטווכר על דברי נכיה וטהוכר על דברי נלמו מיתתן צליים סג) סחמל חכמי הדרות מעמו טד) : (ה) וכי תאמר בלבבך. מתיין חמס לומר מה) כקיה חכמיה כן מעוז וממוננו סלה כל בית כי מוסאים מכבלה עתה מארה טו) וירמייהו עוזר ולוחם ט) על העמודים ועל כס ט) ועל יתל כלים סלה גלו עס יכיה בכלה יוכלו ט) נס גלו לדקינו : (כ) אשר ידבר הנביא. ויוחמל דבר זה עתיד לנכיה עלייכם ומרחו סלה יכיה הצלב הצלב לו דברו ט' וכרוג חוטו וו"ט זו במתכונת כל סטמידות הכלים סלה וחמל טקו כך וכך ומפי קק"ה חני חומל כבל נלמו סלה כה להליך מהחת מכל האמלות טח) לה פקמטע לו אהיך מומחה כו ל' סהו לדיין גמור טט) כנון חלייה נבר ככרמל קהיליב בצעת הייסוכ כבמא כצעות ג') כדי לנדור מהם יסראל סכל לפי

'ה' או'

סלה הרכתו, ויממר לו וגוו' וילך מהלכו וימליכו הלהירה ויכחו (פס כ גו) וכד"ק "וסעל סהמל ובה סהילס חזר לה יטמע לה דבר ידכ רגניך כמו סהמל חכמי כה" : (ה) פ"י מהר סהמל לו זבדר הס, זמי מהר לו הרכיה סאה נודע שהו נכיה חמת, כמ"ט ויכר לו חותם מלך יסראל כי מהנכויים כו (פס ט' מל) וסיה לו פטמות הליו, וכחדר לה שמן לו סיה

אונקלוס
זביה ר' ירשע למלא
פתחנמא בשמי ית ר' לא
פקדתה ימלא ודי
ימליל בשום טעות
ההוא : כ' וארוי תיפר
בקבוק אבדן גרע ית
פתחנמא ר' לא טלה יי' :
גב ר' ימלל נביה בשמא
ר' ולא יהי פתנמא וכא
ירקינס הוא פתנמא ר'
לא פלהה יי' ברישע מליה :
גבייא לא תדרמל טניה :

ריש'

(ג) אשר לא צויתו לדבר. אבל לויתיו נודע (ד) : ואשר ידבר בשם אליהם י"כ דברי יortsito בבא דבר הנביא (ג), בזמנן שיופיע (ג), ואחר שהשלים לבאר אחרים. אףלו כוון הם סכלת להסוכתם היהר שלא ישפך דם נקי הארץ ותענוג עז ומת. נחנק (ג) טב) סלטה מיתתן כדי שתהייה הארץ טהורה שתועבת הטוענים נסחף סמוננו מה סלה סטוף ומה סלה נחמל לו ונחמל לחכינו וממוננו נס ענודה כוכבים חכל וכוכביהם חכל נכויתו מה) וכטווכר על דברי נכיה וטהוכר על דברי נלמו מיתתן צליים סג) סחמל חכמי הדרות מעמו טד) : (ה) וכי תאמר בלבבך. מתיין חמס לומר מה) כקיה חכמיה כן מעוז וממוננו סלה כל בית כי מוסאים מכבלה עתה מארה טו) וירמייהו עוזר ולוחם ט) על העמודים ועל כס ט) ועל יתל כלים סלה גלו עס יכיה בכלה יוכלו ט) נס גלו לדקינו : (כ) אשר ידבר הנביא. ויוחמל דבר זה עתיד לנכיה עלייכם ומרחו סלה יכיה הצלב הצלב לו דברו ט' וכרוג חוטו וו"ט זו במתכונת כל סטמידות הכלים סלה וחמל טקו כך וכך ומפי קק"ה חני חומל כבל נלמו סלה כה להליך מהחת מכל האמלות טח) לה פקמטע לו אהיך מומחה כו ל' סהו לדיין גמור טט) כנון חלייה נבר ככרמל קהיליב בצעת הייסוכ כבמא כצעות ג') כדי לנדור מהם יסראל סכל לפי

מקורי רישי

(ט) פין סמי, סינגד, פ"ט הל' פס"ז : סא) סס : טב) סס : טג : טד) לי' יט : טה) ספרי, פס"ז, ילקוט חתקין ט ; (ט) ירמיה כ"ז טז : טו) ירמיה כ"ז, יט כ"כ : טה) לפ"ג י"ג ל' : טט) סינגד, פ"ט ב' : ג) ינאות ג' ב' :

טנהת יהודה

(ה' הבוח"ק) : (ה) הבוחש ז' נבאות ז' לא נתרפרש בתורה, אלא גטירין ליה מן טעשה יונה בן אמרתי (רע"ב) : (ט) פ"י יortsito אסר להיפך : ט) וזה יט שעשה שלחת:

בכל

ג

10

דברים יח יט שופטים

אונקלום

"אָרַי יִשְׂצֵי אֲלֹהֶךָ יְתַעַּמְטֵיא דַי יְאָלֹהֶךָ יְהֻבֵּךָ יְתַעַּמְטֵיא אֲלֹהֶךָ יְהֻבֵּךָ וְתַיְתַּב בְּקָרְנוֹתְהוּן וּבְבָתְיהוּן: בְּתַחַת קְרוּין תַּפְרַשׁ לְךָ בָּנָו אֲרָעֵךָ דַי יְאָלֹהֶךָ יְמַבֵּךָ לְמִרְתָּה: גַּתְתָּקָנוּ לְךָ אֲרָחָא וְתַחַת יְתַחְום אֲרָעָה דַי יְחַסְגֵּנָה יְאָלֹהֶךָ וַיְהִי לְמַעַירּוֹק פָּטָן כֶּל קְטוּלָא: דַי וְדַיְן פְּתָנָם קְטוּלָא דְיַעֲרּוֹק פָּטָן וַיְתַקְיִם דַי יַקְטוֹלִי יְתַבְּרָה בְּלָא מַנְדָעָה וְהַוָּא לְאָסְגֵּי לָהּ מַאֲתָמָלִי וּמַדְקָמָתָה: הַיְדִי יְעַול עִם חֶבְרָה בְּחֶרְשָׁא לְמַקְזֵץ אָעֵז וְתַתְמַרְיִג יְהָה

שְׁנִיא לֹא מִתְמַלְל שְׁלִשָּׁם: הַוְאָשָׁר יְבָא אַתְּ רַעַת בִּיעָרְלָהָלְחַטְבָעֵצִים סְוּגָה יְדוֹ בְּגַרְזָן לְכָרְתָה עַזְוֹנָשָׁל

רשי

לא תהיה טמאה בדם נקי: ג תכין לך לורך טטה וסיגן כפללה לך נholm חלייך הריך. להיות הערים בספקם שהיא דרכו טובנת וטישבת (ה): ושלשת. תחלק הארץ עלמן מלמד טליות טובאה ולוך תיכל ליענץ לששלש (כ) או תשים בשלישית הארץ (ג): עליז נב): (ג) תכין לך הדריך. מקלט ד את רעהו. עט (ד), וכן רכבים: ה' ונדרחה. טבנין נסעל והקל, נדרחי ישראל יוכנס (ה' מקלט סיב כתוב על פלשת דרכיס (ה) א): קמו (ב): (ה) בגרזון. ברוזל שיברתו בו ושלשת את גבול הארץ. ציון מתחלת העז מנורת נגורתי (ו): ונשל הבrozל. כמו בגובל עד כתיר סלהונס טל עיל מקלט כסיטול ממלך טיט ממכו עד כסניאה וכון מקניאה לכסלית עד סגנול כסני טל חוץ יסלהן (ב): (ה) ונדרחה ידו. כסנו לסתיל הגרזון על העז ומלהומו ויחמליינד ייס לזרון וגטמאה ידו לסתיל מכת הגרזון על העז. כי סמו קבקל (ג) כי הלי מרגומי

(ה) וכן פ"י, חמוקוני טיטה לדין גדוֹל, וככוס ומכוֹן הַמְרָן, וככינָה צְבֵי שְׁלִיטָה, וככליית בְּסֻופה: סלָג יטפה מלילך אל המקלט: (ב) כל המרנן (ד) פ"י, עט רעטה: (ב) כי סיה לרמי לסתות דנס גדרית. חילקינה לנו' המרים: (ג) הוא תסיס הטעיר כסלית לחסלוֹן נוֹזָן פ"ה הפטל וכמ' כן לפקל: (ו) זיל "גדרות"

מנחת יהודת

טקי רישי
טקלט, היה עז תקע באוטו דרכ ונתוב בו טקלט: (טס' טס ר'ס טטוטות, וככורות ל'ט ר'ס טיס' מזקה מגוס: (ב) מכות ט' ב' מילס מגוס: (ג) ז'ב י' ו':

עד 147

דברים יט שופטים

הברזול מינידעהן ומצא אתך רעהו ומית הוא יגנום אל-אתת הערים-האה ותהי: ו פְּנִי-ירדָת נאל הַדָּם אַחֲרֵי הַרְצָחָה כִּי יִחַם לְבָבוֹ וְהַשְׁיִינוּ כִּי-יִרְבֶּה הַקְּרָה וְהַפְּהָה נִפְשֵׁשׁ וְלֹא אֵין מִשְׁפְּט-מִוָּת כִּי לֹא שְׁנָא הוּא לוֹ מִתְמֻלָּשְׁוּם: ו עַל-כִּי אָנֹכִי מִצּוֹדָה לְאָמֵר שְׁלַשׁ עָרִים תִּבְהִיל לְךָ: ח וְאַם-יִרְחַיב יְהוָה אֱלֹהֵיךְ אֶת-גִּבְעָן כִּאֵשֶׂר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיךְ וַיְנַתֵּן לְךָ אֶת-יִבְלָל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר

אבן עזרא

ומגע (ט) טגורות, כי ישל ויתך (דברים כח ט) (ט), רק זה נשל פעל עופד (ט), ונשל גויס מרבותינו הומלים ד) נטמע הברזול מקטו כ) ויק מפס הומלים טישל הברזול לחטיכת מ' ולא יסף (לעיל ז א), יוצא, ובן, קול נдол ויק יונן" (ירמיה טה ב) (יח), על דעת מדקדק ירדף נאל הדרם. בכך חי הומל להכין נдол, כי על דעתו שנייהם יוצאים (יכ): לך לך וערוי מקלט רכיס: (ח) ואם ירחיב. נפש (ינ), במקום שתצא נפשו: ח ואם כלכך נטמע לחת לך מלץ קייל וקמי ירחיב ה' אלהיך. אם ישטרו כל התורה על בן כתב כי תשטור את כל הטעזה הזאת (יז), והיא שלש ערים (טו):

יהל אור

(ח) לך כהן ופי' כה' ויל' צס, מנורת גדרון, טהו כלים לכרוג דו: (ט) טהו סופל טומל: (ט) טיטיר כהלו כתוכ וסקכו מלחת נפס: (יז) כל דיקוק פירוטיו: (ט) וכן פי' קרל'ק, קומ פועל עומד עיין (עו) טיין כהה'י, טכתייה-באס הרכ ר'ם סתנון טסום הסרכה, וכן ח'י "ויטמות פרולם מן קתלה" סנסל הברזול, וכען, ר'ל הקתלה נטהר ביזו: (ט) קומ פועל עומד: (יח) קומ פועל יויה: (יכ) פי' סני ספטוקיס ויסף יוניהים, גס יט לפרט סדנתו סנסל טכיהן קומ נ'כ יוניהים, וכ"ס דעת הרטא"ס, וכ"ס דעת רבי (ספר), מכות ז) ועינוי נסן הברזול מן כען, כלומר טגנרון

אונקלוס
ב פרוזא למקץ אעא
וישתיג פרולא מן אעא
ונשבחית תברעה ויכות
הוא יערוך לחרא טן
קרוניא חאלין ויתקינם:
ו דילמא ירדוף ג אל
דמא בתר קטולא ארי
יחס לבה וידבקנה ארי
הסגי ארחה ויקטינה
נפיש וללה לית חובת דין
דקטול ארי לא סני היא
לה טתמל ומדקמויה:
יעי בן אנה טפקד
למייטטלת קרויין תפראש
לך: ח ואם ייפתוי יי אלקה
ית תהומך בטהדי קיים
לאבחתך וויתן לך ית כי
ארעה די פלייל לסתו

רש"

טורייה: ונשל הברזול מן העין. יט ונמנת הומלים ד) נטמע הברזול מקטו כ) ויק מפס הומלים טישל הברזול לחטיכת מ' ולא יסף (לעיל ז א), יוצא, ובן, קול נдол ויק יונן" (ירמיה טה ב) (יח), על דעת מדקדק ירדף נאל הדרם. בכך חי הומל להכין נдол, כי על דעתו שנייהם יוצאים (יכ): לך לך וערוי מקלט רכיס: (ח) ואם ירחיב. נפש (ינ), במקום שתצא נפשו: ח ואם כלכך נטמע לחת לך מלץ קייל וקמי ירחיב ה' אלהיך. אם ישטרו כל התורה על

מקורי רש"

(ד) ספרי, מכות ז' ב' מלוט מגdem, מס"ז, מהק"כ: (ט) והוא דעת רבנן שטוביין יש אם לטקראי שאנו קורין אותה. ונשל, פי' שהברזול עצמו נשל ונפל סעכו וחווא פעול עופד: (ט) והוא דעת רבוי, שיש אם לטסורת, שכמו שנטסורה תיבכה זו לטרע"ה כך אין זריכין לזרושה ומ"ג נגייל בצרוי הש"ז ופי' זה בשל הברזול הטבקע בו חתיכת עז סן העז התתקע והוא טעג יצא, וכן פי' הרש"ב: כ"ט

אונקלוס

לְאַבְחָתֶךָ: ט אֲרִי תְּפֵר
יְתָ בְּלִי תְּפִקְדָּתָא הַדָּא
לְמַעֲבָדָה דִּי אֲגָא מַפְקָדָה
יוֹסְמָא דַיְן לְמַרְחָם יִתְיַי
אַלְקָה וְלַמְּהָה בְּאַרְתָּן
דְּתַקְנָנוּ קְדֻמּוֹתִי בְּלִי יוֹמָא
וְתוֹסְפָּת קְדָה עַד תְּלַת
קְרִיוֹן עַל הַלְּתָא אַלְיָן:
וְלֹא יִשְׁתְּפָה דַם זְבִיבָנוּ
אַרְעָךְ דִי יִאַלְהָה יְהָב
קְדָה אַחֲסָנָא וַיְהִי עַדְךָ
חוּבָתְרִינוּ דְקָטוֹלָא: וְאַרְיָה
יְהִי גָּבָר סָגִיא לְחַבְרָה
וַיַּכְמַן לְהָזְקָה וַיַּכְמַן עַלְוָה
וַיִּמְתְּחַנֵּה נֶפֶשׁ וַיִּמְתְּחַנֵּה
וַיַּעֲרוֹק לְחַדְאָטָן קְרִיוֹן
הָאַלְיָן: יְב וַיַּשְׁחַזְוּ סָבִי
קְרִתָּה וַיְדַבְּרוּ זְתָה
סְפָטָן וַיַּחֲזֹן זְתָה בַּיַּד
נָאֵל דָמָא וַיָּמֹות: יְג לְאַ
תְּחַזְקָה עַלְהָה עַלְהָה יְתַפְּלִי
אֲשֶׁרֶת דַם זְבִיבָנוּ מִיְשָׁרָאֵל
וַיַּטְבֵּל קְדָה: יְגָא תְּשִׁנְיָה
תְּחַזְמָא דְחַבְרָה דִי
תְּחַיְמָז קְדָסָא

דָּבָר לְתִת לְאַבְתָּיה: ט כִּירְתְּשָׁמָר
אֶת-כְּלֵי-הַמִּצְוָה הַזֹּאת לְעַשְׂתָה
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוָה הַיּוֹם לְאַהֲבָה
אֶת-יְהָוָה אֱלֹהֵיךְ וְלַלְכָת בְּדֶרֶכְךָ
כָּל-הַיָּמִים וַיַּסְפֵּת לְךָ עַד שְׁלֹשָׁ
עָרִים עַל הַשְׁלֹשָׁה דָאָה: י וְלֹא
יַשְׁפַּךְ דַם נָקֵד בְּקָרְבָּ אֶרְצָךְ אֲשֶׁר
יְהָוָה אֱלֹהֵיךְ נָתַן לְךָ נְחָלָה וְדִינָה
עַלְיךָ דָמִים: פ יְא וּבְרִיחָה אֲיַשְׁעָ
שְׁנָא לְרַגְעָה וְאַדְבָּ לוֹ וְקָם עַלְיוֹ
וְהַבָּהוּ נְפָשָׁה וְמַתָּה וְגַם אֶל-אַחֲת
הַעֲרִים הָאֵל: יְב וַיַּשְׁלַחְתָּו וַיָּגַן עִירָוֹ
וְלַקְחָתָו אֶתְוּ מִשְׁם וַיַּתְנַגֵּז אֶתְוּ בַּיַּד
גָּאֵל הַהְעָם וְמַתָּה: יְג לְאַתְחָסָם עַיְנָה
עַלְיוֹ וּבְעַרְתָּה דְסִיחָנָקִי מִיְשָׁרָאֵל
וַיְזֹב לְךָ: ס שְׁי יְד לְאַתְסִיג גְּבוּל

רשוי

אבן עזרא

ט וְלַלְכָת בְּדֶרֶכְךָ בְּלִי הַיָּמִים. בְּלִי הַפְּסָק וְקְדָמוֹת הָ) (ט) וַיַּסְפֵּת לְךָ עַד שְׁלֹשָׁ.
בֵּין הַמִּנְהָמָם (ט): יְד לְאַתְסִיג גְּבוּל רַעַד. תְּסִינָה כְּלֵי חַסְעָן וּגְנַעַן סְכָחָלָן
כְּכָנָן וּגְנַעַן גְּלַעַל: (יל) וְכִי יְהִי אִישׁ שְׁוֹנוֹא לְרַעַהוּ. ט"י טְגַהְתָו כֹּה לִידָה וְחַלְבָה
לו מְכַהֵן חַמְלָיו מְכַבָּר הַלְּסָטָל מְלָאָה קְלָה סְפָטוּ לְעַכְוֹד עַל מְלָאָה חַמְלָה
תְּמַלְגָּה חַסְעָן סְפָטוּ לְכָה לִירִי סְפִיכָות דְמִיסָּט לְכָה כְּלָמָל כִּי יִסְחַק חַיְץ
לְכַטְוֹב וְכִי יִקְוֵי חַיְץ וְחַלְבָה לְרַעַטהָו וְכַכָּאוּ כְּפָצָ: (יג) לְאַתְחָסָם עַיְנָה
סְלַחְצָן כְּכָל נְגָרָג לְמָה חַנוּ כְּוֹלְגִּיס לְמָה וְנְמָלָהו סְנִי יְשָׁרָאֵל כְּרָגְוִיס טָ) . (יד) לְאַתְסִיג גְּבוּל.
לְסִונָן נְסָגוּ הַמּוֹל יְ) כְּפָמְחִזְרִיל סִימָן חַלְוקָת פְּקָלְקָע לְמָחָול סְדָה חַנְיָרָו

יהל אור

בְּגַנְגָר הַגְּדוֹג נְגָר פְּלָתָה" וְטַט מְנוּסָה וְכוֹלָק מְפָר עַמְמִין קְנִיּוֹ קְדָמוֹי, טַלְגָה כְּכָנוֹ מְטוּסָה הַכָּל כְּס לְפָתִידָה":
כְּכָנוֹ, כְּכָעָה כִּימָי יְקָוָעָ, וְנְסָלָרוּ טַלְפָה, קְיִי (ט) עַיְן כְּרָמָכָן מְהַפְּטִיר טָז:

טקוּרי רַשְׁי

ה) סְפִילִי נְלָמָס, (טַלְיִי כְּנוֹן: ו) סְפִילִי מְדִילָת הַגְּדוֹס: ו) סְפִילִי . טַלְיִי כְּנוֹן יְטַלְיִי טָז) סְפִילִי: י) טַלְיִי מְבִיבִי זָז
סְפִרִי

עה 149

דברים יט שופטים

**רְעֵדֶת אֲשֶׁר גָּבַלְתָּ רְאשָׁנִים
בְּנְחַלְתְּךָ אֲשֶׁר תְּנַחַל בְּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהֹוָה אֱלֹהֵיךְ נָתַן לְךָ לְרִשְׁתָה: ס
טו לְאַיִקּוּם עַד אַחֲרֵבָא אֲשֶׁר
עֹזֶן וְלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר
יְחַטָּא עַל־פִּיו שְׁנִי עֲדִים אוֹ עַל־פִּיו
שְׁלֹשֶׁה־עֲדִים יְקּוּם דָּבָר: טו כִּי
יְקּוּם עַד־חַמֵּס בָּאַישׁ לְעָנוֹת בּוֹ
סְרָה: יי' וְעַמְדוּ שְׁנִי־הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר־לָהֶם הַרְיֵב לְפָנֵי יְהֹוָה לְפָנֵי**

אבן עוזרא

ירוע (ז). וכן, אל תמן נובל עולם (פסלי כב כה), והוא קרוב מהשहית (ימ) : ראשונים . שחלקו הארץ (יע), וננטכה פרשה זו כי הסגנון נובל מביא לידי ריב וטבות ורציה על בן בתיב אחורי זהה , נפש בנפש עין בעין שנ בשן (למטה ט'כ), והטעונבי חבירו המתינו נבולו יביא עדים (כ): טו על בן לא יקום עד אחד . בין לרווחה בין למאה בין לטסיג בין לכל דבר רק על פי שני עדים דרך קארה , כי במקום אחר , על פי שני עדים (לעיל יז ו) : טו לענות

למן כרheticותם קלו . וככל כבל נמל מיל (יא) ירווע (ז) . וכן עונס גוף ולוח עונס ממון חבל כס כוח (טכוטש יד) חמל לחבירו חן לי מנה סגוליטיך חיל חן לך צידי כלוס ועוד חמל מעידן ציק (לו חייכ ליטגע לו כ) : על פי שניים עדים . ולוח סיכתבו טהומס צולגת ויסלהו לביל (ז) ולוח סיעמול פרגמן בין סעדיס ובין סדייניס טו) : (טו) לענות בו סרה . דבל סולני טו) סוסל העדר טה מכל סעדות כולהו כילד שאמרו להם וכל עמו סייט הומו טום מקום פלוני ז) : (ז) ועמדו שני האנשים . סעדיס סכמוד מדבר ולמד טהין עדות בנכיס ולמד שליכין להמיד עלהון מעומד ז) יז) : אשר להם הריב .

יְהֹוָה אָורֶךְ
כנטילים מה כהןן לאנטיס לו ליהיד מקס , ע"כ חמל (יז) ושינו כדקאה מל סקודה ומחתו ממוקמו : (יח) סמחית ומארס גובל חבירו : (יט) וכן פי' להר נבלו רלהזוני : (כ) יכיה סני עדים ווכו סמן כרמגן , הוארה כלו יסנה תהום ההלווקה שחלקו

בְּאַחֲרֵנְתְּךָ דִּי תְּחַטֵּן
בְּאֶרְעָא דִּי יִי אַלְתְּקִיחַב
לְהַלְמִירְתָּה: טו צָא יְקּוּם
סְהִיד מַד בְּגַבְרַל לְכָל
עַזְוַן יְלַכְלֵל חַוְבֵין בְּכָל חַטָּטַה
דִּי יְחַטָּא עַל מִימְרַתְּרִין
סְהִידְזָן אוֹ עַל מִימְרַתְּרִין
תְּלִתְתָּא סְהִידְזָן : תְּקִינִים
פְּתִינְטָא : טי אַרְיִי יְקּוּם
סְהִיד שְׁקָר בְּגַבְרַתְּ
אַסְהָדָא בְּהַ סְטִיאָה:
וַיְקּוּמְוּ תְּרִין גַּבְרִין
דִּי יְהֹוָה דִּינְאָקְדָּסִי קָדָם
בְּהַנְּגִיא וְדִינְגִּיא דִּי יְהֹוָה

רשי

למן כרheticותם קלו . וככל כבל נמל מיל (יא) ירווע (ז) . וכן עונס גוף ולוח עונס ממון חבל כס כוח (טכוטש יד) חמל לחבירו חן לי מנה סגוליטיך חיל חן לך צידי כלוס ועוד חמל מעידן ציק (לו חייכ ליטגע לו כ) : על פי שניים עדים . ולוח סיכתבו טהומס צולגת ויסלהו לביל (ז) ולוח סיעמול פרגמן בין סעדיס ובין סדייניס טו) : (טו) לענות בו סרה . דבל סולני טו) סוסל העדר טה מכל סעדות כולהו כילד שאמרו להם וכל עמו סייט הומו טום מקום פלוני ז) : (ז) ועמדו שני האנשים . סעדיס סכמוד מדבר ולמד טהין עדות בנכיס ולמד שליכין להמיד עלהון מעומד ז) יז) : אשר להם הריב .

(יז) ושינו כדקאה מל סקודה ומחתו ממוקמו : (יח) סמחית ומארס גובל חבירו : (יט) וכן פי' להר נבלו רלהזוני : (כ) יכיה סני עדים ווכו סמן כרמגן , הוארה כלו יסנה תהום ההלווקה שחלקו

מקורי רשי

יא) ספיי : יב) ויקרא יט יג: יג) סינפל ל' מ' סוטס ב' כ' מדרט מגיס: יד) פין ספיי סכוותה מ' מ' אבל חכמים חייכתו שבועה , ונקראת שבועת היסת : כתובות זי' ב' פס' מדרט מגיס: טו) ספלוי מכות ל') וא"ל מטבחם ולא טפי בתכם , ומה שסוציאין טסן ב' טו) פין ספלוי מכת ב' מ' יז) ספלוי , סכוותה ל' מטבחם שבונת העדים שבטשר , והטורה אטורה טביהם וזה דרבנן שלא תגביל דלה בטמי לוין: ז) וחואך ראיות זה בסיקום אחר : מ) ובכל עדים שבועלם צריבין שייעזר סעופר

אונקלוס

150

דברים יט ב' שופטים

בְּיוֹמָא הַאנוּן: חִזְוִית בְּעֵזֶר
לִיְנֵא יָאָתָה וְהָא סְהִיד
שְׁקָרְסְּהָדָא שְׁקָרָא אֲסָהָד
בְּאַחֲזָהָי: יְשָׁוְתָעָבְדוּן לְהָ
כְּפָמָא דִי מְשִׁיב לְמַעַבָּד
לְאַחֲזָהָי וְתִפְלֵי עֲבָד
דִבְיֵשׁ טְבֵבִי גָּזָה:
בְּוּדִישְׁתָּאָרוֹן יְשָׁמְעוֹן
וַיְדַחְלוּן וְלֹא יוֹסְפָוּן
לְמַעַבָּד עֹוד בְּפָתְגָּמָא
בְּיִשָּׂא הַדִּין בְּגַנְהָה: כַּאֲנוֹ
תְּחִוָּס עִנְקָה נְפָשָׁא תְּלָה:
נְפָשָׁא עִנְקָה חַלָּף עִנְקָה
שְׁנָא חַלָּף שְׁנָא יְדָא חַלָּף
יְדָא רְגָלָא תְּלָה: רְגָלָא:
בְּשִׁין יָד בְּיַד רְגָל בְּרְגָל: סְכָא פִּי-

הַכְּהָנִים וְהַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר יְהִינָּה
בִּימִים הַהֵם: יְהִי וְדָרְשֵׁו הַשְּׁפָטִים
הַיְיטָב וְהַנְּהָה עַד שְׁקָרָה הַעַד שְׁקָרָה
עַנְהָה בָּאָחִיו: יְט וְעַשְׂיָתָם לוֹ כַּאֲשֶׁר
זָמָם לְעַשְׂוֹת לְאָחִיו וּבְעַרְתָּת הַרְעָ
מְקָרְבָּה: כְ וְהַגְּשָׁאָרִים יְשָׁמְעוּ
וַיְרָאוּ וְלֹא יִסְפּוּ לְעַשְׂוֹת עֹוד בְּדָבָר
הַרְעָהָה בְּקָרְבָּה: כָא וְלֹא תְחָוָס
עִנְקָה נְפָשָׁה בְּנֶפֶשׁ עִזָּן בְּעַיְן שְׁזִין
בְּשִׁין יָד בְּיַד רְגָל בְּרְגָל: סְכָא פִּי-

אבן עזרא

בו סרה. כטו ע"ז (כל): יְחִי עַנְהָה. כטו הַלּוּ כְּנָלִי סְדִין ט) יְחִי: לְפָנֵי ה'. יְסִיחָה
הַעִיר, נֵס כָּנָ בְּטֻבָּות וּבְעָנוֹשׁ (כל): בָא וְהַטָּעַם דּוֹמָשׁ לְסָס י') כָּהִילוּ טֻומָדִין לְפָנֵי הַמִּקְוָס יְט)
לֹא תְחָוָס עִנְקָה. עַל עַד שְׁקָרָה: אֲכִי הַצָּא סְנָהָמָלָ בְּקָלְבָה הַלְּטִיס יְסָפוּט כ)
בִּימִים הַהֵם. יְפָמָה צְהֻוּלָה כְּמֻוּלָה בְּדָוּרוֹ בָא) לְדִירָה לְחַמָּה לְנָהָגָן כוֹ כְּזָוד: (יְחִי וְדָרְשָׁו
הַשְּׁופְטִים הַיְיטָב. עַל פִי גַּמְוִימָן הַוָּתָס סְכוּדָקִים וּחַוקָּלִים הַתְּכָלָס לְזָוִימָס בְּדָרִיכָה
וּמַקְיָיכָה כב): וְהַנְהָה עַד שְׁקָרָה. כ"מ סְנָהָמָלָ עַד בְּפָנִים הַכְּתוּב מַדְבֵּל י') כג):
(יט) בָאָשֶׁר זָמָם. וְלֹא כְּלָאָלָעָה מַכְהָן הַמָּרוּ הַרְגָּנוּ הַיְן כְּרָגְנִין י') כר): לְעַשְׂוֹת
לְאָחִיו. מֵה חַלְמָוּן לְהַמְּזָה עַל זָוְמָנִי נַתְנָהָנָה כְּרָגְנִין כְּמִיתָת
כְּגַעַל סְסִיחָה נַחַנָּק כה) סְנָהָמָל סִיחָה נַחַס תְּסָרָף י') כו) סִיחָה וְלֹא צְוָעָל כו) לְכָךְ
סְנָהָמָל כְּהַיְן כְּלָאָלָעָה זָמָס לְעַטָּזָה לְהַיְן וְלֹא כְּלָאָלָעָה הַגָּל בְּכָל
סְנָהָמָל כְּהַיְן כְּלָאָלָעָה זָמָס לְעַטָּזָה לְהַיְן וְלֹא כְּלָאָלָעָה הַגָּל בְּכָל
סְנָהָמָל מִיְתָמָת הַטָּוָס הַכְּתוּב הַסָּה לְחַס כח) וְזָוְמָנִי הַסָּה פְּלָגָן כְּמִיתָת
סְנָהָמָל הַתְּכָלָס בְּגַפְתָּה בְּחַלְלָה הַתְּכָלָת הַתְּכָלָת כְּרָגְנִין כְּמִיתָת
שִׁיס לְקִיָּס צָהָן כְּזָמָה כְּמִיתָת סְכָוָל: (כ) יְשָׁמְעוּ: וַיְרָאוּ. מְכַהּן טְלִרְכִּין הַכְּלוֹה
חַיָּס פְּלוּנִי וּפְלוּנִי כְּרָגְנִין טַל טְאַזְוּמוּ כְּבִיד בט): (כל) עִזָּן בְּעַיְן. מְמֻון. וְקַן צָן בְּזָן וְנוֹי יד) ל):
(ה) בַּי תָצָא לְמַלחָמָה. סְמָךְ הַכְּתוּב יְלִיחָת מְלָקָמָה לְכַהּן ה) לְוָמֶר לְךָ שְׁלֹחַן מְחוֹסָךְ

יהל אור

כְּדָבָרִי מִמְּתָא לְעַיְן כְּעַוּנָה: (כל) עִזָּן לְעַיל (יג ו), קֹה לְסָוֶר מְעַכְוָס: (כג) הַסָּה מִתְּחִוָּס מִמְּוֹן וְהַזָּוָס, וְעַטְיָהָס לוֹ כְּהַלָּר וְמוֹס:

מקורי רשי

לְסָס וְלְסָס: (כג) יְחִי סְפָרִי, מִינְכָּד יְט ט' ג'
בְּבָבָה לְהָמָה: (יג) עִזָּן (פ', ט"ו): (בא) פְּגַבָּה מִינְכָּד כ"כ ב' ג':
מְלָרָת לְגָדָס: (בג) סְפָרִי לְגָדָה ט' ג': (בד) מְכֹת ט' ב':
ט' ג': יְאַמְרָה עַל הָמָם שְׁלָא דְנוּ דִין אַסְתָּה לְאַמְתָּה (רץ"ב):
ז) וּבְכְתָוב "הִיא טְחַלָּת בְּאַשְׁשָׁרָף" (וַיְקָרָא כ"א ט'):
(ז) לְסָעַלה בְּחַוְבָּל בְּחַבְיוֹדוֹ, וְכַאֲן בְּעַדִּים וּוּטְמִים: (ה) פִי:

ב"ק

מנחת יהודה

סְמָטָר: ט) וְהַתְּבוּעָה וְהַנְּתָבָעָ שְׁדִים ג"כ בְּעַמִּידָה:
ז) כְּשָׁהָם עַוְתָּדִים לְפָנֵי הַכְּהָנִים וְהַשְּׁופְטִים יְהִי
דּוֹתָה לְהָמָה: (יג) עִזָּן (פ', ט"ו): (יכ) סְצָאתִי כְּתוּב מה
שְׁפָס הַרְגָּנוּ אַיִן גְּהַרְיָה, כְּדִי שְׁלָא לְהַזְּבִּיא לְעוֹלָה הַדִּינָנוּ:
כִּי יְאַמְרָה עַל הָמָם שְׁלָא דְנוּ דִין אַסְתָּה לְאַמְתָּה (רץ"ב):
ז) וּבְכְתָוב "הִיא טְחַלָּת בְּאַשְׁשָׁרָף" (וַיְקָרָא כ"א ט'):
(ז) לְסָעַלה בְּחַוְבָּל בְּחַבְיוֹדוֹ, וְכַאֲן בְּעַדִּים וּוּטְמִים: (ה) פִי:

6 10

ע. 153

דברים כ שופטים

לְקֹחַת יָלֶך וַיֵּשֶׁב לְבִיתו פִּינִימָות בְּמִלְחָמָה וְאִישׁ אַחֲר יְקֻנָּה ח וַיִּסְפּו הַשְׂטָרִים לְדִבֶּר אֶל־הָעָם וְאָמְרו מִידָּא־אִישׁ הַיּוֹרָא וְהַלְבָב לְלֶך וַיֵּשֶׁב לְבִיתו וְלֹא יִמְס אַתִּיד לְבָב אֲחֵיו כָּלְבָבו : ט וְהִיה כְּכֹלֶת הַשְׂטָרִים לְדִבֶּר אֶל־הָעָם וְפִקְדו שְׂרֵי צְבָאות בְּרָאש הָעָם : ס שְׁבִיעִי כִּירְתְּקָרְבָ אֶל־עִיר לְהַלְחָם עַלְיה

אבן עזרא

בדמים ולACION כולם כילודים : (ז) פָנ הסת במלחמה טה ולא יוטו (טו), על כן אמר דוד או במלחמה ירד ונטפה (ש"א כו ימות במלחמה . יסוב פָנ ימוֹת בָ כ) טהס לג יסמע לדרכי סכנן כדלי כוֹן סימונות : (ח) יספו השומרים. ומה נחלל כלון הנה "את" וראה נספה (יט), רק טעטו כאשר יספו מושפין זה על רגלי סכנן טירשתיו (כ), שהוא עצם הדבר (כל): מדבר ומטע מטען מטען יטלהל עד לטושט ט ופקדו. טנוורת פקוד (כב): י' וקראת. למכם וממי קחית וטני וטליית ככן מדבר וטומל מצמיע . וזה טומל מדבר וטומל מצמיע : הירך ורכד הלבב . רבי עקיבא הומל ממשמו שלינו יכול לעמוד בקסלי במלחמה וללחות תלכ סלופה (כב) לר' בגלי הומל טילו מטבחות טבידו ולכך חלמה לו מולה לחוזל על חיים וכレス וחסה לכטוט על המזרלים בסבב טבירות סלה יכין כס טלי טבירה וכרכחה מחר או מלפיגת ומחליקת וכטיליס כל בזול ט) בידיהם וכל מי בלווה לחוזל הרטות ביזו לקפת חת טוקו י) כג). זקפני כני חרס טומלים זקרה המערכה לזוקף חת הנופלים ולחותם בדבrios טוכו חל במלחמה ולכך חטטו שתחלת נפילה יפה י) כג): י) כי תקרב אל עיר .

קרני אור

אונקלוס

גָּרְבָּא וְגָבְרָא תְּבָרְנוּ יְסִבְנָה: חַוִּזְפָּנוּ סְרָכְבָּא לְמַלְאָא עַמְּעָם עַמְּטָא וַיְמַרְיוּ סְפָנְגָא דְּחַחְיָה וַתְּבִירָה לְבָא יְתָה וַיְתַזְבָּב לְבִיתָה וְלֹא יַתְבְּרָר יְתָה ? בָא דְּאַחְזָה יְבִיבָה : ט וַיְהִי בְּדִישָׁוֹן סְרָכְבָּא לְמַלְאָא עַמְּעָם עַמְּטָא וַיְמַנוּן רַבְנִי חַיָּא בְּרִישׁ עַמְּמָא : יְאָרִי תְּקָרְבָּה ? בְּקָרְבָּא לְאַנְחָא (קְרָבָא) עַלְתָּה וַתְּקָרְבָּי כֵּה טַלְיַן דְּשָׁלָם :

רשוי

(טו) קולס ציניע פטו הקנווב לו : (טו) ורלא כפסוק , (א) עין סמכאל ליאסס מ"ס פ"ז , ובסמכאל א"פ מ"ז יומו יכוֹה ומית מוה נסמן סהמת במלחמה מת נלמ' יומו : (ז) פ"י טיריה לכתות חחריס , וכן פ"י רב"ה וסחקווי : (ט) מכות ימס מכינין-גפפל לדבזו , ר"ל טהון קאלו פומל וטהן גוד

ומלחמות : (כ) נרחתית (ה, סמות, י, ח) : (כל) וכן יומר (סמות טס) מלהת "טה" כמו מלה לדבר , וכטב רימר המלה מלהטני (פ"י מוככ להומי) טטיו"ד פימן המדבר לו יומר מהט טוה : (כב) מלטוו .

מנחת יהודה

מקורי רשוי

ילקוט מקכ"ג : ב) עיין סמי : בא) עין סמי , טפס שלא עשהו חלאין , לפי שהנשענה צריכה פזין , ורקוש הוא עד שיפגנו , וכן פ"י הרדי"ק טלשן חלין שלא ט"ג ל"י , ילקוט מקכ"ג :ocab) סמי , טומך מ"ז ט/, מדרכ פDAO : ח) ומה שהכתב הקפoid על אלו יותר בטמי שנולד מגדים : (כג) סמי סיומס פ"ז ל"י פס"ז ילקוט מקכ"ג : בכור ולא טראו , או קנה פליית ולא תליה בו ציציה , וכן הרבח , י"ל שראתה טשה רבינו שחיה עתיד להחכית את ישראל בתחום בנו' דבריות הלו . ברכתי ב' אשח תארש וגנו' ברם תפש וגנו' לטיכך היה מזהיר ישראלי ואומר כי שיש לו אותה מני' דבריות הלו אל ילק בטהותה . שאם חי' יונק יאמרו ישראלי כבר התחל בנו' קללה טשה וסעה אין לנו התקותה לפניהם (ר"ט טקצ') : ט) סין בטני הכלים בעין קרדומות : י) פ"י לказן ולכורות : יט) ויש גוש האות שבחוב

דברים ב' שופטים

אונקלום

"וַיְהִי אֶם שָׁלֵם תַּעֲנֹגֶךְ
וְתַפְפַח קָה וַיְהִי בְּלִ עַמָּא
דִּישַׁתְבָח בָּה יְהוָן קָה
מִסְקֵי מִסְן וַיְפַחַנְךְ :
בְּזַאת לֹא תַשְׂלִים עַמָּךְ
וְתַעֲבֶר עַטְף קָלְב וְחַצְרָה
עַלְהָה : י' וַיִּמְסְרֵנָה י'
אֱלֹהָה בַּיְדָה וְתַמְחֵי יְתָ
כְּלִ דְבוּרָה לְפָתָגָם
דְּחַרְבָּי : י' לְחוֹד נִשְׁיא
וְטַפְלָא וְבָעֵירָא וּבְלִ דִי
יְהִי בְּקָרְפָא כְּלִ עַדְאָת
תַּבּוֹז קָה וְתַיְכוֹל . יְתָ
עַדְאָה דְסָגָא דִי יְהָב
יְיָ אֱלֹהָה קָה : שִׁיבָּן פַעַבְד
לְכָלִי קְרוֹנָא דִי רְחִיקָן
מְנֻך לְחַדְאָדִי לֹא מְקָרָן
עַמְפָנָא הָאָלִין אָנוּן :
טו לְחוֹד סְמָרוֹן עַמְפָנָא

וְקָרָאת אֲלֵיה לְשָׁלוּם: י' וְהִיְה אָסֵ
שָׁלוּם תַעֲנֹגֶךְ וְפִתְחָה לְךְ וְהִיְה כָּל-
הָעָם הַנִּמְצָא־אִבָּה יְהָיו קָה לְמַס
וְעַבְדוּךְ : י' וְאָס־לֹא תְשִׁלִים עַמָּךְ
וְעִשְׁתָה עַמָּךְ מִלְחָמָה וְצִרְעָת עַלְיָה :
וְנִנְתַנָּה יְהָוָה אֱלֹהִיך בַּיְדָה וְהַכִּירָה
אֶת־כָּל־זָכָורה לְפִיחָרְבָ : י' רַק
הַבְשִׁים וְהַטְפָה וְהַבְהָמָה וּבְלִ אֲשֶׁר
יְהָיָה בְּעִיר פָּלִישָׁלָה תַּבּוֹז קָה
וְאֶבְלָות אֶת־שָׁלֵל אַיְלָיך אֲשֶׁר נָתָן
יְהָוָה אֱלֹהִיך לְךְ : טו פְּנֵי תַעֲשָׂה
לְכָל־הָעָרִים הַרְחָקָת מִמָּךְ מִאָד
אֲשֶׁר לֹא־מִעָרִי־גּוֹיִם־הָאֱלֹהָה הַגָּה : טז רַק מִעָרִי
הָעָמִים הָאָקָה אֲשֶׁר יְהָוָה אֱלֹהִיך נָתָן קָה נְחַלָּה לֹא

רש"י

אבן עזרא

קָרָא אֲלֵיה טָזֵיה (כג), וַיְהִכְן שְׁהָא רְשּׁוֹת (כד): בְמַלְחָמָת כְּרָצָות הַכּוֹתֶב מַדְכָל י' (כד) כְמוּ
י' בְתְשִׁלִים. תַעֲשָׂה שָׁלוּם: טז הַרְחָקָת סְמִטּוֹת צָעִינִין כָל הַמְלִיס כְרָחָוקָם
סָפָן. שָׁוֹנֵם שְׁבָעָה נְוִסָם (ככ): טז לֹא וְנוּ י' (כח): (י' (כח) כָל הָעָם הַנִּמְצָא בָה.
הַפִּילָו הַטָּה מוֹלָא כָה מִקְכָּעָה עַמְמִין צָנְלָמָה לְפָחָרִים הַמָּה לְטָה לְקִיְמָס י' (כו) : לְמַטָּס
וְעַבְדוּךְ. עַד סִיקְנָו מְלִיכָס מִסִס וְטָנְכָו ט' (כו) : (יכ) וְאֶם לֹא תְשִׁלִים עַטְף וְעִשְׁתָה
עַטְף טְלָחָתָה. הַכּוֹתֶב מִכְלָך סָלָס לְהַטָּלִים עַמְקָס סְוֹפָה לְסָלָחָס כָן חַס מִנְתָגָה וְתַלְךָ :
אַצְרָת עַלְיהָ. הַקְּפָא לְהַרְעִיכָה וְלְפָלָמִיחָה וְלְגַמִּיתָה מִתְפַת מְחַלּוֹחִים כח): (יג) וּנְתַנָּה ה' אֱלֹהִיך
בַּיְדָךְ. חַס מִקְתִת כָל הַסְּמוּר בְּעִינֵין סְוֹפָה ס' (ס' כָלָה בַּיְדָךְ כט): (יג) וְהַטָּטָה. הַקְּפָא טָל
זְכָרִים וּמָה הָנִי מַקִּים וְסָכִית הַט כָל זְכוֹר גַּגְוּלִים ל' :

ידָל אָוד

פְּקוּדָת וְפָנָוי, כְּלֹמֶל יְמָנו סְרִי לְכָהוֹת נְרָהָה כָּעַס
לְגַנְטִינְגָס: (כג) וְכ' דְמַת הַרְמַכְס, וְגַמְכ'ן, סְלָפִילָו
מְדָנָר נְמַלְחָמָת כְּרָצָות, חַלְל נ' פְּמַמְנ'ו' נָס לְהָנָג
נְפָלוֹס: (כח) סְלִינִיס מְסָכָעָה עַמְמִין:

טָקוֹרִי רְשָׁי

מְנַחַת יְהָוָה

שְׁכָתוֹב כָהן "שְׁתַחַתָּה נִיטָה גַּטְילָה": י' (כח) שְׁפָתְחִין לְשָׁלוּם: (כד) סְפָרִי: (ב') סְפָרִי: (טו)
י' (יג) וּבְיוֹדָאִי כָל פִיד וְכָל טְלָחָת בְמַשְׁטָע: י' (כח) בְשָׁהָלִיטָו
כָל הָאוֹתָה שְׁוֹתָה לְעַנְיָן הַשָּׁלוּם, וְאַפְּלָו שְׁבָעָה נְוִיס, וְכ' (ה) סְפָרִי: (לו)
(סְפָרִי) ג' כְתַבִּים שְׁלָה יְהָוָשׁ עַד שָׁלָא נְכָנָס לְאָרֶץ, הָרָאשָׁן שְׁלָח לְהַסְלִיט יְבָא וְיִשְׁלִיט וְכ' :

דְשָׁבָעָה

דברים כ כא שופטים

אונקלוס

אָרִי מְנַה תִּכְלֹל וְתִתְהַ
לְאַתְקֹז אָרִי לֹא בְּאָנְשָׁא
אֵין תְּקֵלָא ? ט' ע' ל
מְקַרְבָּה בְּצִירָא : י' לְחוֹד
אֵין דְּהַדָּע אָרִי לֹא אֵין
דְּמָאָכֵל הוּא יְתָה תְּחַבֵּל
וְתְקֹז וְתְבִנֵּי בְּרוּקֶטִין
עַל קְרָפָא דִּיא עֲבָדָא
עַמְּךָ קְרָבָא עַד
דְּתַכְבִּשָּׁה : אָרִי שְׂתַבָּה
קְטִילָא בְּאָרָעָא דִּי יִ
אָלְהָקָה יְהָבָקָד לְמִרְתָּה
רְמִי בְּחַקְלָא ? אָתִידָע
טְנוֹקְטִילָה : בְּזַפְקוֹן סְבִיךָ
וְדִינִיךָ וְיִסְחָחָן ? קְרָנוֹא
בְּשִׁיחָה סְחָרָנוֹת קְטִילָא :
וְתְהִי קְרָפָא דְּקָרִיבָא

עַצָּה לְגַהָּח עַלְיוֹ גַּרְזָן כִּי מִמְּנָנוּ
תְּאָכֵל וְאָתוּ לֹא תְּכַרְתָּ בְּיַהְעָם
עַז הַשְׁדָה לְבָא מִפְנִיךָ בְּמִצּוֹר :
כִּילְקָעָז אָשָׁר תְּלַעֲבָד בְּיַהְעָם
מִאָכֵל הוּא אָתוּ תְּשִׁיחָה וּבְרָתָה
וּבְנִיתָ מִצּוֹר עַלְיהָ עַיר אָשָׁר דָּהָוָא
עַשָּׂה עַמְּךָ מִלְחָמָה עַד רְדָתָה : פ
כָּא אֲבִי יֵצָא חַלְל בְּאָדָמָה אֲשֶׁר
יְהָוָה אֱלֹהִים נִתְן לְךָ לְרַשְׁתָה נִפְלָא
בְּשִׁיחָה לֹא נָדַע מִהְפָּהָנוּ : בְּזַעֲזָא
זְקִנִּיהָ וְשִׁפְטִיךָ וּמַדְדוֹ אֱלֹהָעָרִים
אֲשֶׁר סְבִיבָת הַחַלְל : גְּזִנִּי הָעִיר הַקְּרָבָה אֶל
הַחַלְל וְלַקְחָנוּ זְקִנִּי הָעִיר הַהְוָא עֲגָלָת בְּקָר אֲשֶׁר

רישוי

אבן עוזרא

לֹא תְשִׁיחָה עַז סְרִי שְׁהָוָא חַיִים לְבִן אָדָם . לְסָן
רַק סְוֻתָּר שְׁתָאָכֵל מְטָנוּ , וְאָסָור לְךָ לְהַשְׁחִיתָ
רְלוּי סְמָלָה כְּפֻופָה לְךָ כָּה : (ב) וַיֵּצְאָו
בְּרוּי שְׁתָבָא הָעִיר מְפָנִיךָ בְּטָצְוָר , וְהַעַד עַל
זְקִנִּיךָ . מִיּוֹדָים סְנוֹקִינָךְ הָלָו סְנָכְלִי
זְהָוָה שְׁהָוָא נָכוֹן שְׁאָמָר וּכְרָתָה וּבְנִיתָה
מְצָוָר (ל) [ב] : בְּעַד רְדָתָה . כִּי לְוָלִי
שְׁהָוָה נְשָׁבָה לֹא אָמָר הַכְּתוּב יְמִינָם רַבִּים (ל) : סְוָכָבָב (ב) :
אֶל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבָת
אֲבִי יֵמֶץ חַלְל . כַּאֲשֶׁר הַזְּכִיר הַטְּלַחְתָּה עַל
הָאוֹב , אָמָר וְאָמָר אָדָם יַלְחַם עַם אָחָד (ה) וְנִמְצָא חַלְל בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא נָדַע סִיְּרָה :
הַכְּהוּ : בְּזְקִנִּיךָ . זְקִנִּי הָעָרִים הַקְּרָבּוֹת וְהַשּׁוֹפְטִים (ג) : גְּזִנִּתָה בְּקָר אֲשֶׁר לֹא עָבָד
יְהָל אָוֹר

קרני אוֹר

(ב) עַיִן צִימָוָי סְדִיל מֶת סְפָעֵיל פ"ז :

כְּמִקְרָלָה , לְהַחְזִיקָה פְּנַז פְּרִי , כִּי לְיִנְנוּ כָּנָן הַלְּסָן
צִוְיכָל לְגַדְלָה מְפִינִיךָ , וְתְהַפֵּר מַלְתָּה לְהַזְּהָבָה
כִּי לְהַלְּסָן עַז סְטָלָה) רְמוֹק הַוָּה מְלֹוד , רַק הַוָּה כָּנָן , וְאָל תְּסִתְחִית פָּתָת עַלְהָה
נְגַדְלָה , וְכָטָפָעָס כִּי הַמְּלָס עַז סְטָלָה , כִּי חַיִי הַמְּלָס הַוָּה עַז
נְגַדְלָה , וְכָטָפָעָס כִּי הַמְּלָס עַז סְטָלָה , וְכָמְוֹאָס כִּי נְפָס הַוָּה חַוְדָל : (ל) וְכָנָה
דְּשַׁת הַח' ז"ל כֵּזה , סְמָעָן מִתְּגָל לְסָבוּר נְפָטוֹת מְמָנוֹ לְדָכִי מְלָהָתָה כְּפָ"כְ לְכָרְחוֹתָו סְלָל לְזָוָרָךְ , הָלְכָל מְעָן
סְמָנוֹ מְהָלָל תּוֹכָל לְעַזְוָתָה מְמָנוֹ כָּל הַגּוֹרָן , וְזַ"ן הָמֵר רַק עַז מְהָר תְּלַעַת כִּי
וְכָרָת וְגַנִּית מְלֹוכָה : (ל) ט"כ יְמִימָר מַעַד רְדָתָה , מַעַד רְדָת
(ג) וַיָּשׂ נִי "עַס הַמְּלָא" : (ב) יְלִסְמִי ז"ל פ"י סְנָכְלִי נְדוֹלה , גַּפִּי סְכָתוֹכָ וְקִינִּיךָ וְכָס מִיּוֹתָדִים

מנחת יהודת

כ) וְסָאָר שָׁאָטָן כָּן לְפָה חַשְׁחִיתָנוּ (שָׁמ') : כָּה וְכָנְ פִי א) סְוָטָס מִל' ב' , וְפַעַן רַס' סְס , מְלָטָה לְגַדָּס , פָּס' ז'
רְשִׁי לְקַמְּן עַד רְדָת חַוְמִיתִיךָ (לְמָתָה כ"ח ג"ב) לְשָׁוֹן יְלֻקּוֹת תְּקִלְכִּיל : ב) סְפִילִי , סְוָטָס מִל' ב' מְלָטָה לְגַדָּס :

כָּאַלְוָה חַסְדָּה מְהַכְּתוּב , כִּי לֹא נָכַר בָּאוֹהָה סְקוֹם יְתַחְיָלוּ לְפָרֹוד :

וַיָּנָ

לֹא־עָבֵד בָּה אֲשֶׁר לְאַדְמִשְׁכָה בַּעַל : רַ וְהַרְדוּ זָקְנֵי הָעִיר הַהְוָא אֶתְהָעֲגָלָה אֶל־נְחָל אִתְּתֵן אֲשֶׁר לֹא־עָבֵד בָּו וְלֹא יִזְרָע וְעַרְפּוֹשָׁם אֶתְהָעֲגָלָה בְּנָחָל : הַוְנֶגֶשׂ שְׂהַפְּתָנִים בְּנֵי לְוִי כִּי בָּם בְּחָר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִשְׁרָתוֹ וְלִבְרָךְ בְּשָׁם יְהוָה וְעַל פִּיהֶם יְהִיָּה בְּלִרְיָב וּבְלִנְגָע : וְכֹל זָקְנֵי הָעִיר הַהְוָא הַקְּרָבִים אֶל־הַחָלָל יִרְחַצְוּ אֶת־יִדְיָהֶם עַל־הָעֲגָלָה הַעֲרֻפָה בְּנָחָל : מְפִיטָר וּזְעָנוֹ וְאָמְרוּ יְדַיְנוּ לֹא שְׁפָכָה שְׁפָכוּ קָרֵי אֶת־

אבן עזרא

בָה . לְחַרְוש (ג) : וְלֹא מִשְׁכָה בָעָול . לְהַבְיאַ אֲבָנִים כִּמְנַהָן הָעֲגָלוֹת (ד) : דְ אִתְּתֵן . תְּקִיף (כ) [א] : וְעַרְפּוּ שְׁמָם . יִסְרָרוּ עַוְרָת הָעֲגָלה (ו) : הַדְבָגִים וְעַרְפּוּ . בְנֵי לְוִי . שָׁהָם בְּבָרוּר מַבְנֵי לְוִי (ז) : וְעַל פִּיהֶם יְהִיָּה . עֲוֹנֵשׁ כָּל רִיב וְכָל נָגָע : וְכָל וְקָבָ"ס תְּכָלָן מַגְלָה כַּת סְנַתָּה סָלָג טְמַתָּה פִּילּוּת וּמְלֻךָ בָמְקוֹס שְׁלִיחָיו שְׁוֹטָה פִּילּוּת ה) נִכְפֵּר עַל כְּלִינְגָטוֹ סָלָג וְסָלָג כְּלִימָתוֹ לְמַעְקָות פִּילּוּת (ז) : (ז) יְדַיְנוּ לֹא שְׁפָכָה . וְכֵי שְׁפָכָה אֲשֶׁרְיוֹ (ח) עַג ב) , וְעַל דָּרָךְ דָּרְשָׁ שְׁוֹשֵׁב לְאַחַת (י) , כִּי הַיד לְשׁוֹן נִקְבָּה בְּרֹוב (י) : פְּטָה") הָלָה לְגַע רְחִינּוֹ וּפְטָרְנוֹ כָּלָן מְחוֹות וְכָלָן לְוִסְטָה"). הַכְּכָנִיס חֻמְלִיס כָּפֶל

קרני אוד

סְכוּקִינִיךְ : (ג) כִּי כָּנָ דְרָכָה וּכְמַ"ס נָלוֹת הַרְבָּתָה (א) רְשֵׁי וְכָל קָקְדָמִינִים (חֻנְקָלִים , וַיּוֹפְלִמי , וּסְכוּי) כְּפָנְגָלִתי (זָוָפָ"ס יְד יְמָ) : (ד) קָלָס כְּבוּנָה עַל הַמַּשְׁלָח פִּי' נָמָל עַמְּקָן טְמַתָּה כְּפָרָה לְהַלְלָה עַלְיהָ טָוָל , כְּמוֹ כְּפָרָה מְלֻומָה : (ה) רְלָל תְּקִיף וְרְבָה : (ו) וְכֵן פִּי' רְכָ"מ : (ז) כִּי כְּלִיל הָאָרֶל לְהַלְלָה עַלְיהָ טָוָל , כְּמוֹ כְּפָרָה מְלֻומָה : (ח) וְהַמְּרָא וְהַזְּבָה , כִּי כְּיָה לְזָה לְוָמֵר הַכְּהָנִים וְלָג יוֹתָר , וְהַמְּרָא כִּי לְוִי , יְסָס כְּכָנִיס שְׁלִיחָיו מְכַנְּיָה לְוִי , עַיְינָן לְמַלְל (יו ט) וְהַמְּרָא וְהַזְּבָה : (ט) פִּי' הַ"ג שְׁפָכָה בָמְקוֹס וַיְיָזָר סְמוֹנָה : (י) פִּי' כָּלָלָה כְּתוּב יְדַיְנוּ לְהַלְלָה לְהַלְלָה לְזָה כְּנָ) יְד כ' כ' כְּיָה נִמְתָּה גַּס (לְמַעְלָה ב' טו) הַת יְד כ' כ' כְּיָה חֻקָּת כ' כ' כְּיָה טְמַת יְזָה יְכָ) :

מנחת יהודת

ג) טְמָס , טְמָס פִּי' ב' , לְסָס : ד) סְפָלִי , סְוָעָס אַלְקָוּט כְּבָי) וְכֵן פִּי' רְשֵׁי (אַב' א') ד"ה וְיַוְצָא לְנַחַל תְּמָקְלָ"ד : (ח) סְס וְסָס : ה*) סְפָלִי , טְמָס מִס' ב' , קְדוּרָן , כְּמוֹ לְנַחַל אִתְּתֵן , עַמְּקָן וְשְׂעִין קָרְנִי אָוד : (ג) כְּגָן יְלָקּוֹט סָס : ו) סְפָלִי , סְוָעָס אַלְקָוּט לְגַדְלָה , טְמָרְגָּמִינִין בְּקָוּפִין : כ' וְאַמְּרוּ וְל' (סְפָרִי) וְסְקוּמָה אָסָר בְּהַמְּרָא וְלְקָוּט סָס :

בְּהַמְּרָא שְׁאַלְמָן עֲבֹדָה זו בְּנַפְטוֹ שְׁלַקְרָע :

כלומר

?קְטִילָא וְיִדְבָּרוֹן סְבִּי כְּלַחְאָה הִיא עֲגָלָת תְּוִרִי דִּלְא אֶתְפְּלָח בְּהָדִיל אֶתְחָרְתָּן בְּנוֹר : ד וְיִחְתְּרָן סְבִּי כְּרָפָא הִיא יְתִת עֲגָלָת לְנַחְלָא בְּרִר דִּי לְא אֶתְפְּלָח בְּהָדִיל יְזָרְעָל וְיִנְקְפּוֹן תְּמַנְּיָת עֲגָלָת אֶתְפְּלָח אֶתְפְּלָח בְּהָדִיל יְזָרְעָל וְיִנְקְפּוֹן תְּמַנְּיָת אֶתְפְּלָח אֶתְפְּלָח אֶתְפְּלָח בְּהָדִיל יְזָרְעָל וְיִתְּקְרָבּוֹן כְּהַנִּיא אֶתְפְּלָח לְיְהָוָה בְּהָדִיל יְזָרְעָל וְיִתְּקְרָבּוֹן כְּהַנִּיא אֶתְפְּלָח אֶתְפְּלָח אֶתְפְּלָח בְּהָדִיל יְזָרְעָל וְיִמְרָחָן יְהִי בְּלִדְיָן וְכָל מְבָטָש סְגִירָוֹן : וְכָל סְבִּי כְּרָפָא הִיא דְקָרִיבִין ?קְטִילָא יִסְחֹון יִתְּדִיחָן עֲלָל עֲגָלָת דְנַקְפָּתָא בְּנָחָל אֶתְחָרְתָּן יְזָרְעָל יִדְבָּרוֹן וְיִסְרָרוֹן יִדְנָא לְא אִשְׁדָׁר יִתְּהָרָב דָמָא רְשֵׁי

אונקלוס

דברים בא שופטים

158

**הַדָּם הַזֶּה וְעִנֵּינוֹ לֹא רָאוּ: ח בְּפָר
לְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־פְּלִימָת יְהוָה
וְאֶל־תַּתְנוּ דָם נָקֵי בְּקָרְבָּעַמְקָם
יִשְׂרָאֵל וְנִכְפֵּר לְתַהְם הַדָּם: ט בְּאַתָּה
תְּבֻעֵר בְּתַהְם הַנְּקֵי מִקְרָבָךְ כִּי
תְּפִלִי אָשָׁרִי דָם זֹבֵחַ**

רש"י

לעמן יסראל נא) : (ט) ונכפר להם הדם. ככטוב מזקרים שמקטעו כן יכול להס כתון ח' : (ט) ואתה תבער. מגיל טוטס נמלול סכווג חלק שנתערפה בטענה סלי זכ יכלג ט) וסוח פישל געיגי ס' י) :

חסלאת פרשת שופטים

תיע' (יח), בטו וניסרו כל הנשים (יו' נט טח) (ט), והם שניים בניינים בגין התפעל עם בגין נטול (כ) [ב] : וטעם זכר אשר פדיית. כאשר סדריהם למן חסידיך בגין פרט מזוה הדם ועונשו : ט ואתה תבער הרם הנקי. פירוזו עונש הדם הנקי (כה), או יהיה הדם דם הנקי (כג), ויש אומרים אתה חייב לבער שביבות דתים (כג), והנICON בעוני הוא אשר הזכרתי (כל), כי לא ישפק דם נקי בארץ אם תעשה היישר בעוני ה' (כה), כפוד שכר עבירה עבירה ושכר מצוה מצוה (כו) [ג] :

יהל אור

(יב) לפי צנגולמן הדרעת מסס קיה ברוחה, וכן פ' (יב' מ' : יג) וכותם לעתו טהרה כסוף קפנין, ואכל טבילה טבילה : (יז) וולין לנו יודיעיס ומאניגיס פרטוי כמעשים הכללה שנתחייבנו לטבות כהןן : (טו) וכן ק' ק' מילא טסק, ונסתיעו מממוס (כ כר) ויגל חמיס מפלט ולדקס נינאל מילן, ומטסליס (עד טו) למס כובשת שכנות ליהון, ולי' מילא יעדן צו, ולמ' יודע, כי כסגנאל יתרב וייכס יתכן לפכו וללווע בקרקעמו, וולס סקסלן חילנו פסק למ' יתכן לפכו וללווע צו, ונקסן כו' כי נclin גומס מונס טיערעל חותם כסגנאל בקרקע קפס כי' טיקם דם נטהיל וריטומו ניכר ונלמי נבלט (טד'ל) ופיין מס לארכיא אס סקסיב מלוי, וסמליך לבחר כי נסן מילן סמ' נבר מילן, וכן פ' סטוקומי וכן פ' סרדייל : [ב] וכיס (אדראט סטורס) וענינו ססיו מהלניין סיכולו סרומט יולס, וסס יכפוץ על סס בעממש, טו סיבומ סרומס ליל ב'יד פ' מיל פ' לאכ יתכלפי וס' על יולס : [ג] וסיטיב לכתול נזק כרמיין (נטפה כב ה) עיי' ס' ועיין (חנומומל ה' היל מ', תגוטומל ב' תג' מ') :

שם, כי מלת הדם בכ"ה סידיפה, וכיילעה לג' חסמרק : (כג) מתלויס לפ' רצ'י ז'ל ; וכן פ' קרטא"ט, טס גמאל ברוחה מהרי כן (פי' קהל שנתערפה בטענה) יכרג : (כד) פיין לעיל (הו' יג) : (כה) וככטוב היה כטטפה לטהייד, לה טעהה סייר געיגי ס' , מתח תגער הצעפן דס, כי לג' ימאל כהןן צופק דס נקי : (ט) כלומר בכל סמואת סלדים טושה גוררת מליהקה מהרת, וכן פנירקה גוררת טזירה מהרת, וכמו טנימל סט' ז'ל, גולמ' גטפו טנירקה כדומה נא' לג' נודמן להס זותה : (כה) ומלהת תנער חיין טב' הא' כד סט' גולמ' גטפונט : (כה) ותמאר מלה דס,

מנחת יהודה

(ס) כלומר גלה לאטך ישראל טי היה הרצח, ולפי שכך (ז) מדעת מגילס : ח' כמי, סיטח מ' ז' לי' גלקום ט' יט' לשותה הרכח, לפי שכפרה היה כטו מליחת ט' יוטלמי סוטס פ'ט ס' ז' ועיין סוטס מ' ז' ב' ופי' שנאפר כי ביום הזה יכפר (ויקרא ט' ז' ל') וככפרה לשונן טום' כתובות ל' ז' ר'ס טפ'כ : י) סוטס סס מרוץ מגילס ביטול, שאבר וכפר בריתקט (ישע' כ' ז' י' ח') והנה לשון גלו' (מדרש ארנה). וכן פ' הריב'א :

מלת

10 [14]

מִבְּנֵה אֲגִיר פָּעַבְדָּךְשֶׁר תַּעֲשֶׂה הַיְשָׁר בְּעִנֵּי יְהוָה: ס ס ס קָדָם יְיָ: ס ס ס

57. סל"ג סימן. ומפטירין המכני המכני נזעיה סימן כ"ה:

דברים כא תצא

אונקלום

**כִּי־תֵצֵא לִמְלחָמָה עַל־אָבִיךְ
וּגְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךְ בִּידֶךְ וִשְׁבִית
שְׁבִיוֹן: יְאֵן רְאֵית בְּשִׁבְיוֹת אֲשֶׁת
רִפְתִּיחָתָר וְחַשְׁקָתָה בָּה וְלִקְחָת
לְךָ לְאַשָּׁה: יְבָ וְהַבָּאתָה אֱלֹהָתָךְ
בִּיהְתָּךְ וְגַלְחוֹתָה אַתְּ רָאשָׁה וְעִשְׁתָּה**

אבן עזרא

י' כי תצא. זו הפרשה דבכה עם, כי גזוו אל עיר (עליל ב' יט) (ה), ונכננה ביניהם פרשת ענלה ערופה בעבור החלל הנטצא בארץ ישראל (ג), ולא בן חוץ לאין (ג), ואף כי בסלhma (ד) (א): ושבית שביו. בבר דרישו חזיל (ג): יפתח תאר. בעינויו (ג): וחשקת בה. שתחשקה לתחחה לאשה (ג), כי אחר בן (ט), יאטרא ובعلתה וכמותו וואה אודה לי לאשה (ברא' יב יט) (ט): יְבָ וְהַבָּאתָה אֱלֹהָתָךְ בִּיהְתָּךְ וְגַלְחוֹתָה. יש אומרים שטא בעבור שערת החשך בה על בן תנלה (ג): ועשתה. תנדרל כדי

איי תפוק ?אנחה קרבא על בעליך וימסרנו יי אלהך בידך ותשבי شبיחון: יא ותחני בשבייה אתה שפירת חזו ותהרעי בה ותסבה לך לאנתו: יכ ותعلنת לנו ביבך ותגלה ית ר' שה ותרבגי ית

רשי

(י) כי תצא למלחמה. במלחמת כרכות ככוכוב ככוכוב מדgal ה) א) במלחמת להן טרולlein חיין לומל וטבית טביו טורי כנאל נחלמל נסבנה חומות נה מחי כל נסמה ב): וחתוט טבן מ' חומות ג) (יח) ולקחת לך לאשה. נה דרכס פולח חלון כנדיל יילר קלע טוס חיין פקכ"ס מטילה ישלה נחיסול ד) האל חס נטה סוטו לטיות טולח שנחלמל לחלייו כי מסין לחיים וגוי וסוטו לסוליד ממכו בן סוכר ומולח ה) לך נסמו פלסיות גלו: אשת. הפללו לסת חיט ו) (יב) ועשתה את צפרניה. מנדס כדי יהל אור

(ט) ושם דרכו רואל (ספר) במלחמת כרכות ככוכוב (א) וע"ז כתב ספרי"ת טוס נטע מילוד, נפי טיס מדבר, וכ"ה (ספריו כהן) וכן פ"י רט"ז ז"ל: ג' מאות ליטרות תלויות במלין רנות וכסטט (ב) כמס"כ "האל כ' הלאין נון נך לרסתה": (ג) זנס ליה כהן ירוזלensis, עיין (סועה מה כ): (ד) וכ"ט במלחמה, חי נמי נוכנ: (ה) עיין (ספרי כהן, קדוטין כל ג) מטה טפיו מטה חם, ואלט קומ פני הסמכות, כי קילל לטה יפתח תולר בלה סמכות מורה נטולה דוקה: (ו) וכ"ה (ספר) יפתח תולר, חי נלי הטה כוונן טיה יפתח תולר, מניין חי פ"י טיה כעורק, פ"ל ומפקת טמפה"י טולינק יפתח תולר, כי הכחק חי לו עיניים, ולפעמים יחנק ככערקה וכעלא מוש: (ז) וגד"ק "אפקת טמפה" טמפה": (ח) פ"י הילר כל המפותיס: (ט) טפי"י סיועה לכווות הנטו הנטו: (י) וכן פ"י טטול:

מקורי רשי

(א) ספרי, מילוט מגוכ, פס"ז, יליקוט תתקכ"ד: ב' לעיל כ' טז: ג) ספרי, טוטח ל"ס ב', יליקוט טט: ד) ספרי, קוזמין כ"ה ב', מילוט מגוכ, יליקוט טט: ג) מכטומל פ' ה', מכטומל ב' ה', יליקוט תתקכ"ס: טון הכניגנים, לכן טטטו רואל עליו לומדר לרבות בגעננים ז) ספרי. קוזמין כ"ה ב', יליקוט טט טט: טבתוכה, וטטדר שהכניגנים שבוח"ל אם חוררים בתטרובת ז) ספרי. קוזמין כ"ה ב', יליקוט טט טט: טבתוכים אותם, עיין (סוטה ל"ה ב') וכדעת ר'יש, וע"ז דתוות: ג) שרואה לו לנחות אשא יפתח תואר, בטו תנגה נא ידעתי כי אשא יפתח טראה את (ברא' י"ב י"א) לטדשני קרא וכותב אשא שיט אטילו א"א כי לא טזאננו בכל הטקרה שיאמר אשא כ"א על בעיליה דוקא, אבל אשא

אונקלום

**את-צְפָרְנִיהָ: י' וַיֵּשֶׁבּוּ אֶת-
שְׂמֹלֶת שְׁבָהָ מְעָלִיהָ וַיֵּשֶׁבּוּ
בְּבֵיתָךְ וּבְכַתָּה אֶת-אֲבִיךְ וְאֶת-
וְאֶת אָמָתְךָ יְבַחֵ יְמִינְךָ**

רישוי

(ג) והסירה את שלטת שמלת שביה. לפי שפט נוליס קעודי כוכיס ביה (יג) : ובכתה. כדי להסיר שפתה בה: ייח ייט, אויל, יקל חשקו (יג), ויש אוטרים ונלאה בעבר הייתה טמאה וכן משפט השודף (טו) [א*], ובן, ולא עשה שפטו (שב יט כה) (טו), ותחת מעשה טקsha (ישאי ג כד) (טו), והתיקון עיקר כל מעשה במקרא (יג), חזק אם בא אחריו דבר פונתה (יג), גם יהיה רע שלם (כ) : והסירה את שלטת. כי הוא טונפה (כו) : וישבה בבייך ובכתה. והטעם תשב בבייך ירח יטם לבכות (ככ) : את אביה ואת אמה. אם קרוב (גנ) [ב], יש אמרים כי זה הבכי על אביה ועל אמה שלא התייחדו (כד), ולפי דעתך שהחיב בכל אדרט בשקו הדעת (ככ), לבוד את אביו ואת אמו בחיהם ובמות (כו) : ועשה ובכתה. שתתאבל עליהם כטפט ישראלית כי היא מתייחדת, אם נהנו באשר נשבת (כו) ואין צורך להזכיר (כח) תרחץ, כי היא צריכה למני נדה, כי בבר נכתב, אתם ושביכם (במד' לא יט) (כט), וחוויל אמרו עד שלשה חדשים (ל), ואף על טר

יהל אור

(יג) וכלהת ר"ע (ספר) בטעיה שעתה נרלה נוללה ע"ז גלוות, טפסה נלפרניש ברכס הנידול גול. (יב). כ"ה (ספר) סהכניים בוגדים בסמלות במלחמה, בסגול להזנות מהרים ממקס, וכן פ"ר רצ"י: (יג) וכן פ"ר קרמבלן ז"ל על דעת רשותינו, כי טעם המכינות והגבי, כדי שתהנוול הולוי יעבור מצוקה ממנה. (יד) כמו שואה המורע מגלה להננס מן הטומלה אל הטהרה, וכן גלוות הלויס: (טו) וזה הטענו כולם לדעת הי"ה, כי מה' ז"ל כבד פ"ר. (חותם יג) תנדר, וכ"ה דעת ר"ה (ספר): (טו) וכ"ה (ינמות מה ה) סהום רמייה לר"ה, בסס פ"ר, ולמה טה טה סלט קין כל קרני רגלוין, כמו ולג טטה תפמו, צפ"ר, זלט קין קין קער האפה, וכן פ"ר רצ"י ז"ל טס, הלה מה עיטה קרי להעדרה: (יז) ופי' מה' ז"ל טס, תחת גלוות שער צווה: (יח) פ"ר כל מקוס צים במרקם לסון מעטה, הנה עיקר פירשו תיקון: (יג) כמו מה עסית (כרם) נל: (כו): (כ) כמו ויטס הרט בעינוי כ' (מ"ב ח ימ) טה מרעל מטה על מלת רט, ופי' הרטה הום טס: (כו) נס זה כווג לדעת י"ה, כי כט' ז"ל כנור פ"ר. (חותם יג) ודעתם בטהרת הסבינה כל"ס קרוועה וטעונפת אלה תתקשט במלחמה: (כח) וכן כתוב המורה (ח"ג פמ"ה) ולין מונען להויה מתקהן ומן הכנוי וכו', כי לנשלו הלהן מנוחה בכיה, ועורלים הילס עד שיחלשו כמות הנזנינים מסבוז המקרה הכהן: האפסי: (כח) פ"ר הנס מקרוב נכרנו בטהרת צמלהנה, וכ"ה (ספר) דעת ר"ה, חכיה ווילס ממע: (כל) וכ"ה לדעת ר"ע (ספר) אין חכיה ווילס מה לה עכו"ס, ופי' שתנכח טליהס מפני שלג האיהן והס עדיין עוגדי עכו"ס: (כח) פ"ר טסווין דכר טטהל והטגע מהין: (כו) וכ"ז חטעה לככודס: (כו) כי הפסוב שנכרנו להלך קייל נטעית: (כח) וכל"ק לפסוי: (כט) וויל זדוע: (ל) כ"ה (ספר)

מקורי רישי

מנחת יהודה
אהה שם כלל לכל נקבה, בין בעולה בין בתולה, וכן (ו) ספרי, מונמול מה' ל', מגטול כ' ט', ינמות מ"ט
שנינה קרא וכותב אהת אפילו א"א (רו"ה): ז' בדעת ט', פס"ז, ילקוט מקב"ט מילוט מגדים: ח' ספרי,
ר"ע (ספר) וכן ח"א, ובן פסק הדמב"ס (ח' טלביטים פ"ח ה"ה), וכמדרש אנדרה, מה נילוח כיעור אף עשייה
צאצאים כיעור: ט) הפטוב מזותו שישיבה בבית הידוע לו שרוב תשטיחו בו, והיינו בבייך בבית הירוב
להשתמשך

אבן עזרא

להיותהطاזה בעינוי (יג): יג והסירה את שטנת שמלת שביה. שמא בעבר יווי מלכוש חשק בה (יג) : ובכתה. כדי להסיר שפתה בה: ייח ייט, אויל, יקל חשקו (יג), ויש אוטרים ונלאה בעבר הייתה טמאה וכן משפט השודף (טו) [א*], ובן, ולא עשה שפטו (שב יט כה) (טו), ותחת מעשה טקsha (ישאי ג כד) (טו), והתיקון עיקר כל מעשה במקרא (יג), חזק אם בא אחריו דבר פונתה (יג), גם יהיה רע שלם (כ) : והסירה את שלטת. כי הוא טונפה (כו) : וישבה בבייך ובכתה. והטעם תשב בבייך ירח יטם לבכות (ככ) : את אביה ואת אמה. אם קרוב (גנ) [ב], יש אמרים כי זה הבכי על אביה ועל אמה שלא התייחדו (כד), ולפי דעתך שהחיב בכל אדרט בשקו הדעת (ככ), לבוד את אביו ואת אמו בחיהם ובמות (כו) : ועשה ובכתה. שתתאבל עליהם כטפט ישראלית כי היא מתייחדת, אם נהנו באשר נשבת (כו) ואין צורך להזכיר (כח) תרחץ, כי היא צריכה למני נדה, כי בבר נכתב, אתם ושביכם (במד' לא יט) (כט), וחוויל אמרו עד שלשה חדשים (ל), ואף על טר

קרני אור

מלחמך, ולמס טכרכ פ' סמלו מזולטס עי"ט: [א*] ומולו למלוי פנישס (קן לר'יך וכן ליכ"ע) סטפס כל' שטנוול, כי גול ספננישס סיס לויי מגול רוכ בנטה קדס כמו בנטה מילריס סי' כומלות מה' פלנינס גאנע אלי-חינה אבערני על סיס טס, וכלהר עינינו תלרינס עוד סיס נמאניות מינעות, ופלריניקון גהוילס וגונויס בכם. ולפ"ז טפס וצתחה סכל פמי סמוכג (לטרון סמלות): [ב] עיין מקו"ק סנסט אטסמל וכחט ז"ל "הס טרגויס" כל'ויל אסרגנו במלחמלה עכ"ל, סנסט אטסמל ולמה סטעלס צוין כל'ס, וסנולה טכוות סרמבל"ע נסומפו ומת. לסתוות טפס צמלה מסטס וצתחס מה' יוליך, טומ' ל"ל, דמלוחטס דאלתל נקט, וסיס מה' חיון לה מה' וולס יס' לא' לבכות פל' טול קרוניך ומיזונישס סינוכס מס' (מוש"ג): טער האפה, וסנולה טכוות סרמבל"ע נסומפו ומת. לסתוות טפס צמלה מסטס וצתחס מה' יוליך, טומ' ל"ל, דמלוחטס דאלתל נקט, וסיס מה' חיון לה מה' וולס יס' לא' לבכות פל' טול קרוניך ומיזונישס סינוכס מס' (מוש"ג): טער האפה, וסנולה טכוות סרמבל"ע נסומפו ומת. לסתוות טפס צמלה מסטס וצתחס מה' יוליך, טומ' ל"ל, דמלוחטס דאלתל נקט, וסיס מה' חיון לה מה' וולס יס' לא' לבכות פל' טול קרוניך ומיזונישס סינוכס מס' (מוש"ג): (ח"ג פמ"ה) וויל זדוע: (כח) וויל זדוע: (כט) וויל זדוע: (ל) כ"ה (ספר)

טנחת יהודה

שנינה קרא וכותב אהת אפילו א"א (רו"ה): ז' בדעת ט', פס"ז, ילקוט מקב"ט מילוט מגדים: ח' ספרי,
ר"ע (ספר) וכן ח"א, ובן פסק הדמב"ס (ח' טלביטים פ"ח ה"ה), וכמדרש אנדרה, מה נילוח כיעור אף עשייה
צאצאים כיעור: ט) הפטוב מזותו שישיבה בבית הידוע לו שרוב תשטיחו בו, והיינו בבייך בבית הירוב
להשתמשך

**אמֹהַ יְרֵחַ יָמִים וְאֶתֶּר בְּנֵי תְּבוֹא
אֶלְיָהָוֶב עַלְתָּה וְהִתְהַלֵּךְ לְאַשָּׁה:**
יד וְהִיא אֶם־לֹא חֲפֹצָת בָּה
וְשַׁלְחוֹתָה לְנַפְשָׁה וּמִבָּרְךָ לֹא־
תִּמְכְּרֶנָּה בְּבָסָת לֹא־תִּתְעַמֵּר
בָּה תִּתְחַת אִשָּׁר עֲנִירָה: ס טו כ"ז
תְּהִיוֹן לְאִישׁ שְׂתִּי נְשִׁים הָאָחָת
אֲהֻובָּה וְהָאָחָת שְׁנוֹאָה וַיַּלְדוּלּוּ
בָּנִים הָאֲהֻובָּה וְהַשְׁנְנוֹאָה וְהִיא
הַבָּנוּ הַבָּרֶךָ לְשְׁנִיאָה: טו וְהִיא בַּיּוֹם
הַנְּחִילּוֹ אֶת־בָּנָיו אֶת אַשְׁר־יְהִי

אבן עזרא

יטלול מתקצת וזו מתכולת י): (יד) והיה שאין צורך להזוק הנה העד, וייה כמשלש אם לא חפצת בה. סכוב מצעיך סטוף לנטומת יא): לא תתעמר בה. נ"ב ביתרון (לג) רק הוא הטעת (לד): ירח ימים. כמו חדש ימים (בטדר' יא בא), וכבר פירושתו (לה), ונראה ההדרש ירח כי עקרו הירח (לו) [בג]: יד ושלחתה לנפשה. תעשה רצונה (לו): ומכוור לא תמנרנה בכטף. דבר כתוב במנהג (לה) הרב (לט), והטעם ביציב דבר (ט) [ג]: לא תתעמר בה. כטו, והתעמר בו וסברו (לטטה כד ז), ואין להט שלישי (לה), ופירשו לפיו סקומו בטעם רטאות (מנ): טו אהובה, בעינוי ולא לשם (מן): לשונאה. תאר השם (מל) ונסכמה זו הפרשה בעבור והשקת בה ולא חפצת בה (מן): טז ביום הנחילו את בנז. בבריאות נופו (מו), או ביום טותו והוא שכיב

קרני אור

לדעת ר"ע, כדי תיקון סולד, להכין בין ורע למלפון [ב*] וויב"ע מרגס "תלא ויסין די פיעז היינטעל מעברך" לורע שני: (לה) ומקונ"ס בכיה עפ"י משפטים כוכבים, וטומ דעת ר"ע (ספ"י) לככין בין ורע גמazon לרטע צנו: כי הרשי העיגול נחלקיים לפנעת המתרחשים, וכחיזק (ג) וכ"ס (ספר) חיון לי מלע סלע ימכו בכטף, מניין זלע הכרחון כוון לפנתמי, לפיו סבוק מינכם ועולך, וטגולדים יתאנס נמאנס וטלע יטפא נס עוכק פ"ל ומכוור למת לנטונא שיחזור לפנתמי ימותו מפניהם קיודס: (לה) פ"י זיתכן ססיל משוכרת מהרלהזון זאנס מדזיס מקודס, וחיל כנטפה חדזיס ויקבזו סיידה לו, הלטיס מהבנוי, וככלות הום מהרלהזון וילדה לט' חדזיס: (לה) פ"י זיתכן שלל לי"ה מדזיס: (לד) כי מעטיס גמללו כן: (לה) כפ' ברחות: (לו) סמתקדס כל' ל' יוס: (לו) פ"י זתיכו לעמך ולך תאייה נראות החר: (לט) שפע"י כרוכ מוכרים בגספ: (ט) ולע' ככסף: (מל) פ"יlein נס חרב שלידי זולתי הלו קבניש: (מכ) וזה לeson ערמה כהפוך מותיות: (מן) וקספרוי, הרכונס זו לנטונה לפפי המקוס, סנוקס א סנוקס לפני המקוס, וטין קלוטין (ספה ה), ועין רס"י סס ד"כ וכי יט: (מל) צפלט נכוולא: (מן) וכן פ"י רס"י ו"ל ככתוב מכתך סטוף לנטומת: (מו) פ"י מותנת מקוריו ריש"

* ספ"י: יא) ספ"י, ילקוט סס: יב) ספ"י, סינוריין לתשמשך: 1) פ"י לא תשתחש ותשענבר בה אחר פ"ס ב', מדריך מגנום, פס"ז, ילקוט סס: 2) שבטלתה: 3) ובמדרש אגדה, שבן בטקסום פרט-קוראן למסקוט

ובתר בין פיעיל למתה
וותבענה ותהי לך
לאנטו: יד ויהי אם לא
תתעורר בה ותפטרנה
לנפשה וnobn'a לא
תובגנה בכספה לא
תתגר בה חילוף ד'
עניתה: שי אלי תהינו
לנבר פרתין גשין חרוא
רמחטא וחדר שניאתא
וילידן לה בניין רמחטא
ישニアתא ויהי בר א
ובברא? שניאתא: טו יתי
ביומא דיחסן לבנויה
די יהי לה לית לה רשו
לבפרק ית בר רמחטא
על אפי' בר שניאתא

רש"

יטלול מתקצת וזו מתכולת י): (יד) והיה שאין צורך להזוק הנה העד, וייה כמשלש אם לא חפצת בה. סכוב מצעיך סטוף לנטומת יא): לא תתעמר בה. נ"ב ביתרון (לג) רק הוא הטעת (לד): ירח ימים. כמו חדש ימים (בטדר' יא בא), וכבר פירושתו (לה), ונראה ההדרש ירח כי עקרו הירח (לו) [בג]: יד ושלחתה לנפשה. תעשה רצונה (לו): ומכוור לא תמנרנה בכטף. דבר כתוב במנהג (לה) הרב (לט), והטעם ביציב דבר (ט) [ג]: לא תתעמר בה. כטו, והתעמר בו וסברו (לטטה כד ז), ואין להט שלישי (לה), ופירשו לפיו סקומו בטעם רטאות (מן): טו אהובה, בעוני ולא לשם (מן): לשונאה. תאר השם (מל) ונסכמה זו הפרשה בעבור והשקת בה ולא חפצת בה (מן): טז ביום הנחילו את בנז. בבריאות נופו (מו), או ביום טותו והוא שכיב

יהל אור

לדעת ר"ע, כדי תיקון סולד, להכין בין ורע למלפון [ב*] וויב"ע מרגס "תלא ויסין די פיעז היינטעל מעברך" לורע שני: (לה) ומקונ"ס בכיה עפ"י משפטים כוכבים, וטומ דעת ר"ע (ספ"י) לככין בין ורע גמazon לרטע צנו: כי הרשי העיגול נחלקיים לפנעת המתרחשים, וכחיזק (ג) וכ"ס (ספר) חיון לי מלע סלע ימכו בכטף, מניין זלע הכרחון כוון לפנתמי, לפיו סבוק מינכם ועולך, וטגולדים יתאנס נמאנס וטלע יטפא נס עוכק פ"ל ומכוור למת לנטונא שיחזור לפנתמי ימותו מפניהם קיודס, וחיל כנטפה חדזיס ויקבזו סיידה לו, הלטיס מהבנוי, וככלות הום מהרלהזון וילדה לט' חדזיס: (לה) פ"י זיתכן ססיל משוכרת מהרלהזון זאנס מדזיס מקודס, שלל לי"ה מדזיס: (לד) כי מעטיס גמללו כן: (לה) כפ' ברחות: (לו) סמתקדס כל' ל' יוס: (לו) פ"י זתיכו לעמך ולך תאייה נראות החר: (לט) שפע"י כרוכ מוכרים בגספ: (ט) ולע' ככסף: (מל) פ"יlein נס חרב שלידי זולתי הלו קבניש: (מכ) וזה לeson ערמה כהפוך מותיות: (מן) וקספרוי, הרכונס זו לנטונה לפפי המקוס, סנוקס א סנוקס לפני המקוס, וטין קלוטין (ספה ה), ועין רס"י סס ד"כ וכי יט: (מל) צפלט נכוולא: (מן) וכן פ"י רס"י ו"ל ככתוב מכתך סטוף לנטומת: (מו) פ"י מותנת מקוריו ריש"

אונקלות

162

בוכרא: אָרַיְתָ בּוּכָר
בר שני אתה יפרש למתן
לה טרתוין חלקיון בכל דרי
ישתבחלה אָרַי הוואריש
תקפה היה חוץ אָרַי
בכורתא: ז"ה אָרַי ותני
נבר בר סטוי ומרי
לייתזחי מקבל ליטימבר
אבותה וlitimber אמרת אמתה
ויטלפּון יתה ולא יקבל

רישוי

סדר (טו), או ביד יונחילו (טמ): לבקר. למבדות וסימוט עימלה מיסדו כל רבי בדברור ובפעלה (טמ): וטעם לא יובל. מטה כדרכן למלטי כן: (יז) פי שנים. כנרג' חבריו (ג): יכול. יעשה לו הכרה (טג), טני חמים (ט) יג): בכל אשר יטצא לו. או שיורדה לפניו אחרים מי שהוא בכור (טג), מלון טוין סחול נוטל פי טnis גראוי אם היה בטוקום שלא יודעו (טג) או הוא חיוב מבחן לוחר מיתת כלב כבמוחוק ט) יד): מבחן תואמים (טג): יז לחתה לו פי שנים. (יח) סורר. סרמן סדר. סרמן סדר. ומורה. שיקח שני חלקיים אם היו שלשה שיחשבו שודם ארבעה, ויקח שני חלקיים, ואם שני בניים יחשבו שלשה וכן רעמי רעמי שכן טירוש, וכי נא פי שנים ברוחך אליו (ט"ב ב ט) (ט), כאשר פירושתי בטוקומו (טמ) [ד]: כי הוא ראשית אונו. הנודע עם הישר ידבר וכל ישראל בחזקת ישרים (טט): ייח' סורה ומורה. כנרג' השם וכנרג' האבות (ט), אם היו יראי השם (טט): סורר. כתו, בפורה סורה (הושע ד טז) (טכ), שלא ישמר מצות עשה: ומורה. בטאות לא תעשה: ויפרו אותו. בפני עדים (טג), מצוה שהם יתפשו וויצויהו (טג), ודברי הקבלה יהל אור

תמכרינה, וכן לי' כתוס"ח טט, כלל סמוקו לפני ספנאל קרייך: (טו) וכן צויה מותו: (מה) לפי סמלת כביה נטיליך מורה סליח ינטה דוטס לכני ספנאל: הנחילו כי יונחה: (טט) נדנור, כו' טיממר [ד] וודעת חיל סריל ספנאל מגנומת פליסו: סמפסט הנכורה לנו להרוכה לנו צמעלה, זיכגדנו יותר משלר צנו: (ט) טפי היינו רצוי, וכ"ה (ספר), ירוזלמי ב"כ פ"מ כ"ל מלמד צלינו רצוי לבכר: (טג) לפי סדרכו כל הדר סטהינו רוזה לגמול חספ פס קרוינו מושה עטמו כהלו היינו מכירנו, לדכתיב ויתנכלה קלייס (כרלו' מאכ' ז) מדוע מלהתני צעיניך להכירני (רשות ב' ז) כל זה ולמל צלה יעתה הכירה (הזקאי): (טג) וכ"ה (ספר), קלוטין עד ה, מדריך מנדקה) יכירנו להחריות, וכו' פועל יונלה: (טג) פ"י במקוס צלינו מכירין חותה: (טג) ונלהן הדר לומר צני זה נכוו: (טג) צלה יטוג לו נחלה צנגנה: (טג) וכ"ה (ספר), ב"כ קאכ' ז' פי צניש כלחד מן הצניש: (טז) ופי' טני חלקיים מרופך וכן פ"י אריקס הניינו האריך ז"ל: (טח) פ"י נט' ז' על נכויים לרשותים לך נלהת נזליינו: (טט) וכמו סלמר יטקב נכווי מהה כתמי ורלהתית הוני (גדלה' מט' ג) וכפי' רס"ז טט: (טט) וכ"ה (ספר) בלחדרונה, "سورר על דרכי הני, ומורה על דרכי הני, سورר טל דרכי תורה, ומורה טל דרכי לנכויים" ודיווקס ממה שכתוב טני פעמיים سورר ומורה: (טט) נזה יפרט גט דעתו, צלוס הלהכות הינס ירלו הפס לינו سورר ומורה: (טט) הולך אוצב בתמות לנו: (טט) וכ"ה (ספר) וימרו לנו נמכות, ולה יתמע תליכס מלמד צמלקיים מותו צני צלה: (טט) פ"י מכו' ותמו:

מקורי רישי

למקום שפטאטמשין עטירא, ועיין רטב"ן מה שביאר יג) ספרי, פיין בכם נתרם קכ"ב ב', כנורות י"ט ב', ביה, בהרחה ג' ט' שי"ר (כ"ה טח' ו' צד ק"ט) רוצה ילקוט תתקלץ: יד) סלמי, נכורות י"ט ב', מס' ז, להגיהongan בלשון סורסי עי"ש טה שהאריך בזה: (טט) פ"י טני שנים מאחד מן הבנים, אם היו שלשה בנים יחשבו שלשה, ואם שנים מאחד מן הבנים, אם היו שלשה בנים יחשבו ארבעה ויקח שני חלקיים, אם שנים יחשבו שלשה, ואונקלם ויזב"ע תרגוטו הרתין חלקיין, טלשן זה משפט שריגנו לבכור פ"י שגיט כנרג' כל התanton הנשאר לכל האחים, חז' האחים חפט ונטון שלש מאות יקח הבכור שני מאות, והארבעה אחיהם הטעטים מהה אותה מהה איננו, עיין הפה"ק מה שביאר בזה: ט) פ"י שאין הבכור גוטל פי שנים אלא בנכסים שהוא ברשותו ומחזוקיהם בידו בשעת שפירתו, לא בגיןם שעדרין לא באו לידי, אעט"ז שהו ראים לביא אחר וטן: י) עניינו העות והשתנות מהטנהג

אבן עזרא

לו לא יוכל לבקר את בזיהה ובה
על פני בזיה שנואה הביבר: י"כ
אתה הביבר בזיה שנואה יוכל לחתה
לו פי שנים בכל אשר ימצא לו
בזיה הוא ראשית אלו לו משפט
הביבר: ס' י"ה בזיה לאיש בין
סורר ומורה איןנו שמע בקהל

דברים כא תצא

**אָבִיו וּבְקוֹל אַמְּוֹ וַיַּסֶּרוּ אֹתָו וְלֹא
יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם: יְט וְתַפְשֵׂשִׂ בָּו אָבִיו
וְאַמְּוֹ וְהַזְּצִיאוּ אֹתָו אֶל־זָקְנֵי עִירֹ
וְאֶל־שָׁעַר מִקְמֹו: כ וְאָמְרוּ אֶל־זָקְנֵי
עִירֹ בְּנֵנוֹ זֹה סֹרֶר וּמָרֶה אִינְנוּ
שִׁמְעַ בְּקָלְנוּ זָולֶל וְסָבָא: כָּא וּרְגַמְהָו
כָּל־אָנְשֵׁי עִירֹ בְּאָבָנִים וּמִתְ
וּבְעָרָתְ הַרְעָ מִקְרַבְהָ וּכָל־יִשְׂרָאֵל
יִשְׁמַעְוּ וַיַּרְאָו: ס שְׁנִי כָּב וּבְיִיחִינָה
בָּאִישׁ חַטָּא מִשְׁפְטִמּוֹת וְהַמְּתָ**

אבן עזרא

אמת (סח) : זולל. טפורש והוא זולל בשער (סז) : אמתו יג). אמרתו רקי השם כלל לנוטן בכלל מה שיתאה כל מה שיבוקש טמו : וסובא. הרבה לשנותו והוא המסתתר (סז), כי לא יבקש חי העילם אפיקורום (סח), וזה כי אם להתענג בכל טני מאכל ומשתה, זהה כי אם הפרשה אשת יפת תאר (סז), ונפטכה וו והעד שם אטו (ס) והרטו שרמותי לבני אהרן (טל) : כב ותלית אותו. כבר קבלנו לעתו סוף סמללה ממון חכיו ומתקסט לימודו יג) וחכיו מולח יח) ועובד כפרשת דרכיס ומלאמס כנריות חמלס פולח מותם מילוי (סח) וככל ישראלי ישמעו ויראו. מכון סלירק הכרוך בכ"ל פלווי נסכל על ססיה כן סורר ומורה (ב) : (ככ) וכי יהיה באיש חטא משפט מות. סמיימות כפרשיות מגיל סלס חמיס עליו חכיו לו המו סוף סילם למלצות רעה וימכול עכירות ויתמייך מיתה כב' דין (כא) : ותלית אותו על עז. רצומינו חמלו כל כנסקלין (טלין טו) כב) סמלל כי קללה חלשים תלוי וסמכך כ' כסיקלה (בג) :

זהל אור

(סח) לחכיו חייכ שעד טיקיה לו לח ולחס (ספריו) : (ע) כי (סז) וככל"ק מפורס, זה כוגה, כזוללי נסר למזו (מפלוי) כב (כ) : (סז) וככ"ק (ספריו) זולל ככסל וסוכן כין : (סח) עיין בקדמת ל' פ' כלהשית טרך פפיקורם : (ט) כב' מ' ילקוט תתקכ"ט ומתקכ"ל מוזס-לגדס : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) וככ"ה (ספריו) הכוו כל זה חפק יפה חולר וככנים כב' מ' ממתך (טה' קטע טז) : (עט) שוכנו נמי להרן לך הונט טנחת יהודת

טהנתנהן : (ט) עניינו שאות וחלוופ' הדבר והמצוות : (יג) ב"ה טשנה שנחר' ע"א א', ובנטרא שם טהרין בו בפני שנים, ומלקין אותו בפני שלשה, ועיין רשות' שם : (יג) והוא חזי טנה : (יד) פ"י הרגולו : (טו) וו' ג' מ' ילקוט תתקכ"ט ומתקכ"ל מוזס-לגדס : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) וככ"ה (ט) סליק' (ט) תנומתל ב' ח' , (ט) ילקוט תמקכ"ט : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) תנומתל ב' ח' , (ט) מילוט מגלה : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) סליק'

טנהן : י"ג ג'חדרון בה אביהו ואמה זינקון יתח קקדס סבי קרתה ויתרע בית דין אתרה: י' זינקון ?סבי קרפה בנגא דין סטי וכרי לייהי מקבל ?טימרנא גול בסר ?סבי ?טפר: כא זינרגטגה ביל נברוי קרפה באבניה ויטות יתפליע עבד דביש מבינך ובי' ישראלי ישמעון זידחן: יב ואורי יהי בגבר חותת דין דקטול

רשוי

מסלב כדרכי חכיו לanon מלמים יג) : אמרתו רקי השם כלל ממלים וממלון ממלין בו צפמי סלמה וממלון חוטו יג) טו). בין סורר ומורה חייכ חייכ עד טיגנוב ויחכל פרטימל יג) צעל וייטה חלי לוג יין טז) סמלל זולל וסוכן ומחלל חל מפי כסובלי יין זוללי צעל למוא יז). וכן סורר ומורה נסכל על זס סופו הגימת תוכה לסוף לועתו סוף סמללה ממון חכיו ומתקסט לימודו יג) וחכיו מולח יח) ועובד כפרשת דרכיס ומלאמס כנריות חמלס פולח מותם מילוי (סח) וככל ישראלי ישמעו ויראו. מכון סלירק הכרוך בכ"ל פלווי נסכל על ססיה כן סורר ומורה (ב) : (ככ) וכי יהיה באיש חטא משפט מות. סמיימות כפרשיות מגיל סלס חמיס עליו חכיו לו המו סוף סילם למלצות רעה וימכול עכירות ויתמייך מיתה כב' דין (כא) : ותלית אותו על עז. רצומינו חמלו כל כנסקלין (טלין טו) כב) סמלל כי קללה חלשים תלוי וסמכך כ' כסיקלה (בג) :

מקורי רשוי

מדוט נגרא, ילקוט סס: (ט) ספלי, סליק, מ"ט ט' ילקוט מגרא: (טו) ספלי, עיין סנד, ע' ט', מילוט נגרא ילקוט תתקכ"ט: (יז) מפלוי כ"ג כ' : (יח) ספרי, עיין סליק, ע"ב מ' ילקוט תתקכ"ט ומתקכ"ל מוזס-לגדס : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) וככ"ה (ט) סליק' (ט) תנומתל ב' ח' , (ט) ילקוט תמקכ"ט : (ט) ספלי, (ט) סליק, (ט) סליק' (ט) סליק'

דברים כא כב תצא

אונקלוס

ויתקפל ותצלוב יתבה על צליבא: נב לא תבית נבלתת על צליבא ארי מקבר תקברנה ביזטא ההיא ארי עלי דחוב קדם י"א אצטלב ולא תסאビית ארעך דיו י אללה יחב לך אחסנא: לא תחנו ית תורה דאהוק או ית אמירה דטען ותתפבש טהון אתקבא פתבנין

ריש'

(ג) כי קללה אלהים תלוי. זלוול מלך אליהם תלוי. ביהילם עניין הנתלים (ענ): כי קללה הוה שאלם עזוי כדמות דיוינויסלאל הס בכיו מצל לפסי חחיס טומאים בר) טזיו דומין וכזה לחדר געסה שר ווחדר גטפס גלסטיה ונתלה כל קרויה חוטו חומר הכל תלוי. כל קללה סכמך לו סון הקל זולול עז) כמו וווע קללי קללה נמלת בה): (ה) וחתעלמת. כוכס עין חילו חיינו לווקו (ה): לא תראה וחתעלמת. לג פרהה חוטו סתעהלט מגנו זכו פצעו וכזוטינו הילו פגעים קההה מתעלט וכוי' (ג) א):

יהל אור

כענור גמס פטייטה כת טמיגנד מהות נחנון, עיין (טמות ו כב) כס' הה' ו"ל וגכחוורי סס: (טנ) ולמה נחלו>Hello מנדף וועודל עז), ומה טהמוו נספרי סכל נסקלין נחלין כס דנרי יהיד, וכלהה כהכמים שהיין חולין>Hello המנדף וועודל עז): (ענ) הוה הלויע ערלט סטומלה סמיומסת>Hello סמת, כלוועל קלקול כספייר סטלט, וסומ מ"ט מ"ל בפניט ליטראט, וסער שמעריך כ"ליס כווע סנק ליטסל, וסומ סבכ ג"כ לטומלה, וכלמי פירוט וס, לא יונן חיומו מוק"כ ולעטעמלה מת מדאתק וגוו' מטען סקלנט נכלטו על כען הקروب לההלויע, סיפסיד קהויר וויהיחסו: (ענ) זמפני כפמד המויר ישיות נפס בני הילט: (ענ) כי פיהם הרכז נקריה כס ה' עליה, חיין נגרוש לה טומלה: (עה) שהס ילהו למלחה ויתלו מת היוכיכס כל יליינס טל הען: (עט) כי הילט הפלסה כתוב, כי תהו למלהמה: (פ) שטה ייהוע מלך עיינ ער עכון, וכדווע הטעט נוה יקוצט ווירידו התי נכלתו מן הען (יעוטה ה כט) וכן עשה למלהמת המלכיס סס, שטה הותם, זיהו תלויות על פעלים טהערן, ולעת צוות הטעט נוה יקוצט ווירידו מעל העליים (סס יכו כז), ומתקו"ה כתוב סכוא ט"ס ו"ל "יקוצט יוכיח", וכ"ק "גדשון יוכיח" ווילן לו נוימור: (סף) כ"ה ני' פגן ימיין, ופי' כי ישראליס קדושים כס, ווירידו התלויס נכלתי טמלה מת החרן: (פכ) כ"ה ני' המקו"ה, ופי' כי חיינו לכבוד המת, כ"ה נכלוז סהרטן: (ה) ואתה ערוד נכל זמת מהויב לכתיב, וולף כי נטע שלינו פלווד: (ג) מפקחות כי תנוך למלהמת: (ג) פי'

מקורי רישי'

רשות ר"א, והכטמים אוכרים שرك מנדרף ועובד עז) סכל"מ"ז ב', ולקוט מק"ל: (ה) מ"ט ב' מ': (סנהדר' מ"ה ב') וב"כ הרטב"ן וכל הנסקלין נחלין א) ספוי, כ"מ ל', ט', פס"ז, מילט הגרסילקוט מק"ל: דברי ייחיד הם והלכה בדברי החטאים איןנו נהלה אלא המנדף והעובד ג"ז: ט) וא"כ מלת קללה יכולה שתי לשונות קללה וקלות: ה) וכן ת"א ותתכשש, פי' כוכש עין כלו איננו דואחו, ושעוות לא תראה נרחים בכובשת עין, כ"א השב תשיבם לאחיך: ג) כנוון זקן ואין השבת אותה האברה

וְתַלְיָת אֲתֹו עַל־עַזִּים: בֶּן לְאִתְלִין
נִבְלָתָו עַל־הָעֵץ בִּיְקָבָר תְּקָבָרָנו
בַּיּוֹם הַהְוָא בִּיְקָלְלָת אֱלֹהִים תְּלִוִי
וְלֹא תִּטְמֵא אֶת־אַדְמָתָךְ אֲשֶׁר
יְהֹוָה אֱלֹהִיךְ נָרַג קְדֻשָּׁה: ס
כְּבָב אֶת־תְּרָאָה אֶת־שֹׂר אֶחָיד
אֵל אֶת־יְשִׁיּוֹ נְדָחִים וְהַתְּעַלְמָה

אבן עזרא

טחויל עניין הנתלים (ענ): כי קללה (ג) כי קללה אליהם תלוי. בעבר שברך השם (ענ), ועל דרך הפישט כי אליהם פועל (ענ), והקללה תבואה לבב טקים קרוב סתלווי (ענ), וויש לו סוד דבק בנפש (ענ), על כן ולא הטע את אדמתך (ענ) [ה] ונמטכה זו הפרשה בעבר הטלהטה (עה), כי בתחלת כי תצא (עט), והנה גבעון יוכיח (פ), כי משפט לא תליין איננו לבבוד המת רק לבבוד הארץ כי משפט הבנענים והישראלים (איננו) (פמ) (בס' ט"ח ט"ז) שווה (פכ): א לא תראה את שוד. אסילו אתה יוצא לטלהטה (ה), וזה דרך דרש (ג): ואספהו. אם הייתה שב (ג),

קרני אור

(ה) כל דרב נפסו, וכיום מקומכניים וכטלי פיס, ועל הכל ספסל שכנת לודס סכנדט וסחנינס מלס'ינול לארכיר נטאאמקו יט', ובקממת ססלווי סטכני, וולס סימס נכלת סמלס טלייש על כען, סי' גורמים לסכל בו ית' כטחטנס יוריאו סכנדט וווע סטומלה סמיומסת>Hello סמת, כלוועל קלקול כספייר סטלט, וסומ מ"ט מ"ל בפניט ליטראט, וסער שמעריך כ"ליס כווע סנק ליטסל, וסומ סבכ ג"כ לטומלה, וכלמי פירוט וס, לא יונן חיומו מוק"כ ולעטעמלה מת מדאתק וגוו' מטען סקלנט נכלטו על כען

מנחת יהודת

רשות ר"א, והכטמים אוכרים שرك מנדרף ועובד עז) סכל"מ"ז ב', ולקוט מק"ל: (ה) מ"ט ב' מ': (סנהדר' מ"ה ב') וב"כ הרטב"ן וכל הנסקלין נחלין א) ספוי, כ"מ ל', ט', פס"ז, מילט הגרסילקוט מק"ל: דברי ייחיד הם והלכה בדברי החטאים איןנו נהלה אלא המנדף והעובד ג"ז: ט) וא"כ מלת קללה יכולה שתי לשונות קללה וקלות: ה) וכן ת"א ותתכשש, פי' כוכש עין כלו איננו דואחו, ושעוות לא תראה נרחים בכובשת עין, כ"א השב תשיבם לאחיך: ג) כנוון זקן ואין השבת אותה האברה

מִתְּהִמָּם הַשְׁבָּב תְּשִׁיבֵם לְאַחִיךָ:
בְּוֹאָסְ-לָאָ קְרוֹזָב אֲחִיךָ אֶלְ-יְהִיד
וְלֹא יַדְעָתָו נַאֲסָפָתָו אֶלְ-תְּזָהָב
בְּיִתְּחָדָה וְהַיָּה עַמְקָה עַד דָּרְשׁ אֲחִיךָ
אָתָו וְהַשְׁבָּתָו לֹזָן: גַּו וּבָנָו תַּעֲשֵׂה
לְחַמְרוֹז וּבָנָו תַּעֲשֵׂה לְשָׁמְלָתָו וּבָנָו
תַּעֲשֵׂה לְכָל-אֲבָדָת אֲחִיךָ אֲשֶׁר
תַּאֲבָר מִמְּנוֹ וּמִצָּאתָה לֹא תַּזְכֵּל
לְהַתְּעַלְּם: סַם דְּלָא-תְּרָאָה אֶת-
חַמְרוֹר אֲחִיךָ אוֹ שׂוֹרָן נְפָלִים בְּדָרָה
וְהַתְּעַלְּמָתָה מִתְּהִמָּם הַקְּרִים עַמּוֹ:

אבן עזרא

(ב) עד דריש אחיך. וכי חטלה כלכך או בצווי שתפקדנו ביד נתן (ד) : והה تعالמת. טיטנכו לו קודס צידלנסטו הילג לרפסטו טלאג דבק עם לא תורה (ג), והזובייר שור ושה כל רמוני (ב) : והשבותו לו. סטהן צו בהטה (ו) : ג לא תוכל. בחביריו (ח) : האגה טלאג יאלל נגייר כדי למיו וממבעס ד נופלים. כתו רובץ (ט) , ומלת נוטלים ממעו מכון למלו כל דבר טעטא וולכל יטס כלל (ו) : הקם תקים עמו. ולא לבדק (י) , ויהכל וסמיינו עושה וולכל ימל (ג) ; (ג) לא כתו עוזב תעוזב עטו (שיטות גג ה) (יג) : תוכל לההעלם. נציגות טינך כלילו הייך רוללה חוטו (ג) : (ז) הקם תקים. זו טעינה לפטעין מטהו סכלל מעליו (ד) : עמו. עס צעליו ה) חכל חס טנק ויסכ נו ויחמל לו כויל וועלך מלש חס לרית לפטעין טענן פטור ו) :

קרני אור

מכירת מות טעומלה (חס למקיל) וכט' ר' ז' כמי כטב, יאל סכתב סט' זיל יט לו סוד לך ניכס, וסקוכת בענגול כי סגוף מוטן למליס ומקיים מומקס, וכטוכס דומס לנורמה, מפלני כי ממנו מוגננס, ומלס למ יקנוווטו סומס צוין, ועיזון ר' ז' : (ז) (נאמות גג 7) : (ז) ווועט כלו נכלז בנטומי : (ח) ופי' טהיין מהה רטמי, וכןן ת"ה לית לך רפסו להתכסלה, ועיזון לעיל (הט) : (ט) סכתוב (ט) סט' כלל נפילה ולרכינה : (ו) כי חס עמו, וכ'ה (ספרי) וכןן פי' ר' ז' : (יב) ועס ימאל על פירוק המטה, וכןן לפירקה וכןן לטעינה ז' כל עמו, פי' טהו יעוויל לך :

מנחת יהודה

האברה לפוי כבודו, או אבדתו מרובה מאברת חבריו, או כהן והאברה בבית הקברות : (ג) ויין כונדעת אונקלוס שתרגום, ותשכנת, לית לך רשו לאתכסאה וט' שטצא כבר את הטציהה כשלו תרגם לאתכסאה בהחפעל,

ר"ל לכנות עצך מהטזא שלא יתבע את שלו מירך (גלו"ג) :

וון

?אחוּך: ב' ואם לא קלב אחוּך יוֹתֵך וְלֹא יַדְעָתָה וְחַבְנְשָׁנָה לְנוּ בִּיתְך וְיַהְיֵי עַמְקָה עַד דִּינְתְּבָע אֲחוּך יְתָה וְתִתְבְּנָה לְהָבָד לְכָל אֲבָדָת אֲחוּך דִּינְתְּבָד מְגַנֵּה וְתִשְׁבְּחָנָה לִתְקַה רְשָׁו לְאַתְּפָסָה: ר' ז' תְּחִזֵּי יְתִחְמָרָא דְאֲחוּך אוֹ תְּוֹלָה רְפָן בְּאַרְחָא וְתִתְכְּבָשׁ מְגַהֵּן

ריש"

(ב) עד דריש אחיך. וכי חטלה כלכך או בצווי שתפקדנו ביד נתן (ד) : והה تعالמת. טיטנכו לו קודס צידלנסטו הילג לרפסטו טלאג דבק עם לא תורה (ג), והזובייר שור ושה כל רמוני (ב) : והשבותו לו. סטהן צו בהטה (ו) : ג לא תוכל. בחביריו (ח) : האגה טלאג יאלל נגייר כדי למיו וממבעס ד נופלים. כתו רובץ (ט) , ומלת נוטלים ממעו מכון למלו כל דבר טעטא וולכל יטס כלל (ו) : הקם תקים עמו. ולא לבדק (י) , ויהכל וסמיינו עושה וולכל ימל (ג) ; (ג) לא כתו עוזב תעוזב עטו (שיטות גג ה) (יג) : תוכל לההעלם. נציגות טינך כלילו הייך רוללה חוטו (ג) : (ז) הקם תקים. זו טעינה לפטעין מטהו סכלל מעליו (ד) : עמו. עס צעליו ה) חכל חס לרית לפטעין טענן פטור ו) :

יהל אור

חס מחה סט' נגייר תמלפסקו עמק : (ד) ווועט התחה הולך לדרכן פהספסו בינוי ע"י הייך נהמן טיטלמאן לנטיך : (ה) ופי' ג' תרלה וסתטטמת זעיזון ר' ז' : (ז) (נאמות גג 7) : (ז) ווועט כלו נכלז בנטומי : (ח) ופי' טהיין מהה רטמי, וכןן ת"ה לית לך רפסו להתכסלה, ועיזון לעיל (הט) : (ט) סכתוב (ט) סט' כלל נפילה ולרכינה : (ו) כי חס עמו, וכ'ה (ספרי) וכןן פי' ר' ז' : (יב) ועס ימאל על פירוק המטה, וכןן לפירקה וכןן לטעינה ז' כל עמו, פי' טהו יעוויל לך :

מקורי ריש"

(ב) ספרי, ב"מ כ"ס ב', מדרס מגדים, ילקוט סס : (ג) ספרי, ב"מ טס, ילקוט סס : (ד) ספרי למי' סכתוב סגלאש ב"מ ל"ב ה' מכיילת מסלטיס עס'פ (טשומ כ"ג ס') : (ה) ב"מ טס : (ו) ספרי :

דברים כב תצא

אונקלוס

אָקְמָא תְּקִים עַמָּה: הֲלֹא
יִתְּהַזֵּן דָּגְבָּר עַל
אֶתְחָתָא וְלֹא יִתְּקֹנוּ גָּבָר
בְּתַקְוִינִי אֶתְחָתָא אֲרִי
פְּרַחַק קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּלַי
עָבֵד אֲזַי: וְאֲרִי יִעַרְעַ
קְנָא דְצָפְרָא קָדָם
בְּאֶרְחָא בְּכָל אַיִלָּן אוֹ עַל
אָרְצָא אָפְרָחִין אוֹ בְּיַעַן
וְאָטָא רְבָעָא עַל אָפְרָחִין
אוֹ עַל בְּיַעַן לֹא תִּסְבְּ
אָטָא עַל בְּנִיאָה: שְׁלָחָא
תִּשְׁלַחַ יְתָא מְאוֹתָה בְּנִיאָה

רשוי

(ג) לא יהיה כלי נבר על אשא .
סְפָהָה דָוָמָה לְחוֹטָה כְּדַי שְׁתָלַךְ בֵּין סְלָנִיטִים
סְלָנִין וּוּ הֲלֹם לְמַס נִיחָוָת (ז): וְלֹא יִלְבְּשֶׁ
גָּבָר שְׂמַלָּת אָשָׁה . לִימַך לִימַב בֵּין
סְלָנִיטִים (ד). דַיְלָה סְלָה יִסְיר שָׁעֵל הַטְּרוֹס וְקָנָעָ
סְלָנִית (ט). וְלֹא יִתְּעַבֵּת . נָמָה הַסְּלָה
תוֹלָה הֲלֹם לְגֻסָּק כְּמַכְיָה לִידֵי פּוֹעַלְךָ (י):
(ו) בְּיִקְרָא . פְּלָט לְמוֹזָמָן (יא): לֹא תִּקְחַ
הָאָמָ. צְעוֹדָה עַל בְּנֵיה (ז) יְבָ: (ז) לְמַעַן
צְוָרָךְ (יח): וְבְיִקְרָא . נִקְרָא נִקְרָא תִּשְׁפַּת
(יט): וְבְיִקְרָא . נִסְמָכה זֹאת הַפְּרָשָׁה בַּעֲבוּר בַּדָּרָךְ (כ). יִקְרָא . בְּטוּ . נִקְרָא נִקְרָא תִּשְׁפַּת
(ש'ב א) (כל), וְהֵם טַנְזָרָת סְקָרָה (ככ) [ז], וְקָרוּב מְפָנָע (כג). אַלְפָת אַפְרָחִים נּוֹסָף בְּטוּ
אַלְפָת וּבְאוֹרוּךְ (יוֹטִי) לְבָב (כא) (כל), וְהֵטָעַם בְּבָב הַהֵוֹת אָמָם עַל בְּנִים
רוֹטָשָׁה (חוֹשָׁע י, יד), וְכֵן שָׁוָר אוֹ שָׁה (ככ):

יהל אור

(ז) וְכֵן חִיל (טולין קלט מ) סְפָלָם סְקָן וְסְכָנָה בְּדָנָר סְלָנִיטִים (ז) וְכֵן (סְפָרִי) לְרָעָת רַיְמָה בֵּין יְעָקָב: (יד) נָ
שָׁוּמָן, וְחִילוּס דִּין בְּעָוֹתָה סְנִינוּתָה כְּגַון לְחוֹוִיס וְטוּנְגּוּלוּס: נִמְלָחָמָה: (טו) סְמָלָת הַסָּהָה, סְלָה יְגַה לִידֵי זְנוּת,
וְכֵלָק "וְכֵן לְסִילְכָּה גַּלְעָל": (טו) נָיָל "וְלֹא יִזְדַּעַד" פַי' כִּי לֹא יִזְדַּעַד כְּלִי
גָּבָר מְלָה סְהָה, הַזְּהָרָה סְלָה נְכָטָלָל צָלָה כְּלִיָּה, וְלֹא יִלְכַּדְתָּה גַּלְעָל כְּלִיָּה סְמָלָת הַסָּהָה לִיכְטָל: (יח)
לְרָמוֹן וְסִכְתָּוֹן: (יט) מְוֹכָר לְנַקְנָה: (כ) רַיְמָה כִּי הַהְרִי שָׁוָר לְמַעְלָה הַמְּלָוֹת הַמִּתְּחָסָות לְדָרָךְ, לֹא
מְרָמָה לְתֹת הַהְרִיךְ (פ' מ) לֹא תַּרְחַה לְתֹת הַמּוֹר הַהְרִיךְ (פ' ד) וְכֵר וְהַת הַחְרִיאָת סְלִיְמָה גַּחַם כְּלִי (לְדִי"ה):
(כג) נִמְלָחָמָה נִמְקָוָס כ"ה: (ככ) כִּי עַל הַרְוָב לְלִמְדָה צָלָה כָּה"ה: (כג) וְעַל כֵּן נִקְרָא הַמְּקָרָה פָנָע כְּמָמוֹן,
כֵּעָת וְפָנָע יִקְרָא לְתֹת כּוֹלָס (קְהַלָּת ט יח): (כד) נָיָל "וְכָהָרוּעַ": (ככ) וְכֵן כְּתָב הַמּוֹרָה (צְמָמָח מַמָּמָה
gan') מְנַיֵּן הַוְהָו וְהַת כָּנו, כִּי חִין כְּפָלָה צָנָע נְעָר כְּמָלָס עַלְיוֹן וְלַעֲרָסָה כְּמָלָס וְרַחֲמָה

מקורי רשוי

(ז) וְכֵן דָעַת אָונְקָלָם שָׁתְרַגּוּם "לֹא יִתְּקַן גָּבָר בַּתְּקוּנִי" (ז) סְפָלִי, מַיְלָה כ"ט ה, יְלָקָוט סָס, פְס"ז, מַדְרָס
דָאַחֲתָא": (ז) וְכֵן הַיּוֹכְבָּעָא "אַיִטָּא סְעֵל בְּנִיאָה" וּבְכ"ה טְגָדָס (ח) סְפָרִי, מַיְלָה כ"ט שְׁחָסָר יְלָקָוט סָס, פְס"ז,
(סְפָרִי) הַנּוֹטֵל אֶם מַעַל הַכְּנִים, וְלַט"ז צ"ל שְׁחָסָר יְלָקָוט סָס, פְס"ז, מַדְרָס מְגֹוָס, יְלָקָוט
אֶתְס"ס בַּמְלָת עַל, עַיִן בַּהֲכֹה"ק סָה שְׁבֵיאָר בָּזָה: סָס: (ז) סְפָרִי: י"ג) סְפָלִי, טְולִין קָל"ט ה, פְס"ז,

מַדְרָס מְגֹוָס: (ז) עַיִן סְפָרִי, פְס"ז, מַדְרָס מְגֹוָס, יְלָקָוט סָס;

סְפָלִי

סְפָלִי

קרני אור

מנחת יהודה

11

תקה-לך למען ייטב לך והארכת ימים: ס שלishi חבי תבנה בית חדש ועשית מעקה לך ונגה ולאיתשים דמים בבריתך פיריפל הנפל ממנה: לאיתו רעה פרטך עזובין דילמא פוד

אבן עזרא

יטב לך. שההש יחטול عليك וייטיב לך (כו): והארכה ימים. באשר לא תכרת כל הcken שעוצבת העיקר (כו): ח כי תבנה בית חדש. נדבקה ואת הפרשה אחר שנלחמו והם בארץ החל בסתומות הבית (כמ): מעקה. מעטו ידוע טהוקות (ס"א טהוקות) (כט) ואין ריע לו (ג) (ו). וטרడק החזיאו טנוירת עקת רשות (תה' נה ד) (לג), והביא עצמו בעקה (לכ): הנפל. נקרא על שם סופו (לנ). ובן יוסת המת (עליל יז ו) (לד). וכן ובנדיר ערומים תשיש (איוב כב ו) (לה). ויתרוצצו הבנים (ברא' כה כב) (לו). וטלות רבות לאין טטר נקראו על שם סופם, לא נדע אם בן דרך הלשון, או הוא דברי נבואה. כמו ירדו עד דין (ברא' יד יד) (לו), עד נחל אשכול (בטר' יג כנ) (לה). על בן יעוב איש את אביו ואת אטו (ברא' ב بد) (לט), אחר מצות הביה טצת הורע והנטע, כי אחר שהוא בארץ יבנה בית וורע (מ): ט לא תורע כלאים. פירוש פ:

קרני אור

מל כולד חיינו נמצך מהר האכל רק מהר פמל כה [ו*] כי סגנוניות משל נמלאות פקיים מן גנותיהם המלמה הנמלת כרוכג נט"ח כמו נמלת נמלס, וכי טופער, כי טומוייס לסתכלן עלייכם כתוב ויימסלך זה הדין מיהד נזר ושה מפני בסוף אמרת לנו הכניות הניגוג נמלס. וגם מהר תכיר מהם מהם מה כולד, וזה בטפס נ"כ נסלהה כן: (כו) כמו שחמלת על להס וסילחת לנפשה: (כו) סלחת להס דכיה הפייס: (כח) ולמ"כ נמות הצער והגעע: (כט) כ"ה בגי' בגונה וכ"ה נמקו"ח ... (לו) פי' ולין חצר לו: (לט) וכ"ה דעת קרייקס (הגלו נד קלב) סכתכ, עקהת רשת. מעיך תחתיכס (עמוש כ יג) טין דוחק ומזוק, ומעקה לנגן כמושס, ורמייחי נ"כ מהתרגוס שתרגס, ותחמיך תיקא לנגרך" ותיקך מתניין חיק, סגורה דחוק ולר לנגן צו החרפן, כמו תפער לחרב, וכמו תפיק הספי: (י"י, לג) פי' נירה. וכ"ה דעת מיחט שחלקס נ"כ ענייניס (מחכרת מיחט שרכ עק): (לג) כי קיה רמיי לומר יפלול האלס: (לו) קיה לו לומר יומת כהדים: (לה) קיה לו לומר וכניי הלייט חפקיט: (לו) ולס נקרמו ניס עאל סיילמי מן הפטון, וכולס נקרמו ע"כ סופס: (לו) נמלcars כתיב, זכימי יהושע כהוב, ויקרמו נלפס דין כסס דג מניות (יונתן יט מו) הלא ע"כ מופן: (לו) ועדין לך כרתו הנטרכול: (לו) מהר כן ע"כ סופן, כי מדס ומשה מדין לך הוליזו נים: (מ) ויוה גמינות הטעיכיס נס

מנחת יהודה

מקורי רשי

יג) ספרי, ומיין קולין קמ"ב מ', כס"ז, מדרס מגרא, נטה שרה טהורות או יותר כדי שלא יחול הטפל, ילקוט סס: יד) מנות פ"ד ט"ב מרב"ה וספה פ"ג, בטנו: מ) עיין יהל אור אות ל"א ט) הכתוב קרוא חנומלה מ' מ', חנומלה ב' מ', דכ"ר פ"ז ר' ילקוט הגועל וחלה גוד לא נפל: ה) דהיו להו כלאי נפשיט וכלאי תמקץ פס"ז: טו) חנומלה מ' מ', חנומלה ב' מ', עיין ט"י (פעות כ"ט י"ג): י"ח) נרכט כי ומיין דכ"ר פ"ז ג': טו) ספרי, סכת ל"כ מ', ילקוט מק"ל: י"ז) עיין ט"י (פעות כ"ט י"ג): י"ח) נרכט כי

תְּקִדְשׁ הַמְלָאָה הַזָּרֶעֶת אֲשֶׁר תִּזְרֹעֶת
וְתִבְוֹאָת הַפָּרִים: ס' לְאִתְחָרְשׁ
בְּשֻׂרְךָ וּבְחָמֵר יְחֻזֹּוּ; יא לֹא תַּלְבִּשׁ
יַלְבְּשׁ שָׂעַטְנֶא עַמְרֶשׁ
שָׂעַטְנֶזֶ צָמֵר וּפְשָׁרְתִּים יְחֻזֹּוּ; ס' וְכֹפֵנוּ מְחֹבֵר בְּחֹדַא;

ריש'

קדש כבר פירשו מנחים בן סrox המסדרי במחברתו והוא מנורת קדש (מל') בעבר שיתערב זה עם זה (מן) [ז]: י' לא תחרוש בשור ובחמור. דבק עם הזרעה, והשם כתוב מנחים במילתו (מקירת מנקס ערך כל) ומידר סמ' ככלת טעם (יד) שעתנו. לכן עלינו לרבותינו פירשו טעם צווים וכן יג' (בב) :

יהל אור

(מן) שין קרני הו: (מן) כי טוטז סיה דרכם אקלת מעיקם גנו מלען ערבי פעל עקא (גוריוקימלעטען) כתמיונות אלה נורווע כלתיס וכון צעילה המתועשה (פטון שמולות): [ז] להעלה שמעייניס מעתק פס מס קיה נ'כ' תערובת פלא כדרך הרגיל, ועיין כתוב מינחס במילתו (מקירת מנקס ערך כל) ומידר סמ' ו'ל רמו נזך כלען, מפני סקס' מקנית מנקס פול יקל שטמיות, ו'ל יט כמנחות הלאינו מכות תלויות מהקרלה, ומפרקנו עלייפס על מחות דבר, ויט במנחות מנות מסר זיגיס נזיך, ומפעלים יוזה על זדקם, וניניס תיקון עולס, ולולוי סס יתחטו ברכות, ויט נמלות מנות, מהר לה יוכל מיש פאל למחרחח ולמה, ועל מה, ומדוע ומייכס, כי נשלך דבר מלען שלען, ולט ויר כסמעות חזיניס כי מס נזקס, כלzar לחמר משיח הלאני יעאכ, וכוכ ומקעס לה שאלת, חזיניס כריט לי וגו', מה כתוב להריו לו הרלמי שזכה בלחמי מגלה ספר כתוב עלי, כל חייט פאל ותאנטי לבב יודיעס כי הלאינו לם שלל ובם ונוך מנקס ניזומן נסרכות, וגס עולס ומנקס לה נוקם ביוס כగלותו כסמי, כי בס' תעלהך רכויו, וטהש מס דחומי תעטהו בזקל, ושמרתס וגמתרס מהר שאורו שטמיא, ועלי לדחומי ולעומות ולקייס מגלה ספר סכתובב עלי, ויט למאות מותם ועמיניס כרכח, ולולוי טורם שלט וטראיניט שמולחפס עלי סיימי מלבב פvais לפס וגהיטי כתוזנס וסקומלאט. לס' תוכן בורות תכנית, למן יאטס אנטקיס בצעי לנצח, וכיירו ויזען לפקחת הלאינו, ברמותס מנות מגנולית, ופקוקים גדויס, גס לנגוולס גדי ולגדורים מחמות, ולמאנחות מזיך, וגס לפס תלותות ותוליתו תלות גזען זוקרי מלריים כולם נקומות, פקודי ט' למת נזוק יפלאו, חס פלאנו כי גורה מלען סייז, וכל גנות מלען לת' טל צומיעס למחר מס כמלה נלמור, ומה שרטוי עיקרא ומס הלוותיס, הכל כלהר למלינו כי לם פאליס ספורה מס עד שכתוב נבדה פן תקדס, ילעינו כי יט לך מותם ומקרא, כי בכל מוקס הצלר ימהר פן, רכס לדורות עיניס ולבער סטומח, ולגנות טקי' רמשיך, למון מתינה במקורה ברכס ומן בטל מכתיל, ומלה פס שלגני כלהים, ותומי מלחם בסוותם עס חטומה בזוניות, כי בכווי פאיש לכיס ניכיס, ומעשרות ציאיס נלויס קרויס להלאינו, ולם נכוון להלאינו ולבמייס ולהלאינו להמאס, כי לה נשת כבאלס ונמ חנמ' תעוזה יפלאו בזון, כי חס בנט עלות גדייז, כתוס קימה, חז' מפתח סמור, ותהלמלם כגן, ונשינו נניות, ויקפלו גנגני טאנגולוטיס, ומל' נם ינום סוקוואר להאuro קמץ ונעמר ננתים בתוך סכלס, נטחנס בתבומה, וכטממו בכויס, כי נט' מוקס סכנת מרים וטלות מגל מגלי סכנת נניות, ונוועל אקלתינו, על כי גאניס יסתרגו ייסגע כי קמיס, וכטממו צממייס נטבxis וינחמייס נזוליס, ואמט דמ' אקוול לעזוב סקמ' עד בעט פט קיע' לנעכז'ן יקומוון ציאיס, גס וחת' נט' יסיך, ניזומס קלאס עטזינא, ונטלשו סס' סטטיטס, ולם נכוון לאסחות עז' ממקל, ולט כלען עז' פלי, ומצעני חלאן סכלס בלויס, ומכל' מעצ' אנטס, ואמאל סקמ' בל' מלילות קרמל, וכcli' חלק לוי וכسن, על כי רלהית סטנוק' מללה בזוע ענין, כי יט' סכלס למד' יקנוו ולשוני נשת קני', וכסי'ות כב' ינווקס בכורה ומיניס, וקמץ ונמ' תמל'ה, כי סכלוס קלמייך לשיז'ת תחלס כבר צאלס בעטלחת נס', וטה' קמ' שרמייט לסתות כרמל, וכרמל וקל' לכוכן, כבר סכליס ונטמפה ונטעלתו פלא סט' מל' וקי' לדס', סל' מס קל' פא טאנלאט כעל סכלס תנומת, וכמי' קמ' בקמ' סכל' סקמ' וטאנלאט קרט' לסט', וט' כי סטטיט סכמוליס וטאנלאט סטל' סכל' סטטיט תנומת, וטה' פלא צומושה סטמ' כטה' קמ' צומושה, וויל'ז' אקלס' מזול' צול'ן, בכורי סלא' וכוכרי כים מין טעווניס פד'ון, וכבר נטטנו מל' וטלט' ונטענו כטאנלאט צעלוין.

מקורי ריש'

הכרם כאחת: י(ל) והוא (ישעה ט"ה ח'), בטקרא מ', קדוין ל"ט מ', מולין כ"ג ב', נכוות נ"ל מ': שלענינו כהיב אל תנש ב"י יונ"ג (שבועות י"ח ב') יט' ספלי: ב) ספלי, כ"ח ב': ב"כ ב': ב"א) עיין כלתיס שנס לפני בצל' התלמוד היהתה נהג "תגע" וב"ה (מחברת פ"מ, ב"מ מ' ב': ב"ב) ספלי, לדס ס"מ ב', ועיין כלתיס העורך של פרחן ערך קדש) ואף כי בט' רשות' (ברא' י"ט ט') נאמר להריה "אל חגש ב"י" כאשר הוא בטקרה שלענינו, כבר הוכחתי שם שהרבינו הרים אינם לרשות' גטו, ב"א לר' יוסף קרוא (וכור לאברהם): י(ט) וחדר הנסיך כלומר מלאה הזרע, ותיא תבאות שנאנכש, ועיין (פ"ד) שיפורש מאימתו טלאה מתקדשת תשתייש (פ"ז) שאו גורץ בארכן) וענבים משיעשו כפול תלכון (פ"י) ששביבאה שליש': יג' עין (ויקרא י"ט יט) ובכארוי שם:

להוראות

מנחת יהודית

11 8

פה 169

דברים כב חצא

**יב גָּדְלִים תַּעֲשֶׂה־לֹךְ עַל־אֶרְבָּעַ
כָּנְפּוֹת כְּסֻותֶךָ אֲשֶׁר תַּכְסֵחַ־בָּהּ:
ס יַכְיִקְחַ אִישׁ אֲשֶׁר וּבָא אֶלְיהָ
וַיָּשָׂנְאָהּ יַד וַיְשַׁם לְהָעֵלִית דְּבָרִים
וְהַוֹּצֵא עָלָיהָ שֵׁם רַע וַיֹּאמֶר אֶת־
הָאֲשֶׁר הַזֹּאת לְקַחְתִּי וְאֶקְרַב**

אבן עוזרא

(יב) נגידים תעשה לך. אף מן הכלמים החטול על כל טעשו כי אין כח החמור ככח השור (מנ) [ח], ובעבור הזורייה, אטר שעתנו (מל), ובכבר הוכירו על רך הכל (מג), ושנאה. סופו כד): (יג) ובא אליה לך סמוך לכטוב יד) בנו: (יד) ושם לה עליית ובעונת פרט שהוא הצמר והפטשים לא אחרים. עכירה גורלית עכירה עכלה על לך פצעך כה) סופו לך ידי לanon קרע: את הטבחישים (מו) שהוא טוצה בפני עצמה פצעך כה) פצעך לך לדי לanon קרע: את האשה הזאת. מכלן מלין הומל דבר הלה תכזה (מן) והטעתיקים העתיקו כי זאת טוצאות תכזה (מן) והטעתיקים העתיקו כי זאת טוצאות היציות ביום (מע), ופירוש נגידים כתו בבניינה (ט), נגידים מעשה שרשות (ט'א) ו (יז) (מל), והטבחישים הוציאו מנורת נдолה (ט) [ט] ואנחנו מאטיניס. בדברי קדרטונו לבדים, והזיבור זה הכתוב לבאר על ארבע כנפות (ט), וננטך לשעטנו בעונה היציות שהוא מותר (ט): יג כי יכח איש אשה. נטכה הפרשה לדעת הטבחישים (ט), בעבור תכמה בה (ט) והאמת על דרך דרש שנפסכה בעבור הבית (ט), ואחר בן הבנד (ט), ואחר בן בעל הבית (ט): יד עלילות. כמו שבוט (ט): יד עלילות. הן אמת או שקר:

קרני אור

כלולקה נס לזרע נכמה, ומילס על עמי לנכנית מצלע מרים יוסר וכותיב זוק, כלט טנכמה סימן תלמוד פליש, וחין על סלמונה כסות, כי סומן כוכן וילב סלק, סמל סין קוץ בסתערבו במלחפת טול, לו מעט מוער קול נסתערבו נעירמת קוץ, נגסה בכל קוץ לטרווכיס ולין וכלן דנאל, סקוווט לקדום, וכטמול לטמול, כי מהמי סתערבו לך ינור וכל נידל, ע"כ מין כוכן למלאן, ורמוני לסתות נסקת קוץ, כלהר בנכול מעט מוער מרכז טමן בכלי מלאן טמול מה כלט וסוחה נסוקת טמל, ויט מסטומלים שחומריון פון מקוט, פון טטמל, ולמ' יוכלה נסוקת טמל מילו נעל ככס, ומה סטנס לטמהות סקוט ולמלל סטערון מהר נס כdot, ומולס ספנין וונגי סטעלס, וסטונטלס יוכימו עכ"ל, ועין (כ"מ מוכמת ק נד 48. מגנות הום בזוס, ע"כ כהנס פעם מהרת: (מע) ומי"ל נעל כל"ל נד 42) מסקני סד"ל פ"ז: (ח) ומין בן רעט ח"ל, חבל עיקד סטנס נמלוס ו מזוס קפץ כלטיס כי טמה יבומו לסרכנס: (ט) עיין כיב"ט ט"ס זרמו נס:

(ט) וכ מפכיס לסגנון צהורי ענן למולות ספבי הקדר (ט, חמאות למן נד 143): (ט) כי ממה סכתוב, ומכו להס זייתה על כני נגידיהם (כמד' טו לח) קויתו לומר למייב צליית כל מה טנקלה בגד, ואחסינו לין נו הילן צתי כנפיס לו סלט, וכן הכהוב עתה להודיע שמלין קויב צליית הילן צננד טיט צו חרנעמ כנפות: (ט) ודוקה לייסר כלטיס, ודרטינן סמוכיס: (ט) וכוה דעתה ענן: (ט) הפלמי כפ' הקודס, וכן דרך הלהים ותמו טיחכם צלייה ימד: (ט) כי טבגה בית מדרס (פ' ט): (ט) נס חלכלה שטנו (פ' יט): (ט) נס מהמו כי יקם ליט הפס: (ט) וכוה

מנחת יהודיה

אונקלוס

יב קרספדיין פטעבד לך על ארבע פגפי בסורתה די חכמי בה: י ארי יסב גבר אתחא ויעול לוגה נסנה: י וישי לה פסקופי טליין ונאפק עפה שום בישו יטראת אתחא קראנסביבית וועלית לוגה

ריש'

(יכ) נגידים תעשה לך. אף מן הכלמים החטול על כה החמור ככח השור (מן) ונאט שעתנו (מל), ובא אליה לך סמוך לכטוב יד) בנו: (יד) ושם לה עליית ובעונת פרט שהוא הצמר והפטשים לא אחרים. עכירה גורלית עכירה עכלה על לך פצעך כה) סופו לך לדי לanon קרע: את הטבחישים (מו) שהוא טוצה בפני עצמה פצעך כה) פצעך לך לדי לanon קרע: את האשה הזאת. מכלן מלין הומל דבר הלה תכזה (מן) והטעתיקים העתיקו כי זאת טוצאות תכזה (מן) והטעתיקים העתיקו כי זאת טוצאות היציות ביום (מע), ופירוש נגידים כתו בבניינה (ט), נגידים מעשה שרשות (ט'א) ו (יז) (מל), והטבחישים הוציאו מנורת נдолה (ט) [ט] ואנחנו מאטיניס. בדברי קדרטונו לבדים, והזיבור זה הכתוב לבאר על ארבע כנפות (ט), וננטך לשעטנו בעונה היציות שהוא מותר (ט): יג כי יכח איש אשה. נטכה הפרשה לדעת הטבחישים (ט), בעבור תכמה בה (ט) והאמת על דרך דרש שנפסכה בעבור הבית (ט), ואחר בן הבנד (ט), ואחר בן בעל הבית (ט): יד עלילות. הן אמת או שקר:

יהל אור

מורה (ח"ג פמ"ט): (מן) ולפי דבריו יסיך זור וסמור דוקה ולט כהמות מהירות, וכ"ה (מדרכ' מגדה) לפיה סהדור כוּה מפלגה גרה, ונראה נסמור כללו מוכל ויטס למזור ערל, ולער כט"מ הסור: (מד) וסמן מנות שטנו לך תורע קרמך כלמים: (מן) פ"י כבר כזיכו (ויקרמ יט יט) וכגד כלמים שטנו לך יעלת פליך, אך דרך כלל ולט פ"י מהו הכלמים כל נגד: (ט) פ"י כלן צייר מהו שטנו והו גך רק גמל ופסתיס, ושין קרני אור (כרכ' ד הכרה ח): (מן) כוּה דעתן כוּן צייר כוּן נסיך הילג כיסוי, ודעתם כי בגדיים הם לכחות לילא, וכגוניות הום בזוס, ע"כ כהנס פעם מהרת: (מע) ומי"ל (מנחות מג ט) ודרתיס מותו, פרט לכחות לילא: (ט) פ"י כבון כביה: (ט) פ"י קלווטיס וצוריים כמו גדיים תעסך לך וסוציא פה כלויות כלון גדייל, כי מנות זייתה לך רק לכחות פליט נדייל זכי צלייש פאנט: (ט) וכ מפכיס לסגנון צהורי ענן למולות ספבי הקדר (ט, חמאות למן נד 143): (ט) כי ממה סכתוב, ומכו להס זייתה על כני נגידיהם (כמד' טו לח) קויתו לומר למייב צליית כל מה טנקלה בגד, ואחסינו לין נו הילן צתי כנפיס לו סלט, וכן הכהוב עתה להודיע שמלין קויב צליית הילן צננד טיט צו חרנעמ כנפות: (ט) ודוקה לייסר כלטיס, ודרטינן סמוכיס: (ט) וכוה דעתה ענן: (ט) הפלמי כפ' הקודס, וכן דרך הלהים ותמו טיחכם צלייה ימד: (ט) כי טבגה בית מדרס (פ' ט): (ט) נס חלכלה שטנו (פ' יט): (ט) נס מהמו כי יקם ליט הפס: (ט) וכוה

גמורי רשי'

יפ"ט מ"מ, מדיס מגוזס, פס"ז, ילקוט תפקל"ב: (ט) ספלי, יד) להורות שטנות זייתה דוחה איסור כלאים: גטום ל' ט', ומיון לט"י פס, חזון מגוזס, פס"ז, ילקוט תפקל"ב: (ט) ספלי: (ט) ויקרמ יט יז, ועין זכ"ל

אונקלוס

וְלֹא אָשְׁבַּחֲתִת לֵת
בְּתוּלִין : טוֹנִיסְבָּא אֶבוֹהָא
גֵּא אֶבוֹהָא דְעַלְמַתָּא
וְאֶמֶת וַיַּפְקוֹן יִת בְּתוּלִי
עַוְלַמְתָא קִזְקִדְסָם סָכִי
קְרָטָא לְתֻרְיעָבָית דִין
אַתְרָא : טוֹנִיסְבָּא אֶבוֹהָא
דְעַלְמַתָּא ?סָבִיא יִת
כְּרָטָא יְהִבָּית ?גְּבָרָא
בְּרוּתִי ?לְאַנְתָּךְ זְסָנָה :
הַדִּין ?לְאַנְתָּךְ זְסָנָה :
וַיַּהֲא הוֹא שְׁוִי תְּסָקּוּפִי
מְלִיּוֹן מִימְרֵא אָשְׁבָחָת
לְבָרְךָ בְּתוּלִין וְאַזְנוּ
בְּתוּלִי בְּרוּתִי וַיַּפְרְסָדוּ
אַזְשִׁיפָא קִדְסָם סָכִי
קְרָטָא : טוֹנִיסְבָּא אֶבוֹהָא
קְרָטָא הַחְיָה יִת גְּבָרָא
וַיַּלְקֹון יִתְהָ : טוֹנִיסְבָּא
מְגַנָּה מָאָה סָלָעִין דְכָסָת
וַיַּתְנוּן ?אַבְוֹהָא
דְעַלְמַתָּא אַרְיָא פָקָשׂוּ
בַּישׁ עַל בְּתוּלָתָךְ א
רֵישָׁרָאֵל וְלֹהְתָהִי לְאַנְתָּךְ
לִית לְהָ רְשָׁע ?מְפַטְּלָה

רשי

(טו) אָבִי הַנָּעָרָה
בָּהּוּלִים . לשון רבים ולא יתפרק (טט)
בחירות וזקונים ועלותים (טט) : טו אָבִי
הַנָּעָרָה וְאֶמֶת . אם הם בחוים (טט) , או
טמוונה בית דין (טט) : יט וטעם כל ימיו .
מלנוֹן סְלִין רְצֹת לְהַטָּס לְדַבָּר כְּפִי כָּלִישׁ בָּח) :
(ו) ופרשׁו הַשְּׁמַלֵּה . כָּל יְהָדָה מֵצְלָמָיו) :
סְדָכִים כְּסָמָלה טו) כט) : יט) ויסרו אותו . מלקות כט) :

יהל אור

הַס לִי : (טט) וכט) סְפִיר) : (טט) ווֹס כִּיְל
יְתּוֹמָה יוֹלִיכָה כְּמָמוֹנָה מִכִּית דין : (טט) ווֹס כִּיְל
(סְפִיר) מַלְמָד צְזֹתָה כְּעַלְיוֹן , וְוֹפְיָלוּ כִּיְל הַגִּנְתָּה
, כט) : (טט) וְלֹמַגְמָלָה כְּס לִי : (טט) לֹמַגְמָלָה

מקורי רשי

טו) אין זו שפה טבש , אלא שטשאן ווועגן בענין
זה עד שיתחוירו הרוברים כשותה וכט' דעת רבען
(כתובות ט"ו א') זהה אחד מן הדברים שהוויה ר' ישמעאל
דורש מן התורה בפשט וכו' (סְפִיר) ודעת ר'אכ"י דברים
ככתבן (כתובות טט , טט' טט) ט' שהוא שפה טבש :

דברים כב תצא

אלָהָה וְלֹא־מִצְאָתִי לְהָ בְּתוּלִים :
טו וְלֹכֶךָ אָבִי הַנָּעָר הַנָּעָר קְרִי וְאֶמֶת
וְהַזְּצִיאוֹ אֲתִ-בְּתוּלִי הַנָּעָר הַנָּעָר קְרִי
אָלִזְקָנִי הַעִיר הַשְׁעַרְתָּה : טו וְאֶמֶת
אָבִי הַנָּעָר הַנָּעָר קְרִי **אָלִזְקָנִים אֲתִ-**
בְּתִי נְתָתִי לְאִישׁ הַוְּה לְאַשְׁה
וְיִשְׁנָאָה : יי' וְהַגְּהָה הַוְּה שָׁם עַלְילָת
דִּבְרִים לְאֶמֶת לְאִמְצָאָתִי לְבִתְךָ
בְּתוּלִים וְאַקְה בְּתוּלִי בְּתִי וְפַרְשָׁוֹ
הַשְׁמַלֵּה לְפָנֵי זְקָנִי הַעִיר : יה וְלֹכֶךָ
זְקָנִי הַעִיר הַוְּה אֲתִידָה אִישׁ וְיִסְרָרָ
אתו : יט וְעַגְשׁוּ אֲתִוּ מָהָה כְּסָת
וְנַתְנוּ לְאָבִי הַנָּעָרָה כִּי הַזְּצִיא שָׁם
רָע עַל בְּתוּלָת יִשְׂרָאֵל וְלֹוִידְתָהִיה
לְאַשְׁה לְאַיּוּבְּלָל לְשִׁקְתָּה בְּלִימִיו :

אבן עוזא

בָּהּוּלִים . לשון רבים ולא יתפרק (טט)
בחירות וזקונים ועלותים (טט) : טו אָבִי
הַנָּעָרָה וְאֶמֶת . אם הם בחוים (טט) , או
טמוונה בית דין (טט) : יט וטעם כל ימיו .
מלנוֹן סְלִין רְצֹת לְהַטָּס לְדַבָּר כְּפִי כָּלִישׁ בָּח) :
(ו) ופרשׁו הַשְּׁמַלֵּה . כָּל יְהָדָה מֵצְלָמָיו) :

מנחת יהודה

טו) אין זו שפה טבש , אלא שטשאן ווועגן בענין
זה עד שיתחוירו הרוברים כשותה וכט' דעת רבען
(כתובות ט"ו א') זהה אחד מן הדברים שהוויה ר' ישמעאל
דורש מן התורה בפשט וכו' (סְפִיר) ודעת ר'אכ"י דברים
ככתבן (כתובות טט , טט' טט) ט' שהוא שפה טבש :

אונקלוס

172

דָמָרְסָא ?גֶבֶר
וַיִשְׁבַּחֲנָה גֶבֶר בְּקַרְתָּא
וַיִשְׁפּוֹב עַמָּה: כִּי וְתַפְקִזְן
יִתְפְּרִזְיוֹן לְתַרְעֵמְרָתָא
תְּהִיא וַתְּרִגְמוֹן יִתְהֹן
בְּאַבְנִיא וַיְמֹתוֹן יִתְהֹן
עַוְלָמְתָא עַל עַסְקָדְלָא
צְוָת בְּקַרְתָּא וְיִתְגְּרָא
עַל עַסְקָדְלָא יִתְגְּרָא
מְבָרָה וְתַפְלִי עַבְדָדְלִיש
מְבִינָה: כִּי וְאָם בְּחַקְלָא
יִשְׁבָח גֶבֶר יִתְעוֹלָמְתָא
דָמָרְסָא וַיִּתְקַפֵּף בָּה
גֶבֶר אַוְיְשָׁבָט עַמָּה
וַיִּתְקַטֵּל גֶבֶר דְשָׁבָב
עַמָּה בְּלִחוֹדוֹתִי:
כִּי וְלַעֲלָמְתָא לְאַתְעַבֵּד
טְדֻעַם ?יִת ?לַעֲלָמְתָא
חוֹבָת דִין דְקָטוֹל אַרְיִ
כְּפָטָא דִיקָום גֶבֶר עַל
חַבְרָה וַיִּקְטְּלָנָה נְפָשָׁבוֹ
פְתַגְמָא חַבְין: כִּי אַרְיִ

בְּתוֹלָה מְאַרְשָׁה לְאִישׁ וְמְצָאתָ
אִישׁ בְּעִיר וַיִּשְׁבַּב עַמָּה:
כִּי וְהַזְּכָאָתָם אֶת־שְׁנֵיָהֶם אַל־
שְׁעַר וְהַעִיר הַהְוָא וְסַקְלָתָם אָתָם
בְּאַבְנִים וְמִתְהַרְתָּה אֶת־הַגְּעָרָה הנֻרָה קָרִ
עַל־דְבָר אֲשֶׁר לְאַצְעָקָה בְּעִיר
וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דְבָר אֲשֶׁר־עָנָה
אֶת־אִשָּׂת רַעַת וּבְעַרְתָּה הַרְעָ
מִקְרָבָה: סַמְכָה וְאַמְבִשְׁדָה יִמְצָא
הָאִישׁ אֶת־הַגְּעָרָה הנֻרָה קָרִי הַמְּאַרְשָׁה
וְהַחְזִיקִיבָה הָאִישׁ וַיִּשְׁבַּב עַמָּה
וּמִתְהַרְתָּה אֲשֶׁר־שְׁבָב עַמָּה
לְבָהָר: כַּו וְלַנְעָרָה ולְנֻרָה קָרִי לְאַזְתַּעַשָּׂה
דְבָר אֵין לַנְעָרָה לְנֻרָה קָרִי חַטָּאת מִותָּה
כִּי פָאָשָׁר יְקָום אִישׁ עַל־רַעַת
וְרַצְחוֹ נְפָשָׁת בְּנֵי־הַדְבָּר הַזָּהָה: כַּו כִּי

רש"

הדבר (ט) : כִּי שְׁעַר . טְקוּם שְׁבָת זְקִנִּי לְהַעֲלֵד סְמִלָּה לְהַ
הָעִיר הַנָּהָר הַכְּתוּב קָרָא הַמְּאוֹרָתָה אֶשְׁתָּה
רַעַת (ע), וְלֹא נִכְלֵל לְדַעַת הָאֱרוֹיסּוֹת כִּי
אָם בְּדָבְרֵי קְבָלָה (ע) : כַּו כִּי . יִתְכַּן שְׁלָא
הַפְּכִימָה הִיא וְלֹא יָדַעַת עַד שְׁבָא וְאַנְפָה עַל
פְּסָמוֹן זְכוּר מְשֻׁמָּן כִּי חָנוּמָה סִיחָה וְצַחְקָה
עַמְלָמָה כְּלָלָס כְּטוּמָה עַל מְבִילוֹ לְכָרְנוֹ וְלְכָוְנוֹ לְכָלְסוֹ כִּי כָּה לְלָמָד . וְגַמְלָמָה

(ט) כִּי לְנִקְנָה גָּלִי, זְפִי, כִּי יַכְהֵה כְּדַבֵּר כֹּה סָלָה
הַנֻּרָה כְּתוֹלָה וְסָבָה הַלְּלָה טָהָרָה לִי: (ע) כִּי
מְנַחַת יְהוָה
טַקְוִרִי רַשְׁיָה

לְהַזְּרִיא אָמָבָא עַלְיהָ אַרְשָׁה סִיתָתָה בְּהַהְוָא עַובְדָא
דְהַרְדוֹתָס פָּמָבָט חַשְׁמָונָאי (ב'ב' נ' ב') (הַזְּכָרָן) וְחַנְסָתָח
בְּאַחֲרִיהָס" ב'ב' בְּרַדְיָא נ'ב', וְחַנְסָתָח "מְאַחֲרִיהָס"
בְּהַטְבָּחָה הַסְּפָרִי אֲשֶׁר הִיָּה לִפְנֵי הַרְכָּבָן, וְהַטְבָּחָה אַחֲרִיהָס
עַלְיהָ לְאַחֲרָ שְׁגַטְרָ דִינָה שְׁחִיבָטָה דָמְדָא דְכַמְתָה דְמְטָא וְלֹא לְחִיבָעָה קְמִילָנוּ: (ו) פִי
הָעִיר

בישודה מצאה עצקה הנעל הנערה קרי המארשה אין מושיע לה: סכח כי-ימצא איש נער נערה קרי בתוליה אשר לא-ארשה ותפשתה לשכב עמה ונמצא: בת נתן האיש השכב עמה לאבי הנעל הנערה קרי חמשים כסף ולזרתהייה לאשה תחת אשר עפה לא-יובל שלחחה כל-ימיו: סgan לא-יקח איש את אשת אביו ולא יגלה בנת אביו: סב לא-יבא פצע-ידבה בס"ת אשכזב

בן עורא

למד וכו' י"ח) י'): (ה) לא יקח. אין לו נא שצקה. בן עקה. יתבען לקומין וליין קדוטין טופסין נא א): ולא אנוסה לא טפotta (עט): א לא יקח איש גלה בנת אביו. זומלת ינס צל מכינו קרלויס לזכיו ב) וכרי ככר מוזכר מליח ואת הפרשה (ב): ב פצע דבה. ביצים מזוס ערמות חמץ חביר ג) הלו ענול מל זה בלא אבר (ג) (ס"א חמץ) (ד) ואטרו המדקדקים בconi לחון (ה) ולסמור له לעז יכל מזור (ג) וזה רחיק: למלר סלון מזור הלו ממייבי כריות (ג) שפכה. זה האבר (ג), שטמנו ישך מיטוי וק"ו ממייבי מיטות ב"ד (ד) סלון בעריות מיתת ב"ד סלון נא כתת (ג) ד): (ב) פצע דבה. סגולתו (ו) או סגולתו ציליס צלו (ז) ה): וכרות שפכה. פנクラט. פגיד וסוב חיון

יהל אור

(ג) סלון יקם חפילו מונסת המכינ: (ג) פ"י סגולתו קדוטין (ט) (עט) וליין לה מספט מות: (עמ) ודכר בכתוב נהווא לדון נא שיתכן שפכה: (עמ) לפ"י סלמר ותפסה, ותפיסה היה נמלוג: (ג) בדעת ר"ע (ינמות מות (ה) הכל חכמים הומרים גותל הדר למסת המכינ ומופתת המכינ:

מקורי רשי

(ז) פסחים כ"ס ב', סינט' ע"ג מ', וע"ז מ', ילקוט טס: (א) קדוטין ס"ג ב': ב) עיין יכמת ד' מ', טס מ"ט ט', טס ג' מ': ג) ויקלח ימ' י"ד: ד) ספרי, יכמת מ"ט מ': ה) ספרי, יכמת ע"ס מ' ילקוט טס: אביו פובר טשומ ערות אחיו אביך לא תנלה, וטשומ ולא גלה בנת אביו: (ב) ואין להקשות דהא הפסיק עם פצע דבה, "ל דכין דאין להם בניהם אינו נקרא הפסיק: (ג) הוא נקרא ספרי דושמרת יבם דאבי, דהיא גותה ערות אחיו. אביו שתויה בכרת כטש"כ ואיש אשר ישכב את דודתו וגורה ערירום יטותו (ויקרא כ' ב'): ד) שנקרוא ספרי: (ב) ורגואיל ואיבא כיה כרת, א"כ כלאו ק"ז גמי מפזר הוה, כיון שהוא מהיני כריתות, ושומרת יבם של אביו כברת שהיא דודתו: (ז) פ"י שנבראו, תרומות ירושלמי ויבקע עצי עולה (ברא' כ"ב נ') ופצע קיסין לעלתא: (ז) פ"י שנדרה ונכתהו הביצים שלו: אבל

אונקלוס

במקלה אשכחה צוחת עולמתא דמארסא זלית דפריק לה: מהרין ישכח גבר עולמתא בתפקיד אריה לא ט ארפא ויחדנה ישבוב עטה ווישטבזון: בט וויתן גברא דישקב עטה לאביה אד-עלמתא טשין סלעין דכסף ולת תה לי אני חלפדי עניה לית לה רשות? מפטירה כל יומתיה: א לא יסב גבר ית אפתה אביה וילא גלי בנטא דאביה: בלא רבי דפסיק ודמחבל

רשי

למד וכו' י"ח) י'): (ה) לא יקח. אין לו נא שצקה. בן עקה. יתבען לקומין וליין קדוטין טופסין נא א): ולא אנוסה לא טפotta (עט): א לא יקח איש גלה בנת אביו. זומלת ינס צל מכינו קרלויס לזכיו ב) וכרי ככר מוזכר מליח ואת הפרשה (ב): ב פצע דבה. ביצים מזוס ערמות חמץ חביר ג) הלו ענול מל זה בלא אבר (ג) (ס"א חמץ) (ד) ואטרו המדקדקים בconi לחון (ה) ולסמור له לעז יכל מזור (ג) וזה רחיק: למלר סלון מזור הלו ממייבי כריות (ג) שפכה. זה האבר (ג), שטמנו ישך מיטוי וק"ו ממייבי מיטות ב"ד (ד) סלון בעריות מיתת ב"ד סלון נא כתת (ג) ד): (ב) פצע דבה. סגולתו (ו) או סגולתו ציליס צלו (ז) ה): וכרות שפכה. פנ克拉ט. פגיד וסוב חיון

אונקלוס

דברים בג' תצא

174

למעל בקהל אֱלֹהִים: וְלֹא
יָדַבֵּר טָמֵרָא לְמַעַל
בְּקֹהֶל אֱלֹהִים אֲפִלְלָא
עֲשִׂירָה לֹא יַדְבֵּר לְהָ
לְמַעַל בְּקֹהֶל אֱלֹהִים: וְלֹא
יַדְבֵּר עַמְגָאִי וּמַוְאָבָאִ
לְמַעַל בְּקֹהֶל אֱלֹהִים אֲפִלְלָא
דָּרָא עֲשִׂירָה לֹא יַדְבֵּר
לְהָדָן לְמַעַל בְּקֹהֶל אֱלֹהִים
עַד עַלְלָם: הַעַל עַסְקָדְיִ
לֹא עֲרָעָז יַחֲנוּ בְּלִחְמָא
וּבְמִיאָבָאָרְחָא בְּמַפְקָכוֹן
סְמִצְרִים וְדִינְרָעְמָקִית
בְּלִעְםָ פָּר בְּטוּר מַפְתָּחָר
אַרְבָּם דִּי עַל פָּרָת
לְלִפְנֵי תְּהִוָּה: וְלֹא אָבִי תְּ

**אַרְם נְהָרִים לְקָלְקָה: וְלֹא אָבִי אֱלֹהִים
לְשָׁמָע אָלְבָלָעָם וְיַהְפָּךְ יְהָה אָלְהִיךְ לְךָ אַתְּ**

אבָן עֹזָרָא

ריש'

וזהרע: בקהל ה'. הטעם (שלא) ייחשב כאחד טקהל ה' שיקח בת ישראל (ז), ובן עטוני (ח) מוביל (ז): (ג) לא יבא טמור בקהל ה'. ולא עטונית (ט), מואבי ולא מואבית והעד הנאמן רות (ז), והכתוב שאמר "לא תבוא בהט" (ט'א יא ב), על נשוי שבעת הנזום (ט'), גס הכתוב בעזרא "ויבדלנו כל ערבי" (נחותה טעה קעלו קיעלו למכתס למחטיכס: בדרכן). (ג) הם (הנזכרים) (ז'כ) הזוכרים (ז'ג) ושם

פירשתי: ג' טמור. אוחיל הבא טן העניות (ז'ז), והשניים טטיין נומפין (ט'ז), כטמיין, נהרסו טמנורות (Յואל א זז) (ט'ז), ואחריהם אמרו כי הוא שם נוי, ויישב טמור באשרוד (זכירה ט זז) (ז'ז), כי הרחוק הוא שיקרא שם ישראל, ואף כי בעת היושעה בשם גנאי (ז'ז), והמתרגנס תשש דרך קצחה ודרש (ז'ז) [א]: ו יהפוך. שהיה בלב

קרני אור

[א] ולא יעצמי מל מי מכם תרגומיס יכון, כי ה'ז (ז) כיון סלון הלו רהויס להולד, הרי נסוחין כלנו מושירין, ומס נטוב סכנן סיס לפני סרולכ'ע נטלה: (ח) למ יקה בת יטחן: (ט) המכ יטחן טבוס כמיום ליגחן, מלווע יטמער דרכ קלוס, וויכן יקם עטונית: (ז) רות כמוה נס בלקחה צוענו: (ז'ז) ולס על מוהניות ועתוניות הכתובים כרמל כתוב (מ'ז יט ה): (ז'ז) כ"כ ני' המקו"ח ופי' טל כנזכרים (כעורה ט ה) והס סכעת הגויס וטטוריון עס הנקבות: (ז'ג) וולס הני' "כוכרים" הוול מה סכתוב (נחמייה ג ה), צויס הכהן נקרלה בספר מגה כהוני קעס ומליה כתוב צו, אולס למ יכו עטונו ומומבי נכהן האלקיים עד אולס, וכפsson ג' כתוב וויכדילו כל מרכ מיסרעל, והס הוכלים מעמן ומוהק וכט' זל קרע למ' נטמיה ערלה, וכן נברכה מקומות: (ז'ז) כויה הכהן מקייני כתיבות, ומחייבי מיתות זייד, וכנה הוול ור: (ז'ז) כי ברתו זר: (ט'ז) טברשו גור: (ז'ז) ווול סס הומה, וועליה מושיר למ יכון ממו: (ז'ז) כי כל הכתוב טס הוול לנעת לייטעה, וולו למ קרלה הפת יטראעל הפלינו מי סגה מן כתירות נסס גנמי: (ז'ז) והמקו"ח גרמס, תפטע

מנחת יהודה

מקורי רשי'

(ז) אבל טוהר הוא בנירור, שהטורה אמרה בקהל ה', ז) טלי, יכנות טס: ז) טלי, יכנות טס ב' פס' ז: וקהל גרים אין נקראים קהיל ה': ט) נר עטוני הכא (ז) טלי, יכנות פ' ז: ז)

פערוי

הַקְלָלה לִבְרָכה כִּי אֲהַבְתָּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְלֹא־תִתְהַרֵּשׁ שְׁלָמָם וְטַבְתָּם פָּלִימִיךָ לְעוֹלָם: סֶם רַבִּיעִי חַלְאַתְתִּעְבָּ אָדָמִי כִּי אַחֲיךָ הוּא לֹא־תִתְהַעַב מִצְרָיִם כִּי־נִגְרָה הִיִּת בָּאָרֶץ: טֶבֶן בְּנִים אֲשֶׁר־יִזְלֹדוּ לְהַם הַזָּר שְׁלִישִׁי יִבָּא לְהַם בְּקַהַל יְהוָה: סֶם כִּי־תִתְצָא מִחְנָה עַל־אִיבִּיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִפְלָךְ דָּבָר רָע: יְאַכְּיָדָה בְּךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע בְּךָ גָּבָר דַּיְּךָ אִתְּיָ רַבִּי

אבן עוזרא

בלעם קלל ולא עובו השם: י כ"י תצא מהנה. והוא הטענה שיצא אל האויב ושם הארון והוא טחנה קטן (כ) איננו מהנה הנගול (כ), כי שם מהירות עשוות (כג) (ח) לא תהעב אדם. למלי הופיע טלית מצרי. מכל וכל צילו במלחך: לא תהעב סכיבות הארון (כג), וברור כי טטה סקרה טשחית (כד). ונופכת זו הפרשה בעבר טלהמת מדין, שהזוכה דבר בלעם כי זורירות הם בעבר אחותם (כח), והארון היה עם הטענה שיצא על מדין (כט): מכל דבר רע.

מושליין מיד יב) כה למדת טהומתיה של קסלו מן שאורנו שאורנו סולנו במלוט כהו וכמהתילו מוליילו מן בטולט זה ומן בטולט נג'ל לפיקד קדום במלחך לען נתפה זוכן מלiris טעטטוס וחילו טהומתיה נטענו: (י) כי תצא וגוי ונשמרת. טאנן מקמן להם דור שלישי וגוי. יי) וטלר הומנות

ידל אור נסחתת למלחתה: (כג) ולכך טיטה המהא קלא, וקיים מקרים מכל לדרכ רע: (כח) מה טהומת טהומת (פ' יט) מזר לג יסיה טהול מקרת לילה, יפלט טהומת מקרת נקרת מתחית כמ"ט וטחת טרלה (נראה' לח' ט): חייתם קיו מהיות טטויות סכיב הילון: (כג) חכל טאהת יהודת

מנחת יהודת

ט) ספלי, ילקוט סס: י) פסוק יט: יא) סמי נמי החומשים הגוי, "בטירוף" פ"י כשהייתם עוד טהורם ובסובלל ובקוור בספרי בדרכ בשעת טרופיכם" וכ"ה אילוקוט תחקל"ג, בשעת טירופיכם ובפט"ז "בדרכ בשעת צרתיכם": יט) ובספריו, טכלה שנאמר: קראת אלה לשולם, יכול אף אלו בן, חיל לא חדוש שלוטם: יט) עיין תשבי לה"א בהדר ערך נטמי שכתוב זיל נג'ורי, נוראים רזיל בדביריהם במלת לנטרוי, והיא במקומות כל וכל, ריש הטרש בין לנטרוי ובין מכל וכל, כמו שפי' רשיי, לא תהעב מצרי טכל וכל, וצריך עיין שם" ועיין וכור לאכראת מה שתביא דעת הרמב"ם וסבירת הרא"ש, ועל שורם יבוארו טה שפי' רשיי זיל כאן: יג) ונמלטתם עמהם בימי הרעב בכבוד נдол (רב"ח): יט) לפי ששם פיטקת הקורבה כדכתיב לטען תסגר באוני בגין ובן (שנות "

כט

אונקלום

אללהך לך לא מון ב?עם זההך יי אללהך לך ית לנטין לברכן אל רחמסך יי אללהך: לא תחביע שטמחון וטבתהון כל יומיך?עלם: לא תרחק מצראה אלי: דיר הויתא בארצה: ט בנין די יתילדו להוון דראתיתאה ידביבהו זמעל בקהלאדי: ארי תפוקטשריתא על בעלי דבקה וחתסתמר מלמדים ביש: יי ארי ימי בך גבר די לא ימי רבי

רשי

קספיים כטילוד יט): (ז) לא תדרש טהומת. מכלל טהומל עמוק יטב בקליבך יט) יכול אף זה כן יא) טל לם מילוט טלומס יה): (ח) לא תהעב אדם. למלי הופיע טלית מצרי. מכל וכל צילו במלחך: לא תהעב טלית. מכל וכל צילו זורקו זוליכס ליהול מה טנס טאיו נכס אלכניין בצעט קדמך יט) בנים אשר يولדו להם דור שלישי וגוי. יי) וטלר הומנות

דריך דרכ" ריל מה שתרגנס יוכ"ע טס "ויתוינן יטראול צילאדור דכו נה כנוילין" הום דרכ ולם פסט ועיין קריי הור: (כ) וסועה ממנה טכינה טס הילון: (כח) טכו מהנה יטראול: (כח) כי טס נמדכער במקום חייתם קיו מהיות טטויות סכיב הילון: (כג) חכל מקורי רשיי

ט) ספלי, ילקוט סס: י) פסוק יט: יא) סמי נמי גי' סילקוט: יב) ספלי: אילוקוט תחקל"ג, בשעת טירופיכם ובפט"ז "בדרכ בשעת צרתיכם": יט) ובספריו, טכלה שנאמר: קראת אלה לשולם, יכול אף אלו בן, חיל לא חדוש שלוטם: יט) עיין תשבי לה"א בהדר ערך נטמי שכתוב זיל נג'ורי, נוראים רזיל בדביריהם במלת לנטרוי, והיא במקומות כל וכל, ריש הטרש בין לנטרוי ובין מכל וכל, כמו שפי' רשיי, לא תהעב מצרי טכל וכל, וצריך עיין שם" ועיין וכור לאכראת מה שתביא דעת הרמב"ם וסבירת הרא"ש, ועל שורם יבוארו טה שפי' רשיי זיל כאן: יג) ונמלטתם עמהם יט) ואומר עליה לכנייכם פטרו ובניכם לבניהם, ובניהם לדור אחר (ייאל א' ג') (חווקני):

15

11

אונקלוס

דברים בג' תצא

176

טקרה ליליא ויפוק
למברא למשrichtא לא
יעול לנו משrichtא:
יב ויהי למשני רטשא
יסחי בטיא ובטעל
שמשא יעול לנו
משrichtא: י ואחר מתקון
יהיך מברא למשrichtא
ו�포ק פטן לברא:
יד וסבṭתא תהיך לך על
זינקייה בטהר לברא
ותחפר בה ותתוב

**מִקְרָה־לִילָה וַיֵּצֵא אֶל־מִחוֹץ
לִמְחַנָּה לֹא יָבָא אֶל־תֹזֶה הַמְחַנָּה:
יְבָ וְהִיא לִפְנוֹת־עֲרָב יַדְחֵץ בְּמִים
וְכֹבֵא הַשְׁמֵשׁ יָבָא אֶל־תֹזֶה
הַמְחַנָּה: יג וַיַּדְחֵץ מִחוֹץ
לִמְחַנָּה וַיֵּצֵא תְּהִיא לְדֹךְ מִחוֹץ
תְּהִיא לְדֹךְ עַל־אָזְנָה וְהִיא בְּשַׁבְתָּה
חַזֵּץ וְחַפְרָתָה בָּה וְשַׁבָּתָה וּבְסִיתָה**

רשוי

כטעם הסכנה יג): (ימ) מקרת לילה.
ליבר סכום בכוה ט) יד): ויצא אל מחווץ
למחנה. זו מ"ט: ולא יבא אל תוך
המחנה. זו מלהת נסח ט). וקסול
ליקכם למסג נויה וכ"ט למחנה סכינה טו*):
(יב) ויהיה לפנות ערב. סמוך להערב
סמסו יטבול טלית טוור כלוח כערב הסמץ טו):
(יג) ייד תהיה לך. כתלגומו טו) יג) כמו
חישט על ידו ייח): מחווץ למחנה. חוץ לטנן יז):
(יד) על אונך. נבד משלול כלי טמייסך:
אונך. כמו כל זייר יז*): ולא יראה בך.

והעד שאמר הכתוב, וישלחו טן המחנה כל צרווע וכל וו וכל טמא לנפש (בטדר' ה ב),
והטעם כל טמא טטמא (טט) ולא טמא יום (טט): יד אל"ף אונך. טופט (מל), טנורת והוננות
רחצו (ט"א כב לח) (טט): וכסית. כי כל דבר נראה לעיניים והוא טנונה יולד דמות

לנפש ולנוף כטו הקרי (כו): יא מקרת.
הט"ט טשרה (כה), ומטקלו, משדה אהוזתו
(ויקרא כד טו): יב לפנות ערב. כטעם,
בי פנה היום (ירטיה ו ד) (כט), נם חזוק
הוא זה לדבריו חוויל (ל), והטכחים
אטרו (לט), כי לפנות כטו לפני (לט), ולא
אטרו כלום וויא כי טומו כאשר יהל הערב
לפנות (לט), והנה אחר שאמר הכתוב לפנות
ערב, אמר וכבאו השטש הנה קודם הערב (לט),
וכן, לפנות בקר (שפטות יד כז), קודם זרזה
הישטש (לה): יג ייד. מקום (לו), כטו,
יד הירדן (כטדי יג בט), נם זו ראה (לו),
בי טטחנה ישראל לא יצא בעל קרי ולא
כל אדם בשעת צורך ואף כי התינוקות (לט),

יקל אור

(לט) ויטיה טי לפנות מרוב, קודס הערב, ולט"כ
כגועה הסמס: (לה) קודס ציוגה הזכיר וכוגע וליטמת
סמס: (לו) וכן ת"ט מתקן וכן פ"ר רס"ז זל:
ולנסס: (כח) כמ"ס מזמס, ולנסס סקונ"ג להסלון
נו"ן מנ: (כט) וסימול דקללה, כי ינטנו גללי ערב,
(לו) טידנער כלון ממחנה קפן: (לה) ובכ"ק האתיקוס:
(לט) חקלים, עיין פ"ר הק' זל (כט' ה ב):
(טט) כמו נמל קרי: (מל) וכחלרו על כל זיין זל,
וכן ת"ט וכן ספוקה ערד כערב סמס סהו
טייריך הסמס, וליינו טהור עד כערב סמס סהו
כיהת הסמס, וזה ספוקה הו מהזוק להס, כי כן
כתוב להז", וככוגה הסמס: (לה) כ"ה דעת ענן,
וימני זיין סטפו" פ"ר רס"ז זל: (טט) וכן תיוכ"ע סס
ומלטו "לון" וכן הביה הילדי נטרכ "לון" נסס ר'
וונכ אונך נטרכ אונ:

מקורי רשוי

מןפי קדמתה קמלון, כי כמלחמת מדין קיה קמלון
עמם: (כו) כי כל דניר מתעכ ומלהוס כו רע לנוף
ולנסס: (כח) כמ"ס מזמס, ולנסס סקונ"ג להסלון
נו"ן מנ: (כט) וסימול דקללה, כי ינטנו גללי ערב,
וכוגע מהר חלות סיום: (לט) דעת רז"ל לפנות קודס
טייריך הסמס, וליינו טהור עד כערב סמס סהו
כיהת הסמס, וזה ספוקה הו מהזוק להס, כי כן
כתוב להז", וככוגה הסמס: (לה) כ"ה דעת ענן,
ומלטו "לון" וכן ספוקה: (לה) פ"ר ספוקה וכוגע
חהרי זוּג הסמס: (טט) וכוגע תמלת הערב סמס:

מנחת יהודה

טו) כי דרך האדם לראות בלילה וח"ה אם יקרה בזום: יג) יווטמי צבת פ"ג ס"ז: יד) ספמי: טו) ועיזין (פוחים ס"ח א') מהזען למבחן זה מהחנה טו) עין ספמי: יז) וכ"ק ספמי, ילקוט מתקל"ד:
שכינה, תוך המחנה, זו מבחן לוויה, וαιי"ש בפי רשי":
(טט) "וְאַתָּה" יופי טקום: יז) עין (למטה כ"ה י"ח)
ובמנחת יהודה זאת כ"ט: יז) וכן ת"א יוב"ע, ישרשו יין והאל"ף גוספה:
ויאמר

את-צאתך: טו פ' יהוה אליך מרתה לך בקרב מחנה לך ציליך ולתת איביך לפניה ויהה מחנויכך קדוש ולאיראה בה ערות דבר ישב מאחריך ס ט לאיתסניר עבר אל-אדני אשוריינצל אליך עם אדני: עמך ישב בקרבר במקום אשורייבחר באחר שעיר בטווב לו לא תוננו: ס י לאיתהיה קרשה מבנות ישראל ולא-יהה

אבן עזרא

טו ערחות דבר. בטעשה ננאי בנפש (מן) או דבר (מל) ושב מאחריך. הטעם שלא כהרגומו ד"ה חפילו עבד כנען כל יסראלילך לפניו כי בן כתוב (מכ) טז לא תסניר טכרכ מחולך להרץ להרץ יסראל יט (יח) לא תהיה קדשה. מופקלה מקודשת עבר ואינו ישראל (מו) טעם אדוני. נם הוא איננו ישראל כי הוא בא לכבוד השם הנקרא על ישראל ואם העבר יסנירנו ישראל אל אדוני הנה זה חילול השם, על בן לא תוננו, ונסטה פרשת קדשה בעבור העבר (מה), וטעתי כי הדת אמרו כי הקדש הוא הנשכ卜 (מע), והעד טבנוי ישראל (ג), ואטר אליו והוא וחיתם בקדשים (איוב לו יר) (יג), כי נפשם בגנד חיותם, והנה קדשים בגנד נוער (נכ), ובתוב וنم, קדש היה בארץ (מ"א יד כד), בתוי הקדשים (ט"ב בן ז), ושם כתוב אשר הנשים אורגות שם (נכ), ואני לא אבן טעם הקדשה ובאשר נהפטה הייטב טעם המלה או היא ידועה שהיא מזונת לכל עובר ושב, והעד היה הקדשה

יהל א/or

(סינאל' נד ב) לוכלה לנכס מנין, ח"ל נג יפה קדש מכני יסראל: (ג) ודיווקו מכני יסראל, דלו נזוכך יותר רמי לומר נמי נמי יסראל: (ה) ורמא רע: (מל) כמו נוכל פה: (מכ) כי נג הפלגה בקרבר (אאות נג ג): (מו) וכלה הפלגה ע"ז, צלט תפניר הפלגו ליטו יסראל: (מו) מפיגו אם טניכס הטעד מהדוניו ליטו יסראל: (מכ) וכמו טת"ג: (מע) כ"ג מנחת יהודה

טקורי רש"

(ט) גיטין מ"כ מ': ב) סינאל' נ"ד ב': בא) עיין קוטין יט) ויאמר שאפילו לישראל אסור יהוזרו אם היה אדוני ס"מ ב': ב"ג נ"ה' כ"ג ס': עין

אנגקלרים

חתבטיית מפקחה: טו ארי יי אלהך שבין תה מהילבא בנו משריך תה לשובותך ולמיטר בעלי דרבנן קדמך ותהי משיריך קדישא ולא יתרוי בך עברת פתנים ויתוב מיטרה מלוא טבא לך: טו לא תמסר עבר עטמץ ל"א רפונה דישתוב יוחך מלות רפונה: יי עטקה יתבגינה באתראי יתרע כי חדא פון קרייך בדרייטב לה לא תונגה: יי לא תה אמתא מבנת ישראל נ"ב עבר לא יסב רשי"

ס'ק"ה עליות דבר: (טו) לא תסניר עבד כהרגומו ד"ה חפילו עבד כנען כל יסראל מופקלה לכאורה קדש. מזון למסקב זכור ב') ווונקלום תרגס לה מטה למטה מוגנת יסראל נגמר עבדו טהף זו מופקלה לכעימת זנות טיה מלחמל טין קדושים חופמין לו ב"ה ב"א) טלי טוקסן למול סגול מלצט צבו לכס פס עט חמול בב) עט קדומה לחמול ולעט יסב נברח מכבי יסראל מטה מטה טהף כו נטה קדש (ט"ב בן ז), ושם כתוב אשר הנשים אורגות שם (נכ), ואני לא אבן טעם הקדשה ובאשר נהפטה הייטב טעם המלה או היא ידועה שהיא מזונת לכל עובר ושב, והעד היה הקדשה

(מן) וכן פ"י הרמאנ' يولיזו נגלי נכס וטיכטו כו� הכל נטחו וכלה נעלם מעיני רולה חיון רע: (מל) כמו נוכל פה: (מכ) כי נג הפלגה בקרבר (אאות נג ג): (מו) וכלה הפלגה ע"ז, צלט תפניר הפלגו ליטו יסראל: (מו) מפיגו אם טניכס הטעד מהדוניו ליטו יסראל: (מכ) וכמו טת"ג: (מע) כ"ג

יב 12 1 יב

אונקלום

דברים כג תצא

178

נְבָרָא מִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶתְתָּא אַטָּא: יְתַאֲתָעֵל
אֲגָרְגִּיתָא וְחוֹלְפָן בְּלָבָא
לְבִתְמַקְלֵשָׁא דִי אַלְהָה
לְכָל גְּדָרָא אַרְיָה סְרָחָק
קְדָם יְיָ אַיְהָה אַפְּ
פְּרִוְזָהָן: יְלָא תְּרֵבָי
לְאַחֲזָה רְבִית כְּסָף רְבִיחָ
עֲבוֹר יְבִית כָּל מְרוּם
דְּמַתְרֵבָי: כָּא ?בָּר עַטְמִין
תְּרֵבָי וְאַחֲזָה לֹא תְּרֵבָי

קְדָשׁ מִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: יְתַאֲתָבָיָא
אֶתְנָן זְוָנָה וּמְתִיר פְּלָב בֵּית יְהֻוָּה
אַלְהָהִיךְ לְכָל-נְדָר פִּי תְּזַעֲבָת יְהֻוָּה
אַלְהָהִיךְ גַּם-שְׁנֵיהֶם: סִכְמָה לְאַתְשִׁיךְ
לְאַחֲזָה גַּשְׁךְ כְּסָף גַּשְׁךְ אַכְלָנְשָׁךְ
כְּלִידָבָר אַשְׁר יְשָׁהָה: כָּא לְגָבָרִי
תְּשִׁיךְ וְלְאַחֲזָה לֹא תְּשִׁיךְ לְמַעַן

רישי

על ידה קכל בעילומי צוות טמן
קדושים תפסין לו כה יע) כג) : (יט) אתנן
זונה. נתן לה טלה בלחמונא פסול
לקלקנא בר) : ומחיר כלב. שחליף קה
ככלב בה) : גם שנייהם. לרבות טניינס
כגון חטיס וענקון סלת בו) : (כ) לא תשיך.
חוクラה נלווה טלה יתן רכית למלווהכו). ולח"כ
חוクラה למלווה לח כספרק לח חתן לו בנטך כח):
(כח) לנבר תשביך. ולת מהחיך להו בכו
הפרש בין תשיך לתשיך (סג) והטעס שלא תקבל
ועבר על מצות רבית (סג), והנה הטלה יוצאה לשניהם פעולים (סב), ורבו אמרו כי

יהל אור

קיו הורגות יריעות למאנחים שהיו מזומנים לצוד
חומן: (נד) עיין פ"י, מה ו"ל (הני ג' יג) מה שאמירין
לכודר מעה המלכים כדורי הכתולות: (נס) וסדרו
נתן וגולם עניין מתחה, וכן ה"ה פנור זנותה, וכן
זדור, מלהו, ע"כ מסנו כמו לחנן כוונסה, וסראיב"ן
יילס כפראטו, ועינוי חס למקלה עצה, שהו קרבן הכלב
יזוע לקלמוניים וכפלוטרוכוס יספרו כי כלב השו ונכמים
ספרטיאס למלילס, צי"ס טהnilim מהם דוגמאות מוס:
[ג] בספלי דרכו לטכו"ס פזק ו מ"ע ונמאכו צוס סרלאב"ס
(ס' מאכטיטים פ"ה מ"ס מלוח ולו) וכן סרלאב"ג נפי'
על סהויה, חבל סגמלה פלנו חיינו סונבר בן וביתו
אצואם רשות פין (פ' חיוקו סעך) וכן סרלאב"ג נפי'
כוויס, וצין רוי"ל מה סבילה נוב לפטיב לסוגות מוסקיים
סגולות כלהמורות שתורתינו בלתי טלית. יזען למ הגז
על טכרת הכלב ולמלומו במאות כרמי כ"ה כלב כמושיל,
ויממו מוש מעין כהלווה ברכנית לו, עמלים עיי"ס, ועין
(סב) כי מלחת חסוך הולחה למלווה וללווה, הנה יונחה למלווה וכלווה
מכלווה בקדמת הרכנית, וכלווה כו' פועל מהמלומה כהמכויריה לתה לו הכרנית:

סקורי רישי

גחו"ל : (יט) ומפני זה יקרא גם הוא קדרש : (כג) עיין כרימות ג' ב' כר"ע : (בד) ספרי, ממירס כ"ט
מ', כס"ז, ילקוט סס: כה) ספר, תמורה כ"ט נ', פס"ז ילקוט סס: כו) עיין תמורס ל' ב' ילקוט סס: ב' ספלי,
ב"מ ע"כ ב' פס"ז ילקוט חתקלא"ס: כה) ויקיל' כ"ס ל"ז ועיין ב"מ ע"ה ה', ע"כ ב': עין

אבן עוזרא

(ברא' לח כא), אם כן יהיה קדרש במעשה
הסתירים (ndl) והסבירין יבין, ובמעבר קדרישה
נכטכה פרשת אתנן זונה: יט אתנן. כמו
מוחן (יכ), והאל"ף נספה והנו"ן כפול בפ"א
נאטיטה (הושע ב ד), וברוי"ש סנרויר (טשי)
בו צו) (ו), והטעס מה שלקהה הזונה
שנתנו הזרונים אחריה (ו) כי הוא אסוד (ח):
ובצד כלב. כי הוא דרך בזווון (ו), על
בן אטר כי תועבת ה' [ב]: ב לא תשיך
לא אחיך. בעבר שהזביר העבר הנכריAufsi
שבתוכם בו לא תוננו, יש לך רשות
שהשיכנו (ס) [ג]: לא תשיך לא אחיך. יש
הפרש בין תשיך לתשיך (סג) והטעס שלא תקבל
ועבר על מצות רבית (סג), והנה הטלה יוצאה לשניהם פעולים (סב), ורבו אמרו כי

קרני אור

כרמים סדרניים, כמלול וירח סמעין סס, מס למ' גמלר
שלמי סרב וכברן שטול כורוכו(סמצמר) ולמי ג'י' מקומ"ם
סאלבאי ביכל חוי סרכ קוסית סמעמר: [ב] וכORB
סאלב"ג שלסרג ממיי כלב לנדר לסיטו טופר גומס במאכט
זדור, מלהו, ע"כ מסנו כמו לחנן כוונסה, וסראיב"ן
יילס כפראטו, ועינוי חס למקלה עצה, שהו קרבן הכלב
יזוע לקלמוניים וכפלוטרוכוס יספרו כי כלב השו ונכמים
ספרטיאס למלילס, צי"ס טהnilim מהם דוגמאות מוס:
[ג] בספלי דרכו לטכו"ס פזק ו מ"ע ונמאכו צוס סרלאב"ס
(ס' מאכטיטים פ"ה מ"ס מלוח ולו) וכן סרלאב"ג נפי'
על סהויה, חבל סגמלה פלנו חיינו סונבר בן וביתו
אצואם רשות פין (פ' חיוקו סעך) וכן סרלאב"ג נפי'
כוויס, וצין רוי"ל מה סבילה נוב לפטיב לסוגות מוסקיים
סגולות כלהמורות שתורתינו בלתי טלית. יזען למ הגז
על טכרת הכלב ולמלומו במאות כרמי כ"ה כלב כמושיל,
ויממו מוש מעין כהלווה ברכנית לו, עמלים עיי"ס, ועין

מנחת יהודה

2 12

דברים כג תצא

**יברכך יהוה אליך בכל משלה
ירך על הארץ אשר אתה בא
שמה לרשותה: סכ בירתהך נדר
לייה אליך לא תאחר לשלמו
כידך ידרשו יהוה אליך
מעפה והיה בך חטא: כי תחלה
 לנדר לא יהיה לך חטא: כי מוצא
 שפטיך תשמר ועשית כאשר
 נדרת ליה אליך נדבה אשר
 דברת בפיק: ס חמיש כי תבא
 בכרם רעה ואליך ענבים בנפשך**

אבן עוזרא

מכל נטה מטה לעצול עליו בקמי לחיין תשיך כתו וכטו בינו הפרש ביןיהם (ס"ה) וטסה (כט): (ככ) לא الآخر לשלמו. וכטו בין פעולים רבים בטקרה: כב כי הרה נדר. בעבר שהוביר באחנן זונה לבל סלפה רגليس ולמדונו לרוכינו מן מקלה (ה) ל: נדר (טו): כי דרוש ידרשו. משל בני (כל) מואז שפטיך תשמור. ליתן עשה אדם שיבקש טה שנדרת: והיה לך חטא. על זה מטה (ככ) לא: (ככ) כי הבא עונש (טו): כד מואז שפהיך. בכל דבר בכרם רעד. צפונל ככוג מלכלב (ב): שיש בו זכר לשם (ה): נדבה. כי כל נדר נדבה (ט), ואין כל נדבה נדר (ע) וזה הדבר ברור: אשר דברת בפיק. אחר שיצא הדבר לא תוכל להшибו: כי תבא בכרם רעד. לבuzzו יותר שתאבל (ע), ונסתבה זאת הפרשה כי טלך אתה חייב לחתת בנדר (עכ), ושל אחרים לא תקח לך (עג): כליך. כמו עדים (שתות לך) (עד):

יהל אור

(ה) וכן פ"י הכרך"ס מזכיר למולר: (טו) תוכיר סנדית לה' הלאין: (טט) וכן כתוב כלכל נדרת כן תלומו נדר מתוועג מהנו ית', מהנס כי תדר לה' הלאין נדבה: (ט) אם התחנכו נלפון נדבה מיינו התח נדר לה' לה' היה כן: (טו) כי היכו סנדיר היל עליו בחומר נדר: (עט) צפונל הכתוג מלכלב: מורה על מסכת הנדר: (ס"ה) ייחור לנדר, וימלך (עכ) מה סנדית: (עג) נלפס נדרן: (עד) סקו"ד מוגל שפטיך סקום כלכל תשמור, ועשית לוותו כמו

רשוי

בדין דיברגנך י"א אלהך בכל אושטוטה י"ה על ארעה דיאת עלי לרטמן למירתה: כי ארי תדר נדר קדם י"א אלהך לא תארך לשומותה ארי טרפצע יתבענה י"א אלהך: מנק ויהי בך חובה: כי וארי תחמנע למנדר לא א' יהי בך חובה: כר אפקות ספוקת תפטר ותעבד פמא דיב נברטא קדרס י"א אלהך נרבטאדי מלטה באפומך: כי ארי התגער בברמא דחברך ותיכול ענביון בנטשך שבעה ולמאנך לא תנתן:

מנחת יהודה

מקורי רישי

(ט) שין סמי, ג"מ פ"ג: ל) ר"כ ד' ב': לא) עיין (כ) בשני לאוין, דהיינו את כפץ לא תתן לו בנטך, אל סמי, ר'ך ו' מ' פס"ז ילקוט תתקלו: לב) ג"מ פ"ג, ד' תקח באגו נשך ותרבית, ובעשה לנכרי תשיך, ויפח להחיזתו, ואני עבד אלילים, אבל הנכרי אינו אלא הולך יוכל לעשות טהורה, בגין לicknessה הבואה ולהחיזאה בשאר ארציות ואם היה רוצה לשלם לאחר זמן בחזרתו (כגון שנית משכון), על דרך והעבשת נוים רבים שהחגונה במשכון) סותר לחייב מטנו נשך, שהרי הוא משתכר בסחוותו, ולאחיך לא השיך, כי לא היו ישראל אנשי טרכות רק מחייב בעבודה אדמתם, זאת היוצר מוכרים לנכרים, ומלחה לא היה היה אלא מפני עניו, בכתיב אם בסוף הלהה י"י את עמי (שםיות כ"ב כ"ד) וכי יסוך אחיך וט' אל תקח מאטנו נשך וט' (ויקרא כ"ה ל"ז) והנה יכשוי שהיהודי עסוק בטחוורה נראה שטוהר לחייב מטנו נשך, אך לא טן העני ובין הנכרי אם הוא עוטה טהורה בוטר להיטיך לו, ואם הוא עני אסור להלוות לו ברכבת: (ה) טרחהoir הכתוב (לעיל ט"ז ט"ז) וכתב בתנ"ה הפטנות ובתנ"ה השבותות ובכח הסוכות שלא הווצרבו ליכתב: (ככ) פ"י ליתן עשה דטיזא שפטיך תשמור על לא תענ"ה דלא

דברים כד תצא

אונקלוס

**לֹא יֵצָא בַּצְבָּא וְלֹא־יִעֲבֶר עַלְיוֹ עַלְוָהוּ לְכַל מִדְעָם פְּנֵיכֶיךָ
לְכָל־דָּבָר נַקְיִינְהָ לְבִירָתוֹ שְׁנָה
אַחֲת וִשְׁמָח אֶת־אַשְׁתָּו אַשְׁר־
לְקָח: וְלֹא־יִחְבֶּל רְחִים וְרַכְבָּב בֵּיד מִתְעַבֵּד מִזְוֹן לְכַל נֶפֶש:**

רישוי

גלויסקו ה): ולא יעבור עליו. דבר הכל: לכל דבר. ספוקן לורק גאנט ג) גם לפקס מיס ומזון ולען למקן דרכיס חכל המזளיס מועלכי קמלהמא ט'פ כהן כגן נס כית ולען חנכוו או מלך לסס ולען לקחה מספיקין מיס ומזון ומתקין ה'ת סדרcis) ו): יהיה לביתו. אף נסכין צימטו אס בנה צית וחנכוו א) ואס גטע כרטס וחלנו ו) חינו זו מכיתו נסכין לרבי קמלהמא ז): לביתו. זס ביטו ח): יהיה. לרבות ה'ת קרמו ט) ח): ושמח. יטמא ה'ת מסטו וטראנו וימדי יט למטי י) ומתרגס וימדי טס לחתיכה טונא כוּן קהין זס פרגוטס טל וסמא יט) הילו טל וסמא יט): (ו) רחמים. סי' ז: כטמונא: ורכב. סי' קטליונא: לא יחביל. ה'ס כה למסכנו על חוכו נפרדים (ט): ורכב. הוא ההוה בטים, ווש אופרים העז שהוא על הרחים, וויא כי רחמים התהונא (ט), ורכב העליונה (ט): כי נפש הוא חובל. כי בו מהיות נפשות (ט), וטוטכיהם על הספק הפרשיות (ט), איןנה יהל אור

ה'מרא רק על כתולה: (ט) טהו טים חדשה בין כתולה צוּן כתולא: (ט) זוזו קמזהיר גרויסטו: (ט) וע"ל יקמר כתוב חדשה, כי קמזהיר גרויסטו פיעא נקרחת חדשה, ולען יטיה נקי נגייתו: (ט) טפי' פון נקי, וכן געל קטוליס נאמן לוּס לוס קינחו, גם ימנוול חזטו במאmiss סמטע: (ט) וכן סכ' ה'לט' ג' נוכף, והנא לדעהו תיבת נכל דנבר גושה המלמל, שלח יענור עליו כל דבר, וכונתא אריך סיקינה על מסקל טוּה, לכן מהר טהומ'ג' ג' גוסף ומינו ממעס כלוס (טטה'ט): (ט) זה טה דעת לוי בן יפת (ט) המאות לענן גל 135) וכן טבי' ה'זה טח' יעקב בן ר'הוּן טט' השוער: (ט) וגוטס לה ייחול על קהילט ועל האלט, וההפען צו גראיס סי'ה ה'לט, וארכט גושה קהילט וההנילה כוּן טלט ימנע להד מקס ה'ת חכירו לכתלי קנייש ה'ל מהותו, ומונר כי נפצע כוּן ה'ול חוכל: ירמוּן ה'ל כתומו: (ט) וטס פ' ה'מ' ו'ל דמה קמצעכ לטני טוּנות: (ט) כי קיל'ל ג' יחנול המוכל: (ט) וחקר ה'לומל: (ט) ולען נוכר מי ילה: (ט) חיין נמקרת ג'ל'י: (ט) וכטהונא: נבדה תקלוח רהיס לפי סק'ין עיקר מל'כת כתוויס איג'ה גנדולא: (ט) צגדמה כהלו רוכגת על התהונא: (ט) ויביט טפי' מן נפש קי' נפש, ומטעינו חכין הסרונו: (ט) ה'ס המכחישים ה'לומדים כי נדקה וקה מקורין רישי

סיטה שנסתהרא אא'כ גרשא אחר הונgot) הגה לט'ז ה) ספלי סוטס מ'ג' מ' ל'ס'ו ילקוט טס: ו) ספלי סוטס גבל במקראי איסור חורת הנירושה אחר נשנאח או מ'ג' מ'ז: ו) ספלי סוטס מ'ג' מ'ז: ח) ספלי סוטס מ'ג' מ'ז נתארסה לאחר, ואיסור חורת אשתי אחר שנרשעה טפנ' הזנות אע' בלא נהארסה לאחר (הכוה'ק) וע'ין בר'ה'ח, ובנספרי, ובהתה'ט סי' קל'ד: ג) ר'ל שלא יצא בצבא ולא יעבור על הצבא ולא ישנוח לכל דבר הצבא: ד) הב הולכין עד לספר ושם שיטמץין דברי כהן וחורין בין הפערכה לא", זains חורין לכתיהם אלא עסוקין בסיפוקם וטווון להולכי מלחמתה: ח) ולא דר בו ערין שנגה: ו) וערין לא עברה שנייה רבעית עליו טליתה: ז) וכן אול' (סיטה ט'ג' א') אלו שאין זיין בזקומן: ח) ט'י בשביב ביתו: ט) ריבואו הוא, חוסיף לך היה אחרות להיות כו: י) בפתחות הח'ד והוא פועל יוזא: י) שכא בכחוב שהוא פועל יוזא: יג) שהוא פועל עופר, ע'ם ושות בלבו שטוטה

אבן עזרא

בנndo (ט), כי יכול להшиб אישת נושא אם לא נטמא (ט), ועל בן חדש (ט) [ב]: נקי יהיה לביתו. שלא יהיה עליו עול מלכות, נקי בטו, או נקי (איוב כב ל) (ט): לט'ד לכל דבר. נספ' (ט), בטו, והשלישי לאבשלום (דה'א ג' ב) (ט): ו לא ייחבל רחמים ורכב. אטרו המכחישים (ט), כי נדבקה זאת הפרשה עם ושמח את אשתו כי רטו למשכב בו אסור שימנע סז המשכב (ט) [ג]. וזה הבל וריך והביאו ראה תחנן לאחר אשתי (איוב לא י), וכבר פרישתו (ט), והאמת שהוא במשמעו שאסור לאדם שיחבב רחמים ותחרס טלט חובל (ט), בטו, ויאמר ליאספ' (ברא' טח א) (ט), אשר ילדה אותה לילוי (בטר' כו נט) (ט), ורביהם בן כי טעם ויאמר לו האומר, ילדה לו היולדת (ט): רחמים. שם שניים (ט), ולא יתכן להיותם נפרדים (ט): ורכב. הוא ההוה בטים, ווש אופרים העז שהוא על הרחים, וויא כי רחמים התהונא (ט), כי בו מהיות נפשות (ט), וטוטכיהם על הספק הפרשיות (ט), איןנה

קרני אור

סיטרין ובמדיטי סטורה ל'ק' מסלמה מסטוק ז'ל, מסט סוטמלה סולמeka, וכן ימיט נ'ז' ג' גנלח צטלט טמל, כי מין סוללה סטלא פס עניין טומלה: [ב] וכ'ס (טמי) כרט לאמיר גרויסטו: [ג] ויפלט כי גס נ'פ' געל קטוליס נאמן לוּס לוס קינחו, גם ימנוול חזטו במאmiss סמטע: [ד] וכן סכ' ה'מ' ו'ל ספ' סוס כסוף נסלה המלמל, שלח יענור עליו כל דבר, וכונתא אריך סיקינה על מסקל טוּה, לכן מהר טהומ'ג' ג' גוסף ומינו ממעס כלוס (טטה'ט): (ט) זה טה דעת לוי בן יפת (ט) המאות לענן גל 135) וכן טבי' ה'זה טח' יעקב בן ר'הוּן טט' השוער: (ט) וגוטס לה ייחול על קהילט ועל האלט, וההפען צו גראיס סי'ה ה'לט, וארכט גושה קהילט וההנילה כוּן טלט ימנע להד מקס ה'ת חכירו לכתלי קנייש ה'ל מהותו, ומונר כי נפצע כוּן ה'ול חוכל: ירמוּן ה'ל כתומו: (ט) וטס פ' ה'מ' ו'ל דמה קמצעכ לטני טוּנות: (ט) כי קיל'ל ג' יחנול המוכל: (ט) וחקר ה'לומל: (ט) ולען נוכר מי ילה: (ט) חיין נמקרת ג'ל'י: (ט) וכטהונא: נבדה תקלוח רהיס לפי סק'ין עיקר מל'כת כתוויס איג'ה גנדולא: (ט) צגדמה כהלו רוכגת על התהונא: (ט) ויביט טפי' מן נפש קי' נפש, ומטעינו חכין הסרונו: (ט) ה'ס המכחישים ה'לומדים כי נדקה וקה מנהת יהודה

צב 183

דברים כ ר ה' צא

נְפָשָׁת הַוְאָ חֶבְלָל: ס : כִּי יִמְצֵא אֲישׁ
גָּבָב נְפָשָׁת מְאַחַיו מִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהַתְעַמְּרֵבּוּ וְמִכְרֹזּוּ וּמִתְּהַגְּבֵבּ
בְּהַוְאָ וּבְעָרָתָה הַרְבָּעָ מִקְרָבָה: ס
הַשְׁמֵר בְּגַגְעַדְתָּה צְרֻעָת לְשִׁמְרָה
מְאָרָן וְלְעִשּׂוֹת בְּכָל אַשְׁרִיּוֹרָן
אַתָּכָם הַכְּהָנִים הַלוּיִם פָּאָשֵׁר
צְוִיתָם תְּשִׁמְרֵוּ לְעִשּׂוֹת: ט זּוּרָן

אבן עוזרא

ככ"ל לנו ימקכו נדכינן שטענה כי כל סצוה עוטדת בפני עצמה نفس יג (ט) : (ז) כי ימצא. נפדים דבקה כי הוכיר שלא ינויל (לו) ענבים וכטלה. י) וכן כל ימלוך טבולה יא) : להת אל בליך, וחרמש בקטה (למ), ולחתת והתעמר בו. היו חייב על טיסתם טרשו (מ), ולהיקח אשה שישראל בה (מל), סלע מתלום סימני טומלה ולען תקון חט פסילת יג) : כבל אשר יזרו אתכם. חס נגע הצרעתם שלא ישטרו טשפתיה תזיק לכטnil חס להמלחיט חס לטול: (ט) זבור הקרובים (מה). וכן לא תעשוק בעבותו (מו) והשביר (מו). והבנין הקטנים שלא ימושו בעון אביהם (מה). [ה], והטויות מיצט נר יתום וחבול בנדר אלטנה (מט), ושכחנה בשדה כי היה לעני (ט), וכן לא תועל (גה), וכן פן יוסוף ונקלה (ג) וחסמת השור עشك כי יגע ולא יאכל (ג), והפטמן בם כدمات עشك (נד), והטחות בטבושים עושקת (גה), אבן ואבן איפה ואיפה עشك טפש (נו) נס עמלק עشك לישראל (נו) : נ' מהיו. והוסיף סבמי ישראלי כי אדור נקרא אח (גה) : והתעמר. כחו (גט) : ח הכהנים הלוים. שם מבני לוי (ס) :

קרני אור

ריש

הפרטה עס ושם מה לסתו, רמז למתכו (עיין ס' קומות : (ה) טין יס"י זל פ' טז) : חותם כל) : (לו) וממרו הו"ל (נרכות כל ב', יכמת ד ה) מפיינו לממן דלים לריטס טמכין בכל כתורה כולה, נמוכה : תורה קה דריש, לנכן יפרץ בסיסיות כולם כדרן לריט, המכן גם לסמך עליהם כפי הפטן : (לו) הפטן : (לה) לה יניר : (לט) כס"כ כי יקה מיש טסה (פ' ה) : (מ) ז"ל "וילמה מרשותו" פ"י למלחר שנימה מלשתחו פלכה וכייה לחייך טהרה (פ' ז) : (מ) וסמה לחתו (פ' ז) : (מ) כי לוס ילה יקה עזוק נזוק : (מנ) חס האונס ייחכלה כרחות, וכן נקצעה הלהמיהית סלע כלכד רחיס ורכב, המכן גס כל נזכר שממונות לכתין מזון, מלחכו מזקרים ע"ז מללקחו למתכו : (מד) ונמסכה נס גונב נפש, מפיו טהר נrkois ורכב כי נפש הוועיל, ולכון זכר נס בגונב נפש, כי כוועה סהוכן מה הגפס גהמתה : (מג) ומחייב לגודו כל הכתן ולגלוועו טילדע מה' לסתור משפטה : (מו) זו מלה רהמנות סקטולר הסה על כסתו כל לוח כסלה מהררים מהפפסים כלוי ביהו (רכ"ה) : (מו) סללה יעסוק סכיר (פ' יד) : (מה) וגניזס לג' יומתו (פ' טז) : (מע) כס' י"ז : (ג) כס' י"ט : (גה) כס' כ"ה : (גה) כס' כ"ה : (גה) כס' פ' ד' : (נד) כס' פ' ז' : (נ"ה) כס' פ' י"ה : (נו) כס' י"ג י"ד : (נו) כס' פ' י"ז : (ג) כס' כ"ב ל' תחנוך חדומי כי מהיר קוח (לטיל כנ' ח) : (גט) לטייל (כל יד) : (ס) עיין לטיל (יו ט) :

מקורי רישי

(שמות ד' י"ר) : יג) ואו"ל (ב"ט קט"ז א) לא רחיב ורכב בלבד, אלא כל דבר שעושים בהם או כל נפש, אבל בשעת הלואתו יلونו על איזה משכון שייהיה, שלא הקפידה ההורה אלא בכיד אחר ההלואתה : יד) וכן ה"א "ויתנרג"

ט) ספרי ב"מ קי"ג ט' קט"ז ט' כס"ז ילקוט מתקלין : (ים ספ"ז ; יא) מכילם ל' מסלטינס : יב) ספרי פ"ס ב' ; יג) חמות כ"ב ט' כס"ז ושיין ילקוט

אונקלוס

ו ארי ישתחח גבר נגב נפשא מאחויה טבני ישראלי ווינגן ווינגר בה והוא ותפל עבד דביש טבינה : ח אסתפר במקפת טגיון לנטטר לחדא ולטער בעביד בכל די ילפון יתבן פהניא ליא פטאד די פקדתנוון הדרון לא עבד : ט הווי דכירות ית

**מְאַחֵיד אָוֹ מְגַדֵּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בִּשְׁעָרִיךְ : טו בְּיוּמוֹ תַּתְנִ שְׁכְרוֹ
וְלֹא־תְבֹא עַלְיוֹ הַשְׁמֵשׁ כִּי עַנְיָ
הָוָא וְאַלְיוֹ הָוָא נָשָׂא אַתִּנְפַּשְׁוּ
וְלֹא־יַקְרָא עַלְיָד אֶל־יְהוָה וְהָיָה
בְּךָ חַטָּא : ס טו לְאַיּוּמָתוֹ אֲבוֹת
עַל־בָּנִים וּבָנִים לְאַיּוּמָתוֹ עַל־
אֲבוֹת אִישׁ בְּחַטָּאוֹ יָמָתוֹ : ס י' לֹא
תַּפְתָּה מִשְׁפַּט גָּרֵי תָּזָום וְלֹא תַּחֲבֵל**

אבן עוזרא

פירשתי בפרשנה אלה המשפטים ושם פירשתי
בשפתו (סט) : טו ביוומו ההן שכרו ולא
חבא עליון השמש . מצות לא תעשה לחזוק (ע) :
ואלו. אל שכרו : הוא נושא את نفسه .
להתרעם מסנו על כן השביר את עצמו :
מן ותועי רוח שלו איך אמר הכתוב לא יומת
אבות ובתקום אחר אוטר פוקד עון אבות
ושאלתם תהו כי לא יומתו אבות על בנים
שזו על ישראל (ע) ופוקד עון אבות על
בניים הוא הפקד (עכ), וכבר פירשתי

כלצט ונתלה צהילן (ככ) בה) : והיה בך חטא . מ"מ (כג) כי הלו סמיכריין ליפרע
ע"ז הקורי (ד) : (טו) לא יומתו אבות על בניים . בטריות בנים (כג) כי ויה"ט
כען בנים ככבר נחלר הייס בחטמו הילו מי שליט ליט מת כען להיו ותקמיס
מתיס כען לכוון ציד' סמיס (כו) (כח) : לא תטה משפט גור יתום . ומול
ספעריל ככבר קוויל לה חממה מסקנת בת) ומינה כמען לנטול מלוי נסאי להין לפי סקל
לכטומת משפט עני יומל מסקל לך סוסיל ונס פליז (ל) : לא תחבל . סלק

יחל אור
מנחת יהודה

חסוטה לדה (פי' ג"כ ל"ג) ולחדר חסיננו (ע"ז סקטה
'ז) וגטעסעל החבון שעהו (ל"ג) כי מאיר זמל
ביוומו חתונתכלו , למחר חור ומאיר ולמ' הבוגם שלאן חטא
סיד' תלג' יLOW מהחר ויתנכו לו חוכם תחתיו : (פס) כי
הכתוב יאמר אם צלמת רעך שעומך ל"ג וככה כי היל
(ע) ופי' צניע'ן דמי' מלס : (עכ) וכן פי' הארכ'ס ,

ט' ביוומה תפָתן אַגְּרָה וְלֹא
תַּעֲזֵל עַלְוָה שְׁמָשָׁא אַרְיָ
עֲנֵיא הָוָא וְלֹא הַתְּוֹא מְפָרָ
יְתַ נְּפָשָׁה וְלֹא יַקְרֵי עַלְקָ
קְדָם יְיָ וְיַהְיֵי בְּךָ חֻזְבָּא :
טו לֹא יִמּוֹתָן אַבְחוֹן עַל
פּוּס בְּנֵין וּבְנֵין לֹא יִמּוֹתָן
עַל פּוּס אַבְחוֹן אֱנֶש
בְּחֻזְבָּה יִמּוֹתָן : י' לֹא
פְּצִילֵי דִּין נִזְרָא וַיִּתְמָא
וְלֹא תְּסַבֵּב מִשְׁפּוֹנָא לְבּוֹשָׁ

רש"

תעשוק שכיר . וכלה ככבר כתוב (כ) הלו
לנטול טל פְּלָגִין כב' לחוין יט) לה תעסוק
סכל סכילד שאוח עני ולחוין (כ) ועל העטיר
ככל קוויל לה תעסוק הפט רעך (כא) : אביוין .
סתוך לכל דבר (ה) : מגרכ'. וזה גל לדק (כב):
בשעריך . וזה גל חוטב כלוחל נכילות (כג):
אשר בארץ . לרבות סכל באהם וכליים (כד):
(כו) ואלו הוא נושא את نفسه . هل
סכל הזה כוֹל נטול הפט נפשו . מה
כלצט ונתלה צהילן (ככ) בה) : והיה בך חטא . מ"מ (כג) כי הלו סמיכריין ליפרע
ע"ז הקורי (ד) : (טו) לא יומתו אבות על בניים . בטריות בנים (כג) כי ויה"ט
כען בנים ככבר נחלר הייס בחטמו הילו מי שליט ליט מת כען להיו ותקמיס
מתיס כען לכוון ציד' סמיס (כו) (כח) : לא תטה משפט גור יתום . ומול
ספעריל ככבר קוויל לה חממה מסקנת בת) ומינה כמען לנטול מלוי נסאי להין לפי סקל
לכטומת משפט עני יומל מסקל לך סוסיל ונס פליז (ל) : לא תחבל . סלק
יחל אור
מנחת יהודה

יט) ספלי ב"מ קי"ה מה טעם לקחת המבול
ב"א) ויקילת יט' יג' : כב) ספלי ב"מ קי"ט ב' : כג) ספלי
ב"ט קי"ט ב' : כד) ספלי ב"מ קי"ט ב' : ב"ח) סס וטס
קי"ג מה' : בט) ספלי : כו) ספלי סיכל' כי' ב' פס' :
כח) סכמ' ל"ב ב' ספלי : בת) לנайл טז' יט' בל) מעין ספלי:
יט) ספלי ב"מ קי"ה מה טעם מתקל' : כ) סס וטס :

תפאר אחריך לנער ליתום ולאלמנה יהיה: כי כי תבצרא ברכמה לא תעולך אחריך לנער ליתום ולאלמנה יהיה: כי זכרת ביד עבר היהת בארץ מצרים על כן אנכי מצוך לעשות את הדרבר יהה: סכה א' ביד יהה ריב בין אנשים ונגשנו אל-המשפט ושבטיהם והצדיקו את-הרשע: וזה אסיבן הבות הרשע והפלו המשפט

אבן עזרא

(כח) לא תעולל. אם מלאת לו טוללת לו מקחנה וליו סיה טוללת כל שמן לה לה שד) (טו) : בב זכרת. דבק עם לנר (טו) : לא ושפטום. השופטים כתו לא יחבול ריחום לעיל כה ו) (ו) : ב בן הבות. בחורק כתו בן נון (יהושע א א) (מ"א בן) יקה (משל, לא) והטעם כתו, בן בליעל (ש"א כה ו) (ב), ובן, שבן לילה היה (יונה ד י), והוא חייב להכותו (ג) לפי דעתו שהבה חבירו (ד) : והפלו השופט. בצוויו (ג), ובן והבזו (ו), והעד לפניו (ז) : כדי רשותו במפור. הטעות, היה נראה לנו שיש עון שיווכה עליו עשר נס עשרים ושמות יותר והעד כדי רשותו (ט) רק לא יסוף על ארבעים וכן כוכם קרצע פעמיים לוקה פעמיים חיינו לוקה ומיליכה: והרשיעו את הרשע. כי חומר זו מליכה: והרשיעו את הרשע. יכול כל המתייצין בדין לוקין תל וכי אם אין הוכם קרצע פעמיים לוקה פעמיים חיינו לוקה ומיליכה למוד מן טענין. אין מיליך דין לוקין מיליכן חוטו לו עומד וללא יסב חלה מוטה (ב) והפלו השופט. מלמד דין לוקין מיליכן (ט) :

יהל אור

נס מס הפלות סלה נארו עז הכלנו: (פל) כי פלטו פה: (פה) והפילו להם נקרל צו"ו: (טו) כתוב כס למי טכחה מה קיילו: (ט) האופט יהוה להבילה צ"ל ציפילנו: (ו) האופט יהוה זיכנו: (ז) ופי' זיכנו לפני האופט: (ח) כפי לפון טטט:

מנחת יהודיה

(ט) עין (ויקרא י"ט י') ובכארוי שם: (ט) פי' שרוא לאו גרידא, ולא ענתק לעשה ר"ל לאו שיש בה קום עשה, בגין לאו דלא תחק האם על הבנים (לעיל ב"א ז') שנתקן כתיב לעשה דשלוח תשליח את האם (שם ז') וככונו לא דלא חכלת פאת שרך, ולא תעולל ולא תלקט, שנתקן חכתוב לעשה, דלענין ולגר תעוזב אותם, דלאין באלה אין לוקין עליהם אם קיים עשה שביהם: (ט) פי' כפיטת קומה בלבד:

פי'

ולארטלא יהי: כי ארי תקתו פרטקה לא תעלל בתרך לנירא ליטטאו ולארטלא יהי כבאות דפער ארי עבד דא הויתא באירוע מצרים על בו אני מפקודה? מעבד ית חתנמא הדרין: א' ארי יהי דין גינגריא ויתקרבון לדינא זידוננון ויזפונ'ית זבחה זיחיבון'ית חיבא: בויה אם בר חיבא לאקאה חיבא וירטנה

רישי

(כח) לא תעולל. אם מלאת לו טוללת לו מקחנה וליו סיה טוללת כל שמן לה לה שד) (טו) : בב זכרת. דבק עם לנר (טו) : לא ושפטום. השופטים כתו לא יחבול ריחום לעיל כה ו) (ו) : ב בן הבות. בחורק כתו בן נון (יהושע א א) (מ"א בן) יקה (משל, לא) והטעם כתו, בן בליעל (ש"א כה ו) (ב), ובן, שבן לילה היה (יונה ד י), והוא חייב להכותו (ג) לפי דעתו שהבה חבירו (ד) : והפלו השופט. בצוויו (ג), ובן והבזו (ו), והעד לפניו (ז) : כדי רשותו במפור. הטעות, היה נראה לנו שיש עון שיווכה עליו עשר נס עשרים ושמות יותר והעד כדי רשותו (ט) רק לא יסוף על ארבעים וכן כוכם קרצע פעמיים לוקה פעמיים חיינו לוקה ומיליכה: והרשיעו את הרשע. כי חומר זו מליכה: והרשיעו את הרשע. יכול כל המתייצין בדין לוקין תל וכי אם אין הוכם קרצע פעמיים לוקה פעמיים חיינו לוקה ומיליכה למוד מן טענין. אין מיליך דין לוקין מיליכן חוטו לו עומד וללא יסב חלה מוטה (ב) והפלו השופט. מלמד דין לוקין מיליכן (ט) :

מקורי רישי

(ט) ספי פלה פ"ז מ"ד: (ט) ספי ופיין פלה פ"ז מ"ד: (ט) ספי פה: (ט) ספי מכות כ"ב ב', ספי' ילקוט מקל"ז:

אונקלוס

דברים כה תצא

188

דינא נילקנה קדמוני:
במצת חותמת במנין;
נארבעין נילקנה לא יוסת
הילמא יוסף לא ליכוית
על אין מחה רבא ויקל
אחדך ליעינך: י' ז' א'
תחוד פום תורא ברישו:
ה ארי יתבען אחין פחדא

והפחו לפניו כדי רשותם במספר:
ב ארבעים יכפו לא יסיפ פוניתים
להבטחו על אלה מפה רביה
ונקללה אחיך לעיניך: ד לאיתחיםם
שור בדישו: ס ה כיישבו אחים

רש'

לפני כדי רשותו. ולחמיו כדי טmis
מכהן חמלו מלון חמו סתי יוד מלחמיו
וכלי מלפני ד) : במספר. וחינו כד
במספר ג) למד טוויל דבוק לומר במספר
מ' ולג' מ' סלמים הללו מאין טוויל סטס ד)
ומקלים למלכעים ג) וכס מ' חסל חמץ ה):
(ג) לא יסיפ. מכון חיצלש למכח חט
חכilio וו): ונקללה אחיך. כל כס קולחו
רטע ומתקשה קרלו. חמץ ז) ז): (ד) לא

לoli דברי הקבלה והוא לבדו האמת ט) א'.
ויא כי טעם רשותו במקומות נדלות או
קטנות י) ובלם בספר ארבעים יט):
ג וטעם ונקללה אחיך. שהוא דבר ידוע
ונזירה טהשת להיות ארבעים לשבול הסובל
כבדים יכ), ולא בחפע השופט: ד בית
ברישו. אמרו הטבחאים יג) שהוא קודם
דישה יד). ואין צריך ב] : ה כי ישבו
אחים יהדי. נם הם אטרו טו), כי אינם
אחים ממש כי אם קרובים טו), והביאו

תחטום שור בדישו. אבל כתוב בטוויל ח) וכ"ט לכל כמיה מים וטעם בטושים גמלוכה
שאי כדכל מילך ח' נמה נחמל סול לכளה חת כתודס ט) ח) : בדישו. יכול
יחסנו מבחן י) ת"ל לך תחטס סול מ"ט ט). ולמה נחמל ליט' יה) לומר לך מה
ליש מיזמל דבר סול נגמרה מלחכו (למעל ונחלה) ונידלו מן החרוץ אף כל יכולנו בו
ילך חמוץ והמנון וסמחן יכ) שלין נידלו מן החרוץ יה סלאג יג) וסמקטף יה) שנגמרה
מלחכו לתלה יה הקודל כתמים וגיגרכות שנגמרה מלחכו למעל טו) י) : (כ) כי

יהל אור

[א] עין ברלב'ג מס סגיילר טו, ונכסוסק' מק ט) טולקה ג"ט : (י) מס נרכות כראה גדו',
סקנייר ער' : (ב] טפי' טס סכנימ' סמ' ז' לא' טס טיקוי חלכים : (ים) וכן הcio רכ"ה הפי'
כמן בסט טמכייטיס סביה (גדיל' ב ג) נטס יה, ולם סעיף כה : (יכ) וכן כתוב קלמץ' ז' צוקיה מקסער
טס אס' לסת טמכייטיס, מפני סכימת טום טפי' סטמייטי ג' הלהרגנישס לפי המדריך על החרורה
סנהינה נמ' יוס : (יג) זו כיה דעת פנן (ס' המאות לטן ג' 69) טמכל הכהן לאדים דף נד
עמול ג), כתבר תורה לר' ג' טהירון, ועיין כתבה לר' ג' קרלזון : (יד) וייכלו רמיה מוה
הפטוק, כי נס לה חכערו אף גויס הסכת הורלטו גס קודס טנט כתיב הלהריך זה כתוב כה
נולסאר, ה' ג' לנער קומס הסקת : (טו) פ"י המכייטיס, וזה כיה דעת ענן וכל הקליים הכל
מכניעין נטהונדי, עיין ערכו גראט ס' גראטיט : (טו) כי הטעו לינס הטע מפי בכיר עליו

מקורי רשי

קרני אור

ד) ספרי מקומות בג' מ' ילקוט טס : ח) ספרי מקומות כ'ג
טוטורה על הרדיונות, ועיין בהבנת המקרא שבhab שבדק
בוחטש כ'ג' ישן ולא טצא שם הלשון הזה, והחci נרס
השם בספר ארבעים, ולא ארבעים שלמים אלא טניין
שניטא סוכם וכו', נס בכל המפרשים הקדמוניים והרא"ם
עמהם, אין זכר ללשין זה בראשי', لكن ברור שהוא
חותפת איזה תלמיד טעה, וכמודמה לי לשנון הפטוח שאמר שם בספר ארבעים עכ"ל,
וחשב הוא שכונתו שתיבת בספר התורה על המתין הוא סמור ודבוק לארכאים, מצד נkdirו, והויסוף בט' רשי',
ויאנו נקוד בספר למד שהוא דבוק, וטעמה וחעה : ד) צ'ל טוכט : ס) פ"י חשכון חמשלים טocos של ארבעים,
שנורות לקרות אהרי ארבעים : ו) דכאן הטבה בתויר מצווה שלא יסיפ, כ"ש אם ככח את חברו בחותם דסתהטלטו
באייטר שעובר בל'ת : ז) כי כשמייל ענש ונסאר נקי, הרי הוא אבל לא חטא ונקרה אה : ח) פ"י בדרבר הרגינל
להיות : ט) פ"י ליטטורו טן הלאג אף חפטו, דאיין אתה טויה רלייו : י) פ"י קודם שתחננס לדוש : יט) ולא בתיב לא
תחסום שור בטלאותו : יכ) מוציא החמתה מהחולב : יג) משגען המים ונלגל נתחיכיב בחלה : יד) ערך וטה פניה :
טו) פ"י אם נתן על הנג' ליבשן ונתקשרו זה כל זה ונתרכקו, וצורך להפרידן וזה ולהבדילים, ואמ בהתה
מסיעתו

צחא 189

דברים כה תצא

**יחדו ומית אחר מינם ובן אין-לו לא-תתיה אשתי-המת החוץ-ה
לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו-לאשה ויבמה: ויהיה הבכור אשר תלד יקים על-שם אחיו**

בן עורה

ישבו אחים יחדו. סקיטה הפס יטיכה ראייה טבועו (ז), ולא אמרו כלום כי אין לך שם זכר יבום כי אם נאלה (ימ), ומזה טעם לחות בטולס פרט להקט חקו טלח טיך להזיבור יחדו (יט) ואם היו בתדינה אחת (כ), געולם עז) יא): ייחדו. סמיוחיס נגמר פרט לחייב מן הכלס יב): ובן אין לו. פין עליו יז) בן לו כת בן סגן לו כת פון (לט) יג): (ו) והיה הבכור אמר פון (לו בן סgan) לו כת סgan יג): (ו) והיה אמר בשם, בטו שבה יבתק (רות א טז) (כל), והנה נואלו ונשכלו כי הנה טפורש בבני הבכור. גдол הלחמים הוועיגט חומת ימ) יד): יהודה יובם אותה (ברא' לח ח) (ככ), וזהו יבטה (כו), נס יבתק (רות א טז), בעבר היו לנו אחים (ככ), וכל איש דעת ידע כי הטוצאות שננתנו למשה טאות לא תעשה לא היו אסורים קודם לבן (כמ), ואילו היה אדם מונע עצמו מהן קודם משה לא היה הדבר רע בעני השם (כט), אף כי שכתב "כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם" (ויקרא יח כז) ולא מצאנו נביא שהזהירם (ג), והנה הכתוב אמר על אונן שלא נתן ורע לאחיו וירע בעני ה' (ברא' לח י) (לט), על בן אנחנו נטוהר על הקבלה שם אחים טפש (לט): ובן אין לו. כי אם יש לו בן אין צורך כי היא אסורה: ופירוש יהדו. בדברי המעתיקים (לט): לאיש זר. פירוש החוצה אם ירצה היבט (לט): ו הבכור אשר תלד. יקרה בשם אחיו, ולא יבטה (כו), נס יבתק (רות א טז) כ"ה א/or יהל'

כלייסור ערוה, ומנות יכוס פול רק כסאל קרוניס: "עמדו חלק טחה יכמה קרלה קינוס (פי) קרלה (ז) צלחה לרוט מפני טהה קרוכ להמת: (וימ) כמו שכחוב חס יגאלן טוב (רות ג ג) מגויהלנו סוא (סס כט) : (ויט) כי לדעת חואל הוציא הכתוב מלת יתדיין סמיוחיס נגמר טאט מהלך למד, ווילסיס וו הות זה, וככתיוכ"ט, מהין מנגה למידין נלהמסנתה, וטסיה להס יטיכה מהת געולם, אך לדעת המכחים מה טפס למלת יתדיין: (כ) כ"ה (ס' המנות לענן) המל כי יטכו מהים יהדו, כלשכ זיין כלהמיס ניח' וו יוכיח, כי חס הילך מהל מקס למקום רחוק מהלן מהמי, ונגר סוא ולהתוו סס, חס מה ולין לו בן הנטו הינס 'חיזח להכות' (להמחין) ליכוס: (כמ) וע"ז מרומו סס יתדיין: (ככ) ליל וטמרו, ופי', ועוד הנטו סמכםיס: (כג) דמתה חמ' זיל צוה כי יטס חס עטס פרט נהמי געל הלהה, ולכון יקטה לדעתהש להזון וויכמ מה סהמיה הכתוב, חס סינס סס מוסכס להמי הנעל, הנטו גס צלי סיקחה פול יטס טלה: (כד) וואל רק כסס: (כה) וכן פי' חמ' וע"ז סס

מנחת יהודה

יא) ספרי יכחות יז' ב', פס"ז, ילקוט סס: יב) סס שטיעתו בה טותר לו לחסתה: טז) אכל האח הנולד וטז' גינ) ב"ב קט"ז מה' גסין יכחות כ"ב ב': יד) ספרי, אחר טות אחוי לא ניתן בו זה הדין, כי זה בלתי ראוי שהיכמה תקוה אל הנער היולד, וככמאמר געמי הליה השברנה (רות א' יג'): יז) וכן פי' רשי' וטל' (יבמות כ"ב ב') ובן אין לו, מוצי לטיכתוב יבן אין לו בלא יו"ה, וככהוב בז"ד "אין" לדרשא עין עליו: ימ) ופי' והיה הבכור, המתבם יהיה הבכור:

פי'

13

12

אונקלוס

וימותחר מנהון וברליית לה לא תמי את מתרנא? ברא נגבר או תרנו יבמה יעוו עלה ויסבה היה לא-אנטוייבמה: וויהי ביבראדי תריד יקום על שמא לא-וחיה מתרנא ולא

ריש'

ישבו אחים יחדו. סקיטה הפס יטיכה ראייה טבעו (ז), ולא אמרו כלום כי אין לך שם זכר יבום כי אם נאלה (ימ), ומזה טעם לחות בטולס פרט להקט חקו טלח טיך להזיבור יחדו (יט) ואילו היה אדם מונע עצמו מהן קודם משה לא היה הדבר רע בעני השם (כט), אף כי שכתב "כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם" (ויקרא יח כז) ולא מצאנו נביא שהזהירם (ג), והנה הכתוב אמר על אונן שלא נתן ורע לאחיו וירע בעני ה' (ברא' לח י) (לט), על בן אנחנו נטוהר על הקבלה שם אחים טפש (לט): ובן אין לו. כי אם יש לו בן אין צורך כי היא אסורה: ופירוש יהדו. בדברי המעתיקים (לט): לאיש זר. פירוש החוצה אם ירצה היבט (לט): ו הבכור אשר תלד. יקרה בשם אחיו, ולא יבטה (כו), נס יבתק (רות א טז) כ"ה א/or יהל'

ה'ה ג'

דברים כה תצא

אונקלוס

יְהִטְחֵי שְׁמָה מַיְשֹׁרָאֵל: וְאָם לֹא יָצַבֵּי גַּבְּרָא
לִמְסֵבָּת יְתַבְּתָה וְתַסְקָ
יְבַטְּתָה? תְּרֻעַבְּתַה דִּינָא
לְקָדְםָ סָבִיא וְתַיִמָּרֵל
צְבִי יָבֶטֵי לְאַקְפָּא
לְאַחֲוָה שְׂמָא בִּשְׂרָאֵל
לֹא אָבֵי לִיבְמֹתְיֵי:
וַיַּקְרֹנוּ לָהּ סָבֵי קְרָתָה
וּמְלֹדוּן עֵטָה וַיְקוּם
וַיִּמְרָלָא רָעָנָא לְמִסְבָּה:
טוֹתָחַקְרָבָ יְבַטְּתָה לְוַתָּה
לְקָדְםָ סָבִיא אֶתְשָׁרִיפְגָּה
מַעַל רְגַלָּה וְתַרְוָק
בְּאֹנוּפוּתָי וְתַחַב וְתַיִטָּר
כְּפָזָן. יְתַעַבְדָּלְגָנְבָּר דַּיְלָא
יְבָנֵי יְתַבִּיתָא דְּאַחֲוָה:

הַמַּת וְלֹא־יִמְתַּחָה שְׁמוֹ מִיָּשָׁרָאֵל:
וְלֹא־יִחַפֵּץ הָאִישׁ לַקְהָתָת אֶת־
יְבָמָתוֹ וְעַלְתָּה יַבְמָתָו הַשְׁעָרָה
אַל־הַזּוֹקְנִים וְאֶמְرָה מִאָז יִבְמֵי
לְהִלְקִים לְאַחֲיו שֵׁם בִּשְׂרָאֵל לֹא
אֶבֶּה יִבְמַיּוּה וְקִרְאוּלֵוּ זְקִנִּיְעִירּוֹ
וְדַבְּרוּ אַלְיוֹ וְעַמְּדֵר וְאֶמְרֵל לֹא
חֲפֹצַתִּי לַקְהָתָה ט וְנַגְשָׁה יַבְמָתָו
אַלְיוֹ לְעַיְנֵי הַזּוֹקְנִים וְחַלְצָה נָעֶלְוּ
מָעַל רְגַלָּו וְיִרְקָה בְּפָנַיו וְעַנְתָּה
וְאֶמְרָה כְּבָה יִעֲשֶׂה לְאִישׁ אָשֵׁר

ראשי

פרט נחיילונית צחינה
שיטה שמו על הנחלת ידרר (נ'כ), כבר אשר תלך.
סידרתי איסר תלך בัสוק לעם נברוי (נ'ו): זילדת יש (טו): יקים על שם אחיו. זה
וזיבמי. האמת כי הייד סיטן הסעל (נ'ו) [ב']: סיענס חט הנטו יכול נמלת כמה בנכסי
חביו (טו): ולא ימבה שמו. פרט לחאת
וחליצה. כטו הלאו שד (איבָה ד'ג) (ט'ג). והטעם חסיך (ט'ג): (ט') השערה. כמגנו
סליס זסמו מחויכ' (ט'ו): (ט') השערה. כתמיד ייח
התקבלה שהוא בטו לאני (מ'ג), ודורך הפשט
لتalu נטה דינ' (ט'ג) ועמד. כתמיד בין טומד וכו'
לפנ' הנעל (מ'ג), בטו, והוא בתובה פניות (וע' מוסיפות יכמונ' ק'ג ד'ס בין טומד וכו'
סכלימ'ו הקפרי פילטן לסייעו לכתחלה): ואמר. גלען קקדס וחט כליה כלsson
כך'רים יט): (ט'ו) וירקה בפנ'ו על נטי קלקט כה'(ב'כ): אשר לא יבנה. מכון

יהל אור

(ט'ג) פ'י, מה שלמר סכתו "וכיס האכול האכלה תלך
יקוס על בס היה המת, ולה ימיה שמו", מוסכ על פ'יכס,
שככן הלאר תלך ר'יכמה יקרלה ט'ס לחוי סינס, פ'י (ט'
ב'ט'ו) וכן בחן בס' ספת יתר, כי כל פועל לטווילס כולם
כנוין כמו להזכירני. רק מהלכו למ' נכס יכמי לחת'י
סטען ערלס (גמל' כב' ג'ג) ולפי דעתו טהין לבס סלייז,
וכ' חינ' סמך דקה מהר כי יוד יכמי גס לחת'י גוסף,
כמו יט'ם מותוי: (ט'ג) ופעולה כעמידה כדי צימטעהו הקנים: (ט'ג) ופי' רט'י ז'ן ס' כוונ' צדיו מתחן
נרתיקו: (ט'ג) ומ'ן כהן והלה חמי'ה הנעל מטל רגלו, וכן ונעל תחלהן מטל רגלו (יסע' כ', ג'),
ושין מכתת יקודה (להות ככ'): (מ'ג) על הקרקע ולח' גפנ'ו ממס, וכן פ'י רט'י ז'ן (מ'ג) בתרוק לפנ'

טקורוי ראש'

יממות כ"ז ט'ו, ליט' ט'ו, פ"ס ז' פ'ו, ספ'י, יממות
כ"ז ט'ו, ילקוט תתקלא'ה (ט'ו) ספ'י, יממות טס:
(ז' ספ'י, יממות טס: יח' ספ'י, ילקוט טס: יט') ספ'י,
יעני הוקנים, רוק הנראת לעיני הוקנים, וביפור ריש'י,
יממות ק'ז ט'ו, סופס ז'כ ט'ו, ילקוט טס: (ט') עיין ספ'י,
יבנות

אבן עזרא

ימתה שמו על הנחלת ידרר (ט'ג), כבר אשר תלך
סידרתי איסר תלך באסוק לעם נברוי (ט'ו): זילדת יש (ט'ו):
וזיבמי. האמת כי הייד סיטן הסעל (ט'ו) [ב']: סיענס חט הנטו יכול נמלת כמה בנכסי
חביו (ט'ו): ולא ימבה שמו. פרט לחאת
וחליצה. כטו הלאו שד (איבָה ד'ג) (ט'ג). והטעם חסיך (ט'ג): (ט') השערה. כתמיד ייח
התקבלה שהוא בטו לאני (מ'ג), ודורך הפשט
لتalu נטה דינ' (ט'ג) ועמד. כתמיד בין טומד וכו'
לפנ' הנעל (מ'ג), בטו, והוא בתובה פניות (וע' מוסיפות יכמונ' ק'ג ד'ס בין טומד וכו'
סכלימ'ו הקfrei פילטן לסייעו לכתחלה): ואמר. גלען קקדס וחט כליה כלsson
כך'רים יט): (ט'ו) וירקה בפנ'ו על נטי קלקט כה'(ב'כ): אשר לא יבנה. מכון

קרני אור

לדעת ח'ז'ל, ולדעת כל המפרשים סקומייניס וסלקמונייס,
ושה סכימי סמ' זילן טסול דעתה המכמיסיס, סומ'
רכ' לססטיר ר'לוייטס סיט נקס מוכ ספסוק (עין יהל לוי):
(ב'ט'ו) וכן בחן בס' ספת יתר, כי כל פועל לטווילס כולם
כנוין כמו להזכירני. רק מהלכו למ' נכס יכמי לחת'י
סטען ערלס (גמל' כב' ג'ג) ולפי דעתו טהין לבס סלייז,
וכ' חינ' סמך דקה מהר כי יוד יכמי גס לחת'י גוסף,
כמו יט'ם מותוי: (ט'ג) ופעולה כעמידה כדי צימטעהו הקנים: (ט'ג) ופי' רט'י ז'ן ס' כוונ' צדיו מתחן
נרתיקו: (ט'ג) ומ'ן כהן והלה חמי'ה הנעל מטל רגלו, וכן ונעל תחלהן מטל רגלו (יסע' כ', ג'),
ושין מכתת יקודה (להות ככ'): (מ'ג) על הקרקע ולח' גפנ'ו ממס, וכן פ'י רט'י ז'ן (ט'ג) בתרוק לפנ'

מנחת יהודה

(ז' פ'י) ואותה ובטה תהא ראויה להוביל פרט לאוילונית:
כ' כי הכללית האנין היה הוא להוליד, שנאמר והיה הבכור
אשר תלך: כה' וכן אויל' (ספרוי) יכול בפנ'ו מס' הש' ה'ל
לעני הוקנים, רוק הנראת לעיני הוקנים, וביפור ריש'י,

לא ייבנה אֶת־בֵּית אֲחִיוֹ: וְנִקְרָא שְׁמוֹ בַּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֶלוֹן הַגָּעֵל: סֵם יָא כִּרְיִנְצֹו אֲנָשִׁים יִהְדּוּ אִישׁ וְאֲחִיוֹ וְקָרְבָּה אֶשְׁתַּהָּאָחָר לְהַצִּיל אֶת־אִישָׁה מִיד מִפְּהָוֶה וְשַׁלְּחָה יָדָה וְהַחֲזִיקָה בְּמַבְשִׁיו: יָב וְקָצָתָה אֶת־בְּפֶה לְאֶתְחָסָם עִינָךְ: סִינְאָלָא יְהִי לְךָ בְּקִיסָךְ אָבָן וְאָבָן גְּדוֹלָה

אבן עזרא

ואהbor (יחז' ב' י) (מנ): **יָא כִּי יִנְצֹו.** הערך ישבו אחיהם יהדי (מד), ואלה האנשיות זרים, אי אחיהם: במובשו. ביציו טנוורת בושה (מה), והוא עוזות מצח לננות דבר הנתר שחייב מלאה טל כל העומדים בס לומל מלון כगטל (כג) כב): (יה) כי ינצו אנשים. סופן לבן בידי מכות כמו טנוורת מיד מכובן אם לא תפדה כפה. כתו עין חחת עין (מח), אין עינך. אם היה ענייה:

(יג) וקצתה את בפה. ממון דמי בכתו הכל לפי המכיס וכמכיס כב) זו חיינו חלק ילב ממס נמלר כהן לך מיחס זוממן לך מה לפן ממון חייך כהן ממון: (יג) גדולה וקטנה. גדולה כטמכתה לח קטנה טל נטל גדולה ומetail בקטנה כב) כו):

קרני אוד

פי"ז סיוטני נסמים, וכ"ס נריכין פכתב, כי כלל לא-כגטל: (מנ) פי' כל תחמה הlein חמר פיס גגען, כי כון לא-כגטל סום נעלס, כטכינוי סיון שפועל לו מזום בס סכין כס סוו"ז, וכטכינוי סימן ספיזל, לו חטא כס עט"ז ומפלר סיירל לבוכס, ועפ"ז זה כרתו נרית נמלם ולט חנטה ינמי, נסימות סיירל זניש ימיס, ומפלרנו יבמי לינס, טללו סיס ינמי כמו לינס מומי, סיס לו לכתוב ינמי, כי טכינוי טל סום סימן שפועל:

מען ממס, מה דמי עין: (מע) זה מסני הפטות פניהם:

מנחות יהודה

ויל שהריך יהיה על הקרכג': כב) שלשה לשונות באו בעין הנגע, של, שלפ', חלק, והענן כמו שביאר הרדי"א, כי יש טגעול של עור קשח שאיןו קשר על הרgel, ובאשר בוג) ספלי, ילקוט טס: כב) עיין ספלי, וכ"ק כ"מ ק', ירץ לעזוב הטגעול יגענו הרgel ויטול הטגעול מאליו, ועל ילקוט טס: כה) ליטול יס"ט י"ב: כו) ספלי, ילקוט טס: זה גונפל לשון של, בגיןת של התשלו, ריש בגעלים אחרים אינם כל כך קשים ורבתים אבל הם יותר דבקים ברנלים, וצריך להסבירם בירדים, וצ"ז נאמר לשון צליפה, טלשן שולף חרב, שטוציאן החרב מתחורה בירדים, אבל אם הטגעול קשור על הרgel, וצריך להתריר הקשרים להטרו, נטול בו לשון חליצה, טלשן וחלוץ את האבניים, וכן היה געל היבט ברציפות וקשריות "אתה רם" האשאה בידיה: כב) פ"ז לא יהיה לך שני משקלות האחד מחמשה רביעי הליטרא, והשני משלה רביעים, אף"ז שהם כ' לפרטאות ישירות בשגן בנתה אחת לפני שהלב יודע שכונתו ליטול גדולה ולהחויר בקטנה, היינו

אם

ויתקבי שמה בישראל בית שרי סינא: י" אלי נצון גברין פחדא גבר נאהוה ותתקרב אתה חד לשובא ית בעלה פידר מהוות ותוועט ידה ותתקוף בבית בחתתה: י" ותקוץ ית ידה לא תחום עינך: י" לא יהי לך בכייסך פרקל וסתקל

רשי

למי סחלה טלה יחוור וייכס לדלן כתיב חכל לה כנה חלה חכל לה יכנה כוון טלה כנה טוב לה יכנה כא): (ו) ונקרא שמו וגנו. מלאה טל כל העומדים בס לומל מלון כגטל כב): (יה) כי ינצו אנשים. סופן לבן בידי מכות כמו טנוורת מיד מכובן לא חחות חיין טלוס يولח מפקד ידי מלוחה כב): (יג) וקצתה את בפה. ממון דמי בכתו הכל לפי המכיס וכמכיס כב) זו חיינו חלק ילב ממס נמלר כהן לך מיחס זוממן לך מה לפן ממון חייך כהן ממון: (יג) גדולה וקטנה. גדולה כטמכתה לח קטנה טל נטל גדולה ומetail בקטנה כב) כו):

יהל אור

כגטל: (מנ) פי' כל תחמה הlein חמר פיס גגען, כי כון לא-כגטל על המגילה כי כי כתוב פnis ומהור, כי כס פnis כו' דרך הנטלה: (מד) כי כס כו' דרך קירוב, וכלהן כו' דרך ריחוק, זכו עטס כסמייכות: (מה) וכן ת"ג "כנית בחתתה" וכו' לalon כושה: (מו) סטיעוז פnis וטלחה ידה לסתוק במקומות הטערו: (מו) ונ"ק סטערו נס כס מקום מסוכן: (מה) ופי' דמי כפה, מה כפה ממס, וזה מסני הפטות פניהם:

מקורי רשי

יבמות ק"ז ב': פא) ספלי, ינמות י' ב', וליב ט', פס"ז, ילקוט טס: כב) עיין ספלי, ינמות ק"ז ב': בוג) ספלי, ילקוט טס: כב) עיין ספלי, וכ"ק כ"מ ק', ילקוט טס: כה) ליטול יס"ט י"ב: כו) ספלי, ילקוט טס: זה שחרוק יהיה על הקרכג': כב) שלשה לשונות באו בעין הנגע, של, שלפ', חלק, והענן כמו שביאר הרדי"א, כי יש טגעול של עור קשח שאיןו קשר על הרgel, ובאשר בוג) ספלי, ילקוט טס: כב) עיין ספלי, וכ"ק כ"מ ק', ירץ לעזוב הטגעול יגענו הרgel ויטול הטגעול מאליו, ועל ילקוט טס: כה) ליטול יס"ט י"ב: כו) ספלי, ילקוט טס: זה גונפל לשון של, בגיןת של התשלו, ריש בגעלים אחרים אינם כל כך קשים ורבתים אבל הם יותר דבקים ברנלים, וצ"ז נאמר לשון צליפה, טלשן שולף חרב, שטוציאן החרב מתחורה בירדים, אבל אם הטגעול קשור על הרgel, וצריך להתריר הקשרים להטרו, נטול בו לשון חליצה, טלשן וחלוץ את האבניים, וכן היה געל היבט ברציפות וקשריות "אתה רם" האשאה בידיה: כב) פ"ז לא יהיה לך שני משקלות האחד מחמשה רביעי הליטרא, והשני משלה רביעים, אף"ז שהם כ' לפרטאות ישירות בשגן בנתה אחת לפני שהלב יודע שכונתו ליטול גדולה ולהחויר בקטנה, היינו

15

12

אונקלוס

192

בְּבַתָּא וּזְעַרְתָּא : יְהִי לְךָ
וּמְכִילָא רַבְתָא וּזְעַרְתָא :
שְׁוֹמֶת קְדִין שְׁלֵטִין
דְקַשְׁטִין יְהוֹן לְךָ מְכִילָן
שְׁלֵטִין דְקַשְׁטִין יְהוֹן לְךָ
בְּדִיל דִיּוּרְכּוֹן יוֹטִיךְ עַל
אֲרֻעָא דִיְ אֱלֹהָה יְהָב
קְהָה : טַאֲרִי מְרַחְקָקְלָמִי
אֱלֹהָה כָּל עַבְדָ אֲלִין פְּלִי
עַבְדָ שְׁקָרָה : יְהָיָה דְכִיר
יְתָדִי עַבְדָ לְךָ עַמְלָק
בְּאֲרָחָא בְּמַפְקָבּוֹן
סְמִצְרִים : יְהָיָה דִי שְׁעַרְעָה
בְּאֲרָחָא זְקָטָל בְּקָה בְּ

דברים כה תצא

וְקַטְנָה : יְהָיָה לְךָ בְּבִיתְךָ
אִפָּה וְאִפָּה גְּדוֹלָה וְקַטְנָה :
טו אָבָן שְׁלָמָה וְצְדָקָה יְהִי־דָקָה
אִפָּה שְׁלָמָה וְצְדָקָה יְהִי־דָקָה לְמַעַן
יְאַרְיָבוֹ יְמִינָה עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר־
יְהָוָה אֱלֹהִיךְ נָתַן לְךָ : טַוְעַבְתָה
יְהָוָה אֱלֹהִיךְ כָּל־עֲשָׂה אֱלֹהָה כָּל
עֲשָׂה עַוְלָה : פְּמַפְטִיר יְזֹבֵר אֶת אֲשֶׁר־
עֲשָׂה לְךָ עַמְלָק בְּדָרְךָ בְּצָאתְכֶם
מִמְצָרִים : יְהָיָה אֲשֶׁר קָרְךָ בְּדָרְךָ

רש"י

(יד) לא יהיה לך. חס טלית כן לו יקייך לך
כלום בו) : אבן ואבן. מזקנות : (טו) אבן
שלמה וצדקה יהיה לך. חס טלית כן לך
ישיך לך לרבעך : (ו) זכור את אשר עשה
 לך. חס סקלת גמדות ובזוקנות כי דוחג
 מגורי מהויב נה) בה) טגמל מלוני מלמה
תוועכת לה' בט) וכטב כתליה כל זון ויבח
 קלון לך) : (יח) אשר קרך בדרך. לsoon
 מקרגה. ד"ה לsoon קרי ומולחה. סאייס
 מטמן צמוכב זוכר לא). ד"ה לsoon קויל
 אישפה ואיפה אבן ואבן והכלל כל עשה על
 באה ובטעשה בסתר או בגלו (נמ) : יְהָיָה
 קרך. טגורות, כל הקורות אותם (ברא' טב
 וכטול וכלהט מקום להמלח מצל להמצע נו) כומחת צלון כל גליה יcall
 ליד גמוכה כל צן כלעט חמד קפץ וירד לתוך חומת צפוי
 יהל אור

(ג) וינקלל כס : (נו) זפיי כס ממעם, ומוניה
 כס המזקנות לרמות בני מדים, טימרנו טיעסה כן
 דרך הסידות, טימרנו המגנים מזקנות : (נו) זפיי
 יתאלקו על כס : (נו) כי תכטו טרכו כסם מן
 האפלויס, וכטס טרטו כס, לך מכ"ז עניות גפון
 מזקל : (נו) וכן פיי ר"ז ננלה כשרתי, כסוי
 מזקל : (נו) וכן פיי ר"ז ננלה כשרתי, כסוי

מקורי רש"י

(ב) סמיי : (כח) חנומם מ' מ', חנומם ב' ו', ושיין
 טם, קלושן נ"ג ב', ד"ק ומיין, מה שכךינו בזט
 הפלוט : (טט) משלוי י"ה מ' : ל) כס כס ב' : לא) חנומם
 ט' ט', חנומם ב' י'ג, כסוי, פסייל פיי וכורו ילקוט כס
 טם

אבן עורה

יד בכיסך. טקים למאות (ג), או יוציא טן
 הרים בדרך רפאות (נו), והראשון הוא נכוון
 והעד, כיס אחד יהיה לכלנו (טשי א יד),
 טקל אחר, ומונורת תכומו על השה (שיטות יב
 ד) (יכ), ואם הוא טשרוש אחר (נו), ורבים
 פירשו כתו חריט (נו), ואין צורך :
 טו שלמה. שלא יהיה טקים חסר (נו),
 ואיפת צדק להיות במדת השוק (נו) : לטען
 יאריבו ימיך. כי הצדק לבניין והעיות בהריסטות
 ברנע יטול הקור (נו) : חזן כל עשה אלה.
 אישפה ואיפה אבן ואבן והכלל כל עשה על
 באה ובטעשה בסתר או בגלו (נמ) : יְהָיָה
 קרך. טגורות, כל הקורות אותם (ברא' טב
 וכטול וכלהט מקום להמלח מצל להמצע נו) כומחת צלון כל גליה יcall
 ליד גמוכה כל צן כלעט חמד קפץ וירד לתוך חומת צפוי
 יהל אור

(ג) וינקלל כס : (נו) זפיי כס ממעם, ומוניה
 כס המזקנות לרמות בני מדים, טימרנו טיעסה כן
 דרך הסידות, טימרנו המגנים מזקנות : (נו) זפיי
 יתאלקו על כס : (נו) כי תכטו טרכו כסם מן
 האפלויס, וכטס טרטו כס, לך מכ"ז עניות גפון
 מזקל : (נו) וכן פיי ר"ז ננלה כשרתי, כסוי
 מזקל : (נו) וכן פיי ר"ז ננלה כשרתי, כסוי

מנחת יהודיה

(ה) אם עשית אבן שלמה : (ה) כי השיטות טשליט
 האובי על כל טי שפוצה על בבדות : ט) כסו שאטר
 שטינו כסים ירנון, חיל אהיו יושבי פלשת (שיטות
 ס"ז י"ד) : ט) הוא כל נדול טהיר לרוחצת אדם

**וַיַּזְגַּב בְּךָ פָּלִימַחְשָׁליִם אֶחָרִיךְ
וְאַתְּךָ עֵינֶךָ וַיַּגַּע וְלֹא יָרַא אֱלֹהִים:
יְתַוְּהַהַה בְּהַנִּיחַ יְהֹוָה אֱלֹהִיךְ לֹךְ
מִפְּלַא אֶבְיךְ מִסְבֵּיב בְּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהֹוָה אֱלֹהִיךְ נָתַן לְךָ נְחָלָה
לְרָשְׁתָּה תִּמְחַה אֶת־זִבְּרָעֵמְלָק
מִתְּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא תִשְׁבַּח: פפ**

ק"י על סימן ומפעליין רוי עקרך כי טיעין סימן נ"ד:

אבן עוזרא

(טט) (נ"ט): **וַיַּזְגַּב בְּךָ** ברת זנברך והם הנחשלים אחריך שלא היה בס כח ללכמת (ט), ויתבען להיות סלה נחשלים כטו נחשלים (ס), ובן לבש כשב (סכ): אתה עיף, כי ברפידים בא והעט צמא לטיס כי בן כתוב (סנ): עיף וינגע. פן הדרך; ולא ירא. שב אל עסלך (ספ), והוא פעל עבר (סא), כטו, כי בבד טפּך (שמות יח יח), כי ז肯 יצחיק (ברא' כו א), כאשר אהב (שם שם ט): אלהים. מלארע לך לו): (יט) **תִּמְחַה אֶת זִבְּרָעֵמְלָק.** מלהרט לך לו: מלהרט את יונק מסול ועד טה לח) זלע יפה כס עמלק נוכר חפילו על הגמלה לומל נכמה זו מסל עמלק כיטה (טט): **חִסְלָת פְּרִשְׁתַת תְּצָא** טשור ועד שה (ש"א טו ג), שלא יאמר זה השור היה טשלל עמלק ודברי התורה כלל (סו) ודברי שטואל הנביא פרט (סז): **לֹא תִשְׁכַּח.** אחר זכר לחזוק (סח), וכן טפּט מצות רבות בתורה:

זהל אור

כטמיכות, כמו, כי ירה גולcis חטה (כרה' כב יב): (טוו) נמללו זכר עמלק פ"י, גלול יטיה כל זכר ממןו, וכן פ"י רס"י ז"ל: (טז) טפרט סמויגל לגמול נהמרנו ונטמה מהליט ומדחטה וגנו' (ט"ק טו ג): (טח) כי להמר דהמאל וכוכר, ומה להמר לול חסכה למוחוק, ועוינו' (כרה' מ כב) גפ"י כה' ז"ל וככחוורי טט:

הסלת פרשת התצא

מנחת יהודת

וכלים: (טט) פ"י שהיה טפּיה דבריהם כלפי פעולה כלומר הנה מצויה שצוית לנטך ישראל טה הועילה להם: (כ"ח) ופי' נחשלים כטו נחשלים, כמו כבש כשב: (טט) כ"ה (עדרא"א ט' ט"ד) היה צדור הענן טובב את פחנה ישראל בעיד פוקחת חומה, ולא היה יכול צר ואויב ליגע בהם, אלא כל טי שהיה צרייך טבילה היה הענן טפּלישו חזק טבחנה ישראל שחיה קרויש, שנאכר היה מבחן קדוש (דברים כ"ג ט"ו) ועמלק היה טונב והורן כל טי שאחורי הענן, שנאמר זנברך בכל הנחשלים אחריך, וכ"ה פס"ר פ"י זכר ט"ז, ושם בשינוי: (טט) ואיננו טוסב על ישראל, ובמגילתא אלו ישראל שהיו בהם מצות ולא קיומות: (טט) כי סלה זכר טורה שלא השאיר אחריו דבר שיתה זכרו עליו:

דבָּרוֹ טָהָרָהָן בַּתְּרָהָה וְאַתְּ מִשְׁלָהָהָן וְלֹאִי וְלֹאַ
דְּחִילָהָן קָדְמָהָן: יְטָ וַיְהִי
בְּרַגְנִים יְאִלְהָהָהָן קָדְמָהָן
בְּעָלָי דְּבָקָהָן מִסְחוֹר
סְחוֹרָהָן בָּאָרְעָא דַי יְיָ
אֲלֹהָהָהָן יְהָבָה קָדְמָהָן
לְמִרְתָּה תִּמְחַה עַמְלָק
דִּוְכְּרָנָה דַעַטְלָק טָהָות
שְׁפִיאָהָה תְּהָנָנִיָּה: פָפָפָ

ריש"

המalias ל"ב): **וַיַּזְגַּב בְּךָ** מכת זוכ מוכך כט. מילות זולך כלפי מעלה (ח) ל"ג): **כָּל** הנחשלים אחריך. חמלי כת (מ*) מלחמת חטף טסicc טען פולטן (טט) ל"ד): **וְאַתָּה עֵינֶךָ** עיף בלמול דכתיב וילמל טס כס למים לה) וכטיב חטvio ויבחו עמלק (ו): **וַיַּגַּע**. נדך: **וְלֹא יָרַא**. עמלק (ט*): אלהים. מלארע לך לו): (יט) **תִּמְחַה אֶת זִבְּרָעֵמְلָק.** מלהרט מלהרט ועד חקם מעולל ונעד יונק מסול ועד טה לח) זלע יפה כס עמלק נוכר חפילו על הגמלה לומל נכמה זו מסל עמלק כיטה (טט): **חִסְלָת פְּרִשְׁתַת תְּצָא**

טל חיוט טיטה: (טט) וכטול עיין מקרך: (ט) וכן מגנגב טמונות גנרטסוט מן קהויניס, וולין כח ביהויניס לנקע כמחינה, כס מזונטיס ומכויס כלחרוניס סכמיהה כס חלופיס מכון (רכ"ח): (טט) וכטינ פ"י קרדי"ה: (טט) מתיכות כספוכיות: (טט) וילמל טס כס למים (טט) טטmot יוו ג): (טט) וכטינ פ"י רס"י ז"ל: (טט) פ"י טלינגנו כס הוולר כמו עיף וינגע" כי כיה רהווי נזוו' **מִקְוָרִי רְשָׁ"י**

ל"ב) טט וטט: (טט) טט וטט תנומת מ' ט', ט', תנומת ב', ט': (ל"ד) טט וטט בטפלוי, וכטמומל מ' ט', תנומת מ' ט', פס"ר פס"ר פ"י וכוכר, ילקוט טט: לה) שמות ז"ז ג', תנומת מ' ט', תנומת ב', ט' טז: (טט) טט, טט ק': (טט) תנומת מ' פס"ר: (טט) ט"מ טז ג': (טט) פס"ז, ועינו' ג' (טט) תנומת מ' י"ט תנומת ב', י"ט:

זהל אור טט וטט: (טט) טט וטט תנומת מ' י"ט: